
**LES POTENCIALITATS
ECONÒMIQUES
DE LA INNOVACIÓ
EN L'ÀMBIT SOCIAL**

**LES POTENCIALITATS
ECONÒMIQUES
DE LA INNOVACIÓ
EN L'ÀMBIT SOCIAL**

BARCELONA, 19 NOVEMBRE 2009

Març 2010

SUMARI

Presentació	7
Isabel Nonell	
Conversa.....	11
«La suma de la innovació i de l'acció social»	
Jordi Rustullet i Josep Huguet	
Preguntes del públic a Jordi Rustullet i Josep Huguet.....	31
Conferència.....	37
«L'economia social: concepte i potencialitats»	
Albert Serra	
Presentació de l'Anuari 2009 del Tercer Sector social de Catalunya	55
Núria Valls	

Taula rodona..... 77

**«Les experiències de les potencialitats de l'economia social,
del Tercer Sector i de la responsabilitat social»**

Carles Grau, Antonio López, Xavier López, Cinta Pascual, Pere Prat.
Moderada i closa per Jordi Rustullet.

Preguntes del públic als membres de la taula rodona..... 123

PRESENTACIÓ

Isabel Nonell, vicepresidenta de la Fundació Josep Irla

La Fundació Josep Irla edita el setè número de la col·lecció Debats socioeconòmics que conté la transcripció de la Jornada d'economia 2009: **Les potencialitats econòmiques de la innovació en l'àmbit social**, duta a terme el 19 de novembre del 2009 a Barcelona.

En aquesta col·lecció s'ha tractat sovint de la innovació ja que és un element imprescindible per al futur de la nostra economia. Ho hem fet quan hem parlat d'empreses, d'indústria, de les pimes, de les universitats, del turisme i en aquesta jornada hem abordat el tema de la innovació en els serveis socials ja que és un sector econòmic emergent i ho hem fet precisament amb l'objectiu de donar conèixer aquest creixement de l'economia de l'àmbit social que és un sector productiu que mou al voltant dels 10.000 M€.

El contingut de les ponències marca l'augment dels serveis que es donen i la quantitat de recursos humans, persones voluntàries i contractades que es dediquen a fer funcionar les empreses, tant del sector privat, com del tercer sector social, com les administracions públiques. El debat que va sorgir durant la jornada sobre aquest equilibri de cooperar entre empreses, entitats i administració va resultar realista i amb ganes de trobar un acord satisfactori, eficaç i eficient.

Les accions que estan duent a terme la Conselleria d'Acció Social i Ciutadania amb el desplegament de la Llei catalana de serveis socials i les accions que està treballant la conselleria d'Innovació, Universitats i Empresa, sota el paraigües del Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació seran eines clau per una prioritza-ció des de l'administració a la innovació dels serveis socials.

Volem agrair la participació a tots els ponents que van fer possible aquesta jornada i l'edició d'aquest quadern. Va començar la jornada amb una conversa entre el conseller d'Innovació Universitats i Empresa, Josep Huguet, i el secretari general d'Acció Social i Ciutadania, Jordi Rustullet, conversa moderada per la periodista Pepa Masó. Albert Serra, director del programa Partners d'Esade va pronunciar una conferència sobre l'Economia Social: concepte i potencialitats, i la coordinadora de l'Observatori del Tercer Sector, Núria Valls, va presentar l'Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya.

La segona part de la jornada va estar dedicada a una taula rodona variada, ja que els seus components provenien de la iniciativa privada, de multinacionals, del cooperativisme i de l'administració local. La taula va tractar sobre les experiències de les potencialitats de l'economia social i vàrem comptar amb la participació de: Antonio López, de Centre de Vida Independent, que va parlar sobre les mutualitats, empresa i universitat treballant per la millora de l'autonomia de les persones dependents; en segon lloc va intervenir en Xavier López, director general del Grup Clade, sobre el cooperativisme com a model d'empresa i la seva aplicació en les empreses de serveis d'atenció a les persones; a continuació ho va fer en Carles Grau, director general de Microsoft a Catalunya, sobre la responsabilitat social integrada a l'empresa; en quart lloc la Cinta Pascual, directora general de L'Onada Serveis va intervenir sobre si són compatibles la iniciativa privada i el sector social; i finalment en Pere Prat, alcalde de Manlleu, va explicar com un ajuntament pot ser tractor operador en serveis socials. Aquesta taula rodona va estar moderada per en Jordi Rustullet, que també va cloure la jornada.

Desitgem que la lectura d'aquesta publicació esdevingui útil i que els temes que es varen tractar serveixen per a la reflexió i el debat, que és la finalitat que perseguim. M'agradaria acabar aquesta presentació reproduint una frase que va sorgir durant la cloenda de la jornada i que crec que defineix la Fundació Josep Irla: «aquest espai sense gaires limitacions per pensar, dir i crear.»

Moltes gràcies.

CONVERSA

LA SUMA DE LA INNOVACIÓ I DE L'ACCIÓ SOCIAL

Jordi Rustullet, secretari general del Departament d'Acció Social i Ciutadania
Josep Huguet, conseller del Departament d'Innovació Universitats i Empresa

Moderada per **Pepa Masó**, responsable de la secció d'Opinió del diari *Avui*

Pepa Masó: Començarem amb la intervenció del senyor Jordi Rustullet, secretari general d'Acció Social i Ciutadania. Posteriorment el conseller Huguet també ens farà una intervenció, després de la qual sí que obrirem un torn de preguntes perquè qui ho consideri convenient els plantegi alguna qüestió. Estaran a la vostra disposició per atendre-us. Senyor Rustullet.

Jordi Rustullet: Molt bé. Bon dia a tots i a totes. Permeteu-me que aprofiti que la consellera és al Parlament per poder dir avui coses que no són del tot políticament correctes. Els que em coneixeu o m'heu sentit parlar alguna altra vegada sabeu que sóc breu i clar.

En aquest sentit, situar abans d'entrar en matèria, per dir-ho així, que possiblement el més important que ha passat els últims deu anys en el sector dels serveis socials i en el sistema de protecció social a Catalunya ha estat l'aprovació i, per tant, el desplegament de la Llei catalana de serveis socials. Hi torno, eh? La Llei

catalana de serveis socials. Insisteixo en això perquè malauradament els últims anys parlem excessivament de la Llei de dependència. La Llei de dependència, a Catalunya, forma part del sistema català de serveis socials. Si féssim un dibuix situaríem la llei de dependència o el sistema de dependència de Catalunya sota la llei de serveis socials. La Llei de serveis socials és molt més àmplia i té una ambició molt superior tant en col·lectius com, sobretot —i és una mica al que em referiré ara— pel que fa a desplegament de sistema.

Per tant, el sistema català de serveis socials diríem que és el principal canvi conceptual pel que fa al que fins ara coneixíem com a això dels serveis socials. Diríem ja lligat amb les jornades vinculades en la innovació en l'àmbit social que seria una de les grans innovacions. Deixem de parlar de serveis socials i ja comencem a parlar de sistema. Sistema amb tot el que vol dir.

Hem estat acostumats durant molts anys i encara avui queden alguns sectors, alguns aspectes residuals que continuen parlant o entenent-t'ho així. Però cada vegada més parlem de sistema català de serveis socials.

Per què cal aquest canvi conceptual? Per què cal que deixem de parlar dels aspectes més sectorials, més enfocats a col·lectius —entre altres— i cal parlar, doncs, de sistema? U, en feia referència al principi, novetats legislatives. No només la Llei catalana de serveis socials i el que implica tenir a sota la llei el sistema català de la dependència, d'atenció a la dependència. En marxa està la Llei d'acollida, la Llei d'infància, la Llei 5/2008 d'eradicació de la violència masclista, etc. Van configurant la perspectiva legislativa, una visió molt més àmplia que no l'estrictament de serveis, de prestació de serveis. Per tant, repeteixo, configurant com a novetats legislatives un sistema, en aquest cas.

L'altre, quatre xifres. Permeteu-me que també situï el departament en el sistema. Permeteu-me que ho digui sense cap mena de rubor ni de pudor: com a departament ens definim i ens posicionem com a líders i com a coordinadors del sistema. L'instrument del que es dota aquest país per impulsar determinades polítiques de protecció social, polítiques públiques, és el Departament d'Acció Social i Ciutadania. Per tant, ens erigim com a líders i coordinadors d'aquest sistema. Possiblement algú té resistències en aquest sentit, però és on ens volem situar i on ens estem situant.

Així doncs, voldrà dir que en els propers anys el Departament d'Acció Social i Ciutadania s'ha d'anar configurant, no tant com un ens prestador de serveis, sinó com un instrument del govern per impulsar polítiques que defineixin model. Per avaluar, per inspeccionar, per cofinançar i no tant per prestar directament serveis que encara ara estem fent. Per què diem això? Perquè del 1999 al 2007 el pressupost del Govern de la Generalitat, en aquest cas el del departament, ha tingut un increment del 400%. En aquest 2010 ens situem en un context de crisi i de recessió amb un pressupost de més de 2.000 M€, un increment, aquest any, respecte el 2009, d'un 20%.

Lligat amb això, per què cal aquest canvi conceptual i parlar ja de sistema? Perquè lligat amb les novetats legislatives a què feia referència, vol dir que des de la perspectiva de sistema també s'hi han anat afegint nous drets, nous deures, nous serveis i noves competències. Però no només des de la perspectiva de l'administració, del Govern, sinó també del client. Permeteu-me que faci servir possiblement conceptes als quals no estem acostumats als serveis socials, eh?

L'evolució del client. Del 1996 al 2006 s'incrementa en un 125% la població de persones amb discapacitat. Són casos que emergeixen. No vol dir que hi hagi més persones amb discapacitat. L'any 2000 al voltant d'un 20% de la població es troba en allò que anomenem situació de risc d'exclusió social. Evidentment, la crisi agreuja tot aquest tipus de situacions. Per què, doncs, cal continuar parlant del canvi conceptual? Perquè el sector productiu dels serveis socials mou al voltant d'uns 10.000 M€, aproximadament. Dic aproximadament perquè també una

de les febleses, no tot són bondats o virtuts del sistema, és que tenim tots plegats moltes i moltes dades, però no tenim capacitat per gestionar la informació. Fer referència breument a la previsió que fa la Llei catalana de serveis socials sobre el desplaçament del sistema d'informació social Hèrcules, que ens ha de permetre avançar significativament en la governança de la informació. No només l'acumulació de dades.

Per tant, ens estem acostumant a què el sistema català de serveis socials sigui intel·ligent, és a dir, des de la recerca, des de l'evidència, des del càlcul, des de l'anàlisi. S'ha de ser responsable, som responsables. Lideratge. No al victimisme. S'ha de ser atractiu.

Cada vegada que parlem amb els proveïdors, fins i tot nous proveïdors que entren al sistema, ens destaquen com un dels aspectes econòmico-financers que més valoren, que tot i tenir una rendibilitat baixa, té una rendibilitat estable. Quan una persona gran entra en el sistema assistencial, en aquest cas de protecció de la gent gran, no passa com en el cas de salut, que a les 24 o 48 hores li poden donar l'alta. No. Aquí ingressa en un centre residencial i, per tant, hi ha una rendibilitat baixa però estable, des d'una perspectiva de benefici.

Així doncs, tot i haver-hi molts més recursos, continuem tenint un sistema que com a model productiu jo m'atreveria a dir que és insostenible a mig i llarg termini. És a dir, tots hem abocat molts més recursos però encara estem instal·lats possiblement en un model de producció molt basat en la prestació de més i més serveis i amb molta quantitat de recursos humans. Per tant, cal que comencem a innovar des de la perspectiva de potencialitats econòmiques i, en aquest cas, del sistema català de serveis socials. La jornada d'avui és un exemple a seguir. És un sistema, també, molt atomitzat i molt fragmentat.

Això dificulta les economies d'escala, dificulta la fortalesa dels proveïdors, dificulta que els proveïdors tinguin capacitat d'assumir riscos i d'inversió. Hi ha tensions

enormes de tresoreria, entre altres. Està també fragmentat perquè una part dels proveïdors són l'administració local en el seu àmbit de competències. 946 ajuntaments i 41 consells comarcals fan que sigui difícil de governar, ja no dic de gestionar. Tot això impacta molt negativament en el sistema.

Quan parlem de sistema ho diem des de la perspectiva de la teoria sistèmica. Ja no és allò que ens trobem el departament, o el Govern, o l'administració i els altres, sinó que ja ens hem d'anar situant —jo diria que estem bastant situats— en una perspectiva de nosaltres i els nostres. Deixeu-m'ho dir així. En un marc de relació on la cooperació ha de ser a l'entorn d'uns objectius comuns. Com a sistema, en aquest cas i des d'aquesta perspectiva holística, i per tant, d'equilibri, la consellera Capdevila ho diu molt sovint: hi ha d'haver aquest equilibri, que ara no hi és, entre els proveïdors. Per tant, un equilibri entre el sector privat mercantil pur i dur, el tercer sector social i l'administració pública, en aquest cas, sobretot, les administracions públiques locals com a porta d'entrada en el sistema. Ara no hi és, aquest equilibri.

Així doncs, hem de tendir a aquest equilibri. Hi ha prou recorregut, hi ha prou pastís per a tothom perquè aquest equilibri es pugui mantenir. Un dels exemples innovadors amb el qual col·laborem és la capacitat que ha tingut l'administració local per agrupar-se, consorciar-se, per acabar formant el Consorci d'Acció Social de Catalunya. Un element més d'allò que dèiem de la feblesa que té el sistema pel que fa als seus proveïdors d'organitzar-se.

També hi ha, i avui ho veurem després a la taula, altres experiències de cooperatives o d'entitats del tercer sector que estan fent més aquesta lectura de «deixem de coordinar-nos i anem, no només a cooperar, sinó a fusionar-nos».

Quan parlem de sistema, d'aquesta perspectiva holística, parlem de què aquesta cooperació al voltant d'objectius comuns, en aquest cas la llei catalana de serveis socials, ens força i ens ajuda a definir finalment un pla estratègic. Fins ara teníem

el Pla del sector de la discapacitat, el Pla de la gent gran, el Pla de la infància, etc. Però no teníem cap instrument en el cas de definició estratègica que ens fes anar més enllà i, per tant, poguéssim parlar de sistema.

Un altre aspecte que ordena molt el sistema és el catàleg. Finalment tenim un instrument que diu què són serveis socials i què no són serveis socials. O què poden ser serveis socials en un futur. Per tant, ens ordena a tots les normes del joc.

Però, en tot cas, avui el sistema català de serveis socials està en una situació de fortes tensions. Tots ho sabeu. Tensions pròpies d'una època de creixement, com digerir en tan poc temps aquests creixements al voltant del 14 i del 15% en pressupost, ja no només és a la gestió. Amb els ajuntaments i amb alguns proveïdors del sector de la gent gran sovint en parlem, de les dificultats. Tot i tenir capacitat per comprar places, per generar més serveis, o més hores a l'ajuda al domicili, és difícil trobar professionals —ja no dic bons— o trobar empreses capacitades per proveir tal enorme quantitat de serveis. Per tant, tensions pròpies d'una època de creixement.

Febleses financeres, que no dic pressupostàries, que arrosseguem de fa anys. Això que dèiem. Tenim un sector tan atomitzat, tan fragmentat, que o és amb ajuda del 50-60% de l'administració o és molt difícil tirar endavant determinats projectes. No hi ha hagut planificació estratègica. Vull dir que la vam començar, sobretot a través de l'ICAS, l'any 2005/6 sota el lideratge del Martí Masferrer, llavors director general, amb la famosa programació territorial. La compra de serveis. El sistema català de serveis socials durant molts anys va comprar serveis en base a l'oferta, no tant en la demanda. Tenim una Catalunya, cada vegada menys, desequilibrada. Ens sobren places en determinades comarques i ens en falten moltes a altres. Per tant, el departament diu «jo decideixo on vull comprar places, no on me les ofereixen». Així doncs, a partir d'aquí també es va ordenant molt la política de compra, per tant, el creixement de serveis.

I un dels altres dèficits i tensions és que encara no tenim ben ordenat el triangle format per universitats, pràctica professional i centres de recerca. El conseller

Huguet després ens situarà amb el Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació i les diferents estratègies governamentals al voltant de la innovació i la recerca. Però, molt breument, en clau de departament vull parlar sobre quan vam començar conjuntament a treballar el pla director d'innovació i recerca social en serveis socials. Vam fer l'anàlisi de quants grups de recerca i quants centres de recerca hi ha a Catalunya al voltant dels serveis socials. Ens vam trobar que d'infraestructures no n'hi ha més de tres, però de grups de recerca n'hi ha quaranta!

No ens coneixíem. No es coneixen i cap d'ells, absolutament cap d'ells està dintre del programa Cerca. Per tant, tenim gent que estava fent recerca i innovació que no estan ni connectats, ni tan sols amb nosaltres. Així que vam detectar un dèficit important, a banda de les tensions pròpies del creixement, les febleses financeres, els efectes demanda versus oferta i el triangle universitats, pràctica professional i centres de recerca, que ja he mencionat. Un dèficit que ens hem posat a corregir a molta velocitat i, per tant, en breu començarem a veure algun resultat. Un altre aspecte important del sistema català de serveis socials ja l'hem anat definint. Nosaltres ens volem relacionar amb l'administració local com a adults. No tant des de la política de les subvencions, sinó una relació d'adults. M'atreviria a dir en una relació clarament comercial —tot i que pot fer algun mal d'ull. Les normes comercials són clares i senzilles, són les normes que regeixen els mercats. No podem oblidar que estem en un sector productiu, on es mou una enorme quantitat de diners, com ja he dit. Així doncs, les normes del joc de relació entre els proveïdors —després parlarem de les persones— són les normes del mercat. Com a departament tenim una doble paradoxa, per dir-ho així, que ens agrada, però comporta doble feina. Protegir les persones i, a la vegada, protegir les empreses que protegeixen les persones. És important i necessari però, en tot cas, potser hem de començar a separar els dos paràmetres de protecció.

Abans us deia també en la presentació que els serveis socials són una indústria emergent. La consellera, ja fa quatre o cinc mesos, va fer una conferència al Tribuna Europa, em sembla, on parlava de l'enorme capacitat de creació de riquesa i d'ocupació que teníem com a serveis socials. Per tant, en aquesta indústria emergent, en aquest mercat competitiu, amb aquestes normes de mercat —dei-

xeu-m'ho dir així amb tota claredat— els propers 10 o 15 anys, els qui innovin sobriuraran, qui no innovi, ho tindrà molt difícil. Per molt que l'administració pública protegeixi.

A tots nivells diria que en el sistema català de serveis socials ens falten idees útils. Fixeu-vos que no he dit idees noves o idees noves que funcionin. Idees útils. La innovació és també fer errors. Aquests dies que hem anat treballant amb la gent de recerca del DIUE, del departament del conseller Huguet, i ens feien la següent reflexió «no tingueu por d'equivocar-vos». La innovació també forma part d'aquest procés d'assaig i error.

Un altre dels aspectes importants com a sistema fa referència al pressupost. Els darrers 10 anys hem abocat al sistema de compra de serveis al voltant de 5.000 M€. Venint ho he intentat traduir a pessetes i la calculadora no m'ho ha permès. I deu anys després continuem fent, si fa o no fa, el mateix. Després d'haver abocat tants i tants recursos, no només l'administració pública, sinó tots plegats. Tants i tants i continuem fent, si fa o no fa, el mateix.

Un bon amic em deia, «Escolta, això dels serveis socials és com posar palades de sorra al mar». La sensació des de la traducció econòmica possiblement sigui aquesta. Per què ens passa això? Perquè si bé cadascun de nosaltres en els nostres serveis o empreses som capaços d'innovar, de fer recerca i d'aplicar-la; estem tan fragmentats i atomitzats com a proveïdors —també des de la perspectiva de la recerca— que fa que tots ens pensem que ho fem molt bé. Segur que ho fem molt bé, però no som capaços, perquè tampoc hi ha els espais, de posar-nos d'acord en crear una mena d'estoc d'empresa de bones pràctiques o de pràctiques innovadores. És a dir, un recull sobre què fa que cadascú al seu centre o espai innovi, però no hi hagi transferència de coneixement.

A nivell de departament ja estem treballant en aquest estoc de pràctiques innovadores que han de revertir en la gestió, en l'atenció, etc. S'està articulant a través d'un mapa de bones pràctiques, és a dir, una traducció gràfica territorial d'on se

situen aquestes bones pràctiques, i també altres informacions com on hi ha els millors professionals de la recerca. A més a més, també s'articularà l'espai DIXIT, l'espai de transferència de coneixement, i s'està imposant el que en diem el laboratori d'idees.

Vaig acabant. De recerca en fem molta, però no arriba, no arriba on ha d'arribar perquè estem atomitzats i fragmentats, com ja he dit, però sobretot perquè encara mirem massa, deixeu-m'ho dir així, altres sistemes amb els quals ens hem de coordinar i cooperar, com ara el sistema de treball o el de salut. Hem de mirar la cooperació, però no ens podem oblidar que hem de mirar, cada vegada més, el sistema català de recerca, que és on com a sistema tenen les eines, els instruments i el coneixement que ens ha de permetre anar molt més enllà. També amb el DIUE, a través de la gent d'ICREA, hem de dir «escolta, si a Catalunya, amb la capacitat d'atracció de talents que tenim en aquest sector només acabem atraient talent al voltant de les ciències mèdiques o la biotecnologia, estem perdent oportunitats». Possiblement també hem d'aixecar el dit als del sistema català de serveis socials i dir «govern, atrau encara que siguin dos o tres grans talents mundials que investiguin en l'aspecte social».

Acabo. La dimensió internacional vinculada a les potencialitats econòmiques de la innovació en l'àmbit social. Aviat tindrem els resultats de dos grans estratègies del departament, que vol dir, del sistema. El que en diem la Catalunya del 2030. Què ens passarà d'aquí a 20 anys? Un plantejament que s'ha de tenir en compte des d'una perspectiva de prospectiva d'escenaris de futur i també des d'una perspectiva de tendències de consum. Què consumirà la població de l'any 2030 a Catalunya? Si no ho comencem a analitzar i a investigar, arribarem al 2030 i ens trobarem com amb el fenomen migratori, que a corre-cuita vam haver d'improvisar, tot i que finalment ens n'hem sortit prou bé.

Lligat amb la dimensió internacional, als proveïdors que animem a cooperar, a fusionar-se, i a internacionalitzar-se, els fem la següent reflexió «Escolteu, el dia que la Xina hagi resolt la protecció dels drets humans, el següent pas possiblement

serà la protecció social dels seus ciutadans. Per què Catalunya no pot exportar aquest enorme coneixement que tenim al voltant de la protecció de les persones o l'atenció, en aquest cas, a la gent gran?» Des de la perspectiva de sector econòmic, de potencialitats econòmiques de la innovació en l'àmbit social, aquesta internacionalització jo diria que la tenim a prop i hem de ser capaços d'estar ben posicionats.

Pepa Masó: Moltes gràcies, senyor Rustullet. Donem la paraula al conseller Huguet.

Josep Huguet: Gràcies. No insistiré en la importància del sector, la qual ha anat creixent en els darrers temps, perquè ja ho ha dit el secretari general, i així m'estalvio repetir xifres. Passaré directament a fer algunes reflexions en veu alta de com des de l'òptica del Departament d'Innovació Universitats i Empresa veiem les possibilitats i les febleses del sector.

Començo situant un tema que si no l'abordem ens enganyem. Estem en la primera gran crisi global, i d'aquesta crisi el món en sortirà diferent. Està sortint diferent. Pot ser, i alguns resultats ho diuen, que Europa en sigui la perdedora. Vull dir que està clar que les potències econòmiques ja no són dues —Estats Units i Europa—, les potències

econòmiques estaran a la Xina, a l'Índia, Brasil i alguns altres «estats continent». Això significa que en molts casos no només la producció barata, sinó la ciència i la tecnologia es farà en aquests països emergents. Per tant, allò del valor afegit a casa i la mà d'obra barata fora no és ben bé així, cada cop menys. No més. I això ens posa davant una pressió enorme, de la qual no sé si la població n'és conscient o en som conscients.

O fem els deures a Europa, en el sentit de ser capaços d'accelerar, d'anar més ràpid que els altres en producció de valor afegit, o en paral·lel a la nostra construcció del model de l'estat del benestar, aquest estarà en risc. I ho dic en el moment que s'està desplegant el sector a Catalunya, l'Estat espanyol. En fi, sempre queden coses per fer, però l'àmbit del sector social o del sector de serveis socials —diguem-ho com vulguem— era un dels pendents per desplegar.

Per tant, deixeu-me fer aquest advertiment, que probablement ens tocarà treballar; i sóc conscient que ho dic en plena pujada de despeses, però la perspectiva és aquesta. Ens tocarà treballar amb els mateixos ingressos, donar els mateixos serveis. Perquè la gent el que no voldrà és retrocedir en el servei.

Consegüentment, la pressió que tindran els polítics per part de l'electorat serà de no retrocedir en serveis, que seria la línia Reagan; però a la vegada fer-ho amb els ingressos que hi haurà, que no creixeran. Que no creixeran. Si més no, no creixeran de forma relativa. En nombres absoluts sí, però en la relativa no. Això vol dir que quan abordem una temàtica com la d'avui, el sector ja està acostumat en aquest camp a un cert cofinançament. Això és previsible que s'estengui a altres àmbits, on hi ha el tabú de la sanitat, però tot arribarà, ni que sigui simbòlic, tot arribarà. Perquè si no, el sistema és insostenible econòmicament.

Ahora hi haurà d'haver una part d'innovació social, i això també ens ho portarà la crisi mundial. Perquè, si bé és cert que la garantia dels drets és un avenç de l'estat del benestar, també és cert que té una perversió que s'ha aplicat en altres

camps. Una perversió que jo crec que el temps farà donar-li la volta. Em refereixo a la irresponsabilitat de les famílies o de les persones en relació a la seva salut, per exemple. Actualment hi ha una marxa endavant, però hi haurà un moment que hi haurà d'haver una marxa enrere, perquè no és possible que anem delegant tot. Tot a l'estat. No és possible.

Per tant, aquelles línies que siguin capaces de veure a venir que això anirà cap aquí i adaptin el seu model de servei cap als nous valors que inevitablement tornaran —sinó de grat, per força—, s'avançaran als temps. Els que no ho facin pot ser que quedin pel camí. Primera afirmació. Contundent. Perquè avui estem en reflexió. Avui ho podem fer políticament incorrecte perquè per això estem en una jornada de reflexió de la Fundació Irla.

Davant d'això hi ha les receptes típiques, però que no per típiques vol dir que no siguin importants. La professionalització del sector és necessària i ha de ser possible amb la formulació de moltes de les entitats que treballen en aquest àmbit, que en alguns casos són cooperatives sense afany de lucre. Però també hem de tenir en compte que en la mesura que es mouen tants diners és més llaminer per grans grups i no passa res. Hi ha un mercat, aquí.

Però, deixeu-me fer un advertiment. Que es preparin els petits perquè si no, arribaran els grans, i a aquells que estem en aquesta filosofia republicana els monopolis no ens agraden. I els oligopolis tampoc. Nosaltres ho diem als botiguers: «Escolta, no hem d'anar a protegir, el que hem de fer és espavilar-nos, és a dir, innovar més que ningú, cooperar i fusionar-se, si cal. Tot i que la paraula fusió fa por, si és necessari, cal fusionar-se. Siguin cooperatives, siguin entitats sense afany de lucre, sigui el que sigui. Perquè sense una certa massa crítica vindran els que la tenen i lamentablement, mentre estiguem en el marc polític que estem, això acaba passant en el control a 600 quilòmetres de distància. Ja m'enteneu.

Jo crec que és un error. I no ho dic per raons polítiques, sinó perquè precisament un sector de serveis, com més pròxima estigui la capçalera de decisió al territori i

a la gent que ha de donar el servei, millor. Per tant, aquí estem en risc que segons com avanci el sector, faci dependre de grups aliens a Catalunya. Grans grups, però aliens a Catalunya. Això seria un error gravíssim que hauríem comès. Enguagem un sector i el venem. Externs. Per tant, un altre problema.

Així doncs, dimensió, professionalització i, òbviament, innovació. Perquè com abans, en el marc aquest de dificultats pressupostàries de futur, l'eficiència serà una obligació. I estem parlant d'eficiència en un sector sensible, perquè eficiència vol dir donar un millor servei, eh! No estic dient eficiència purament de diner. Eficiència vol dir amb els mateixos diners la gent ha de sentir-se més ben acollida en tota la diversitat de serveis que donem. I en això, efectivament, hi ha molt camp per córrer, com ara temes de gestió, d'empresa, de personal, o d'incorporació de noves tecnologies a aquest àmbit.

Per tant, aquesta per a mi seria una altra de les necessitats del sector. En Rustullet definia perfectament com, quan va fer l'escàner dels centres de recerca a Catalunya, no n'hi havia cap de posicionat entre els d'excel·lència i vinculats a temes socials. N'hi ha algun d'economia, però economia d'aquesta de grans números macro, però cap d'aplicació social. Per tant, alguna cosa hi haurem de fer. I hi estem treballant.

Després us explicaré quin és un dels instruments que tindrem per avançar en aquesta direcció. Però està molt clar, també, que Catalunya té experteses en àmbits tecnològics de TIC, de media, de mecànica, de metall, etc. Us podeu preguntar: «què té que veure?» Doncs ja ho sabeu què té que veure, només cal parlar de la domòtica. Possibilitats que l'accessibilitat i la no dependència millorin utilitzant tecnologies i, a la vegada, estalviïs despesa en personal tot augmentant el benestar.

Ara bé, també aquí torno a insistir amb el que deia al començament. Com veuen vostès estic una mica preocupat pel futur del país, estratègicament parlant. No ens podem convertir només en grans consumidors de tecnologia. Podríem fer-ho,

sí, però seria el nostre suïcidi com a país i com a sector social de Catalunya. Perquè si l'únic que fem és adquirir la tecnologia que fabriquen els alemanys o els suecs estem morts. Per tant, una de les responsabilitats que tenen els sectors de despesa —sigui sanitat, sigui escola, sigui tercer sector— és estirar, fer de tractors dels sectors productius catalans. Aquesta és una de les principals responsabilitats socials, cal crear ocupació fora del sector ni que sigui des d'un punt de vista egoista. Perquè si no, no hi haurà retorn cap al sistema públic d'ingressos.

Estem acostant-nos al 20% d'atur, perquè hi ha sectors com l'automoció i l'electrònica que no tornaran a ser mai més el que van ser, com va passar als 80 amb el tèxtil. Però no ens podem acostumar. Quina alternativa hi ha? Doncs per exemple que alguns del sector metall es passin a fer material mèdic i alguns de l'electrònica es passin a domòtica. Precisament per fer front a noves demandes que en alguns casos, a més a més, són finançades pel sector públic. Aquí sí que hi ha una autèntica responsabilitat social. A crear ocupació fora del teu sector. Fer efecte tractor sobre la resta de sectors econòmics, inclús, insisteixo, com a instint de supervivència. Quan aquí expliquen les bones pràctiques, segur que alguns ja aneu en aquesta direcció.

Gràcies al Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació per primera vegada hi ha uns criteris que permeten que des del Govern es pugui exigir progressivament als departaments —i espero que als ajuntaments, també— que vagin també en la mateixa direcció, ja que la compra pública de béns i serveis és clau per determinar la innovació. A més a més, pots fer unes clàusules on primes els innovadors de casa. Bé, no pots tancar-ho, perquè el mercat és obert, però a veure si ens entenem. Hi ha clàusules per facilitar que els paquets siguin accessibles a pimes, siguin cooperatives o no, i si a sobre poses clàusules innovadores, que guanyin els millors. Perquè si no poses clàusules innovadores la gent, com és un sector que malgrat tot viu de contractació pública, té una tendència a apalancar-se molt alta.

Per tant, és la mateixa administració qui ha de posar clàusules de tria amb el que podríem dir un cert mercat controlat d'aquelles empreses que innovin més i que

siguin més eficients. Descartant així les que no ho facin. Si no hi ha aquest «pi-que» el sector no avançarà, com tampoc ho farem només amb la bona voluntat de que hem d'innovar. És un mercat públic, però si no s'actua, el mercat no avançarà. Si no hi ha mercat, entre cometes, no avançarà el sector. I acabarà entrant en barrina.

Després, com dèiem, el pacte també ha detectat com la innovació tecnològica és impossible que avanci sense innovació social. A això els finlandesos hi han arribat fa poc i, per tant, amb això encara som a temps d'atrapar-los. Els finlandesos, els nòrdics en general, ja van fer plans estratègics d'innovació tecnològica i científica als anys noranta, per tant, en això ens porten vint anys d'avantatge. En canvi, fa poc que es van adonar que havien de fer innovació social. De manera que aquí tenim un avantatge comparatiu. Algun avantatge havíem de tenir. Ara aprofitem-lo! Perquè ja que aquí hi arribem gairebé al mateix temps, accelerem, perquè si ens ho proposem fins i tot podríem liderar alguns aspectes. En general, eh!

Tot el que és innovació social i de serveis, que en principi no és una R+D entesa com l'estudi del genoma humà, per exemple, és una R+D, jo diria més D que R, en alguns casos. Hauríem de tenir think tanks d'antropòlegs que treballin en saber com funcionaran les famílies d'aquí deu, quinze o vint anys. Per què no pot haver filòsofs i antropòlegs que comencin a pensar com seran les famílies d'aquí a vint anys? Els de la Nestlé estudien què consumiran a les lineals d'alimentació d'aquí a quinze anys per anar determinant els productes. Per què no s'ha de poder fer al sector social? D'aquesta manera podríem saber quines seran les necessitats socials del sector. Això també és recerca. Recerca social, però recerca, al cap i a la fi.

Doncs el pacte ens marca aquesta prioritat. I crec que hi ha una ocasió perquè en qüestió d'un mes i mig tindrem escrit el Pla de Recerca i Innovació. El Pacte era una anàlisi general que vam pactar Govern i oposició. Per tant, això no es mourà. En quinze anys no es mourà. Això és un èxit de Catalunya. De vegades ens entenem, fins i tot. De vegades ens entenem. Un pacte acordat amb universitats, amb patronals, sindicats, Govern i tota l'oposició.

Com a derivada d'aquest pacte hi ha un Pla de Recerca i Innovació que dura quatre anys, a diferència del pacte, que ja hem dit que dura uns deu o quinze anys. Doncs bé, en el marc d'aquest pla hi havia una tasca que estem fent, que consisteix en determinar els focus on Catalunya pot i vol ser bona o excel·lent a escala internacional. Això ho va fer Dinamarca fa tres anys. Van agafar les tendències que marcava l'OCDE, que eren 120, i en van triar 21. És a dir, a Dinamarca, on són cinc milions d'habitants, van triar vint-i-una tendències. Quan tens cinc milions d'habitants no pots ser bo en tot, com nosaltres, que en som set milions. Ni pots ni vols. Aquí fem el mateix exercici i surten unes vint.

Ja avanço que, evidentment, dintre de les vint tendències hi ha la temàtica social —tot i que no recordo el nom que se li ha donat—, és un focus. Una altra temàtica que nosaltres també podem explicar al món és el nostre model d'integració, que és brutal i a vegades no ens n'adonem. Tenim multilingüisme, però amb integració a l'entorn d'una llengua d'acollida, que és el català. Això seria una altra línia on podríem donar lliçons. Multiculturalitat, però amb integració, entorn un tronc comú lingüístic. Però avui no toca això, em sembla. Només volia dir-ho per demostrar que hi ha algun altre focus social on podem excel·lir si ens hi posem.

Torno al primer. Ens trobem amb una ocasió d'or perquè quan tinguem aquest focus els centres que ara estan dispersos col·laborin i treballin sota projecte, independentment de si són entitats amb o sense afany de lucre. Ja hi ha algunes coses que esteu fent, com la casa accessible, per exemple; però són precisament iniciatives disperses. El primer que hauríem de fer és ajuntar-les.

Cal fer una reflexió des del focus, i potser així sortiran tres, quatre o cinc projectes. A partir d'aquí el departament ha de posar diners, inevitablement, com hem dit abans. És a dir, s'ha acabat que la recerca només pengi d'Innovació, Universitats i Empresa. Una mica de Salut i una mica d'Agricultura. S'ha acabat, això. Perquè si no què passa? No hi ha prou recursos per a tothom. Per exemple, quan fas concursos competitius, com fa ACCIÓ, s'hi presenten projectes socials que poden ser molt bons però que, contrastats amb «la bio no se què», sempre queden a la cua. Per tant hi ha d'haver uns diners destinats a una quota dels millors en socials. Per tant, a ACCIÓ o a l'Agència de Recerca —veig allà l'Albert Castellanos, que n'és el director— hi ha d'haver concursos, ja sigui per recerca més aplicada o més bàsica, però hi han de ser. Perquè ha de guanyar el millor, ja que si no, només estem fent de «repartidora».

Ara bé, quan hi ha un focus com aquest, on les comparacions són difícils, perquè aquí estem en un àmbit que no és comparable amb la bio, la nano, o la genòmica, és lògic que hi hagi algun tipus de concurs —entre cometes— destinat a projectes d'innovació social. De manera que potser se'n presentaran cinquanta i només guanyaran tres, però com a mínim hauran guanyat tres; perquè si haguessin anat en un totum revolutum, no hagués guanyat ningú.

Resumint, disposem de dos instruments que tant el departament com la Generalitat des del Consell Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CI-RIT) cada cop controlarem més. Els departaments s'han d'involucrar amb la impulsió de la innovació, per una banda amb les polítiques de compra i de concursos, posant clàusules d'innovació sense manies. Per tant, els que no siguin bons, a la cua. I els que siguin bons, al davant. Per altra banda, posant diners per recerca, o crèdits per recerca i innovació que es podran gestionar perfectament amb un conveni amb les dues agències per treure-ho a concurs.

Tot això pot facilitar que en el marc del focus o del clúster es vagin creant associacions temporals per a projectes concrets. Després, insisteixo, aquestes em-

preses no haurien de ser només les que executen, sinó que haurien d'arrossegar aquí dins gent d'altres clústers tecnològics. De manera que en projectes concrets puguem anar a buscar els de l'electrònica per fer coses de domòtica, els de metall/mecànica per temes més mecànics per discapacitacions, o gent d'economia i empresarials per temes de gestió. És a dir, el clúster s'ha d'obrir o ha de connectar amb altres clústers existents per involucrar-los en projectes transversals. Així és com farem l'efecte que dèiem abans, d'arrossegar realment d'altres sectors econòmics de Catalunya perquè gràcies a l'estirada del prescriptor —que són les empreses socials— ens estiguin canviant les empreses de base més tecnològica cap a aquesta direcció.

I acabo. Jo crec que aquí, si ens hi posem hi ha molt a fer. Però la clau és doble. El departament és responsable, però vostès també. Veig gent a l'auditori que representen l'obra social, que crec que és important, però a la vegada també és bo alinear-ho en aquestes polítiques. Alinear-ho. Perquè el millor altruisme és l'altruisme que té el màxim efecte tractor sobre tota la societat, no només l'aspecte caritatiu a l'usuari directe. Crec jo, això és la meva opinió. I, per tant, com que hi ha molt diner que s'hi destina, si l'alineem bé, crec que pot haver-hi una eclosió.

Jo sóc, des d'aquest punt de vista, molt cru amb l'anàlisi estratègic. Però a la vegada sóc optimista si ens hi posem. Perquè Catalunya té gruix. Té gruix. Té teixit. Té creativitat. I, per tant, amb el focus social es pot, fins i tot contaminar, en el bon sentit de la paraula, altres àmbits. Perquè la part social sempre la pots enganxar a «turisme social» o «turisme accessible», una línia que estem fomentant des del departament. També la pots enganxar al clúster que apareixerà al focus de «l'alimentació i dependències» o «envelliment i alimentació». Com també la pots enganxar amb el lleure, la cultura, etc.

Per tant, el sector pot hibridar-se i crear subproductes. Estirar innovacions creuant-se amb altres clústers que a Catalunya seran determinants. No els dic tots de memòria però tenim salut, agro —tenim un sector agro potent—, formació al llarg de la vida o mobilitat, per exemple. Per tant, crec que un 75% dels focus que

s'estan concretant com aquells on Catalunya creu que és bona i vol ser bona, poden creuar-se amb el focus pròpiament dit social.

Per tant, també és bo que hi hagi una certa especialització a l'hora de fer projectes, i aquí també les mateixes entitats o empreses tenen camp per córrer. Si agafen algun nínxol d'aquests, hi poden excel·lir i ser punters en oferir serveis en aquest nínxol. Per tant, jo hi veig possibilitats, però, insisteixo, hem de tenir el marc estratègic clar i allò que en diem amenaces clares, si no, no actuarem correctament.

Part dels dos departaments hem estat en contacte des de fa temps, i aquests últims mesos de legislatura espero deixar lligada clarament aquesta col·laboració. D'aquesta manera mirariem de consolidar el focus perquè les empreses i el departament es posin al davant d'aquest. A partir d'aquí hi haurà d'haver convenis amb l'àrea de recerca i innovació per tal d'establir les bases d'una acció futura que sigui d'èxit. I insisteixo en que no pensin més amb una mentalitat endogàmica, sinó que pensin en la seva obligació jo diria, i casi necessitat, d'estirar la resta de centres econòmics pensant en què si no, no realimentarem els ingressos públics que ens faran mantenir el sector. I així tanquem el cercle. Moltes gràcies.

Pepa Masó: Bé, escoltant al conseller, veig que els reptes que té el sector són molt importants. Jo parlo des del desconeixement, ho veig des de fora, com si jo fos la usuària davant de tots vostès. Com penseu que s'hauria d'articular la interacció entre l'administració, l'empresa i les associacions que han comentat? Perquè esteu parlant d'una cosa molt gran i amb molts interessos, i el panorama que pinta el conseller és bastant fotut d'aquí endavant si no ens posem les piles.

Jordi Rustullet: Diguem que d'espais de concertació i definició estratègica com a sistema, els tenim. N'hi ha de nous que són fruit del desplegament de la Llei de serveis socials i altres de vells que continuen funcionant. Quan com a departament tinguem més ordenada la referència de «la Catalunya del 2030» —allò que

explicava abans sobre què ens passarà d'aquí a vint anys a Catalunya— ens ha de servir d'esquer per seure'ns tots plegats i parlar. No tant per parlar de present i de que ens falten recursos, sinó per parlar de futur. Cal visió! L'exemple de la Nestlé m'ha agradat. Escolta, estem fent coses que els grans privats també estan fent.

Per tant, espais de debat i de consens on debatre què estem fent en el dia a dia ja hi són ara, estem acabant de desenvolupar els de futur. Estem treballant en la demanda que ens feia a tots plegats el conseller d'aquesta alineació, en gerundi. Ho estem construint, però possiblement hem d'accelerar-ho molt més i, per tant, sobre la visió a llarg termini, la Catalunya del 2030, hem d'estar molt més alineats.

PREGUNTES DEL PÚBLIC

A JORDI RUSTULLET I JOSEP HUGUET

PREGUNTA 1

Us he de felicitar, a més, francament i ho dic des de la vessant de l'empresa privada, per tant, crec que aquesta felicitació té més mèrit, encara. Però jo em vull referir a les paraules que ha dit el conseller Huguet. Ens està advertint d'un perill que nosaltres també veiem des de la vessant privada, que és que la realitat que tenim a Catalunya està formada per empreses molt petites dedicades al sector de serveis socials i, evidentment, no queda, o sembla que no queda cap altre camí que no sigui l'agrupació o els grans grups que puguin venir en un futur.

Però és cert que a mi també m'agradaria fer una reflexió i fer una petició de cara a l'administració que el sector està necessitat. És a dir, jo no conec en aquests moments cap empresa de serveis socials que no tingui problemes de finançament. Cap ni una. I és un sector, si em permeteu la llicència, que no cal anar al Japó per salvar-lo. És a dir, no tenim «nissans», no tenim «seats», etc. Som un sector que necessitem de coses petites. Aquestes coses petites, per nosaltres sols no les podem aconseguir, és a dir, necessitem un reforç. Lobbie. No parlo de res més. Parlo d'una ajuda de cara a les institucions perquè vegin el sector com a economia productiva que és, que ho és. I perquè ens permetin arribar a les paraules que ens agraden molt de domòtica, d'innovació o de tecnologia que segurament li fa falta al sector. Gràcies.

Josep Huguet: el que ha dit vostè, de fet és el que s'està fent ja en molts altres camps. L'únic que passa és, torno a insistir, que aquí potser no hi ha tanta tradició en l'àmbit d'empreses socials d'anar a concurrència per temes innovadors. I en aquests temes es va en concurrència. No es fan subvencions a fons perdut «en plan repartidora». I, per tant, quan vas a concurrència i ets petit, no hi ha cap altra solució que no sigui agrupar-se. Les ajudes en un futur hi seran, suposo, en la mesura que la gent s'agrupi, sàpiga trobar aliats, s'ajunti amb centre de recerca o centres de tecnologia o centres de reflexió social. Si s'ajunten, òbviament, pot haver ajuts o diners o crèdits per a la innovació. En relació als temes de finançament són temes que per desgràcia en aquests moments afecten a tot l'empresariat i que desborden molt les capacitats que tenim des de l'administració pública. És un tema del món financer que ha quedat col·lapsat amb la crisi, i fins que això no toqui fons, doncs hi ha un problema de crèdit important, afectant no només a les socials, per desgràcia; no és només un sector sinó que arriba a tots els sectors. I des del govern a vegades hi ha una mica d'impotència, i ho dic així, obertament, per fer front a aquest problema conjuntural del crèdit.

Però en relació a l'ajuda per a la innovació, és una mica el principi d'aquell t'ajudaré, coalicions, aliances, etc. Crec que la creació del clúster o del focus aquest i que la gent es conegui i conegui recercadors i conegui gent vinculada a les àrees de tecnologia, centres tecnològics de les TIC o de les media —per posar dos casos que podrien estar— o amb un altre de materials que hi ha a Catalunya és la clau perquè surtin avantatges per a qui proveeix serveis. Perquè millorarà l'eficiència i augmentarà els avantatges per a qui produeixi els productes que faciliten aquests serveis. I crec que això passa per la cooperació, inevitablement. I la cooperació serà primada des del diner públic, cada cop més.

PREGUNTA 2

Hola, bon dia. En primer lloc us vull felicitar perquè crec que el títol d'aquesta jornada encaixa perfectament la innovació i l'àmbit social, com ha dit el conseller. Jo vull felicitar a la gent que esteu a la conselleria per tota la defensa que heu fet i

el suport a l'empresa catalana. Com saps, conseller, i el vostre secretari general també, l'Albert Castellanos, crec que el suport a l'empresa catalana, sobretot a la petita, és essencial i, sobretot, en aquest sector social.

Com ha dit el company que abans ha intervingut, crec que és necessària la creació de clústers, crec que és necessari que l'empresa catalana lluiti per ser més competitiva i, sobretot, innovi. Nosaltres, des de l'associació, precisament hem creat això, un departament d'R+D+I on la petita i mitjana empresa pugui ser innovadora, centrant-nos en els serveis socials.

Jo torno a repetir, us felicito pel vostre suport i m'agradaria que altres conselleries amb un altre color polític també ho fessin, perquè a vegades no es fa. I creiem que això és essencial perquè l'empresa catalana sigui competitiva. Gràcies.

PREGUNTA 3

Bon dia. Els discursos m'han agradat molt. Es toca molt de peus a terra. Però hi ha dos temes que us voldria preguntar i us pregunto possiblement des de la meva ignorància. Per una banda crec que és bo que des d'institucions com l'Institut Català de la Salut s'avanci el que es pot necessitar o el que preveuen que poden necessitar d'aquí a dos, tres o quatre anys. De tal manera que les empreses innovadores, els joves emprenedors, puguin començar a enfocar els seus treballs de tal manera que sàpiguen que tenen un potencial client. Això ho fa la NASA i ho fan d'altres institucions que des de l'administració impulsen la creació d'empreses. I això es podria lligar amb les activitats d'ACC1Ó i d'altres agències que ho acabarien de fomentar.

I després hi ha un segon punt, que encara detectem i que tu conseller has tocat i crec que amb molt sentit, que és el tema de la cooperació entre les diferents agències de l'administració. La percepció que tinc, no estic segur si és encertada o no, és que encara manca o cal reforçar millor la col·laboració entre ACC1Ó, el secretari general de les TIC, etc. És a dir, que hi ha agències que encara te-

nen cadascuna els seus plans d'inversions i que la seva coordinació és millorable. Gràcies.

Josep Huguet: Jo estic d'acord que això no és una tradició. Pràcticament només s'aplica a les grans infraestructures de transport. Estic pensant bàsicament en ferrocarrils, i potser en avions. Però cal anar cap aquí, avançar i facilitar amb temps allò que es creu que acabarà sent una demanda concreta. Ara bé, s'ha de fer de forma correcta, perquè si no estaríem pràcticament tancant el mercat i això Europa no ho admet. Però sí que hi ha fórmules, per dir-ho d'alguna manera, d'un cert encàrrec amb temps de certs productes o de certs canvis que l'administració pot veure a venir i, per tant, això sí que seria interessant. Que les administracions, que són les proscriptores —salut, acció social, etc.— si ja tenen aquesta perspectiva de cinc o deu anys puguin parlar amb els sectors i amb els que el sector farà de tractor, per dir «guaita, d'aquí a deu anys es necessitaran a tots els llocs «x» materials d'aquest tipus o una fabricació de materials per construir residències que tinguin en compte això altre»; per exemple. Tens raó, no hi ha tradició i aquí s'hauria de veure, també, sense vulnerar la llei de mercat lliure com es pot fer això.

En relació a la cooperació sempre és millorable, però me n'has citat dues que em penso que malgrat ser dues conselleries diferents tenen un acord bastant fix i establert amb el clúster de les telecomunicacions. Entre l'agència ACCIÓ i la societat de la informació crec que hi ha força col·laboració. L'altre dia, per exemple, signàvem també un acord per la TIC empresa. Ara, sempre pot haver-hi una disfunció, que desconec, i si hi és, fes-nos-la arribar perquè la mirarem de superar.

Jordi Rustullet: M'afegiria a intentar donar-te una resposta a la primera reflexió. Simplement dir que he comentat molt de passada, i ha quedat com una dada temporal més, això que dèiem del laboratori Catalunya 2030. És a dir, què li passarà a Catalunya l'any 2030? Dades estadístiques demogràfiques, dades de tendències de consum, projecció del moviment migratori, etc. Amb la idea que quan tinguem més o menys aquests escenaris, puguem anar a universitats i dir: «escolta, ens faltaran no sé quants professionals». O: «escolta, tanquem l'aixeta de l'àmbit

de les ciències socials i anem cap a l'enginyeria», perquè el que ens faltarà, com deia el conseller, és innovar en temes de domòtica, innovar en el que sigui, no? Per tant, jo diria que són processos complexos i llargs, sempre sotmesos a riscos. Són projeccions de prospectiva, però entenc que aquests darrers mesos de legislatura serem capaços de fer-ho. Deixar tancats i blindats els escenaris del 2030 i les estratègies per començar a caminar tots plegats.

Pepa Masó: Bé, doncs, moltes gràcies a tots. Continuem amb la intervenció de l'Albert Serra.

CONFERÈNCIA

L'ECONOMIA SOCIAL: CONCEPTE I POTENCIALITATS

Albert Serra, professor de l'Institut de Governança i Direcció Pública (IGCP) i director del programa Partners d'Esade

El sector social, el fet que sortim d'una lògica per entrar en una altra. Preparant la jornada em vaig trobar un text que m'ha semblat que tenia interès per reflexionar sobre el tema. El text està escrit pel Marcel Planellas, actual secretari general d'Esade i jo mateix. Es titula «Economia social, experimentar per crear». Té una frase introductòria que diu «L'economia social, sigui sota la forma de cooperatives o mútues, o bé sota l'aspecte d'una activitat diferenciada de l'empresa tradicional i del sector públic, no és un fenomen per definir o acotar sinó una porta oberta a la reflexió, a l'experimentació i a la innovació i que té com a principals objectius la creació de llocs de treball i la cobertura de necessitats econòmiques o socials».

Llegeixo alguns paràgrafs que a mi em sembla que em trauran feina de sobre i ja que estan redactats em serà més fàcil. «Podríem començar per situar l'origen d'aquest concepte. Per fer-ho, cal anar a parar a mitjan segle XIX, a França, on, entre moltes altres coses, trobarem des de la Société d'Économie Sociale, fundada per F. Le Play, fins l'obra col·lectiva, Quatre Ecoles d'Économie Sociale, a finals de segle. Tothom sembla estar d'acord que és Charles Guide, l'anomenat profeta francès de la cooperació, qui a principis del segle XX fa un esforç seriós d'anàlisi i teorització, (amb el llibre «L'Économie Sociale». El resultat és una síntesi dels

elements comuns de tota una tradició de corrents ideològiques i fórmules organitzatives, que es corresponen, essencialment, amb el pensament i amb la pràctica proposada pels utòpics.

Un trosset més: «No pensem afirmar que som davant d'un canal de sortida de la crisi, però sí que defensem que som davant d'un fenomen i d'un sector significatiu. Acceptant, i tenint en compte les moltes, i en ocasions greus, deficiències que presenten les experiències que s'hi produeixen, no creiem que hi hagi motiu per a desqualificar, les propostes teòriques i pràctiques de l'economia social, com alguns ortodoxos pretenen. Posats a trobar deficiències desqualificadores, els pilars bàsics convencionals de l'economia de la nostra societat, l'empresa privada i el sector públic ens presenten

un mostrari difícil de superar. Creiem que són més importants els fils conductors consubstancials a l'economia social (l'esperit innovador, democratitzador i dinamitzador), que no pas el major o menor èxit de les experiències concretes fins ara realitzades, i d'altra part, gens despreciables».

Aquests són uns textos introductoris que em

semblava que em podrien ajudar a situar el tema. Amb una petita peculiaritat. Ahir li vaig llegir a un col·lega per preguntar-li si li semblava que anava bé o anava malament per descriure la situació. Em va dir «home, sí. Matisaria coses, però més o menys, la cosa s'aguanta.» El petit problema és que aquest text està escrit i publicat a la revista El Món, el mes de juliol de l'any 1985.

O no és un problema. Estem igual? La sensació és que estàvem igual, que en 25 anys no ens hem mogut. Per cert, les especulacions sobre la meua edat no cal que les feu, fa vint-i-cinc anys que està escrit al text. Jo ara en tinc trenta-dos, o sigui que el vaig escriure als set anys. Vull dir que no cal que compteu quina edat tinc, que ja us la dic directament.

Què ha passat en aquests anys? Primera qüestió: no estem com estàvem, tot i que amb la lectura en un primer moment algú pensi: «Ostres, si són els mateixos problemes que tenim ara, els mateixos dubtes i les mateixes incògnites.» Als voltants de l'any vuitanta-cinc passen algunes coses, una d'elles és que és quan comencen a aparèixer les primeres cooperatives de serveis socials, que estan molt pressionades i molt forçades pel propi sector del govern local. En aquells moments comencem a tenir cooperatives que actualment han deixat d'existir per passar a dir-se Suara, que és una cooperativa líder en el mercat de donar servei a les persones en els domicilis. Ja no només això, sinó que a hores d'ara és líder en el servei d'atenció a les persones amb més de 1.300 treballadors i líder no del mercat cooperatiu, sinó de l'actual mercat català en aquest sector.

Un altre exemple d'aquest àmbit. Fa dos anys Alstom va comprar una cooperativa que es deia Ecotecnia, la qual es va convertir en una societat limitada per poder ser comprada. L'any 1985 Ecotecnia instal·lava el primer molí de vent de generació d'energia elèctrica a Vilopriu, Girona. L'any 2008 Alstom comprava Ecotecnia perquè era l'empresa líder a Europa en producció d'aerogeneradors elèctrics, i la que tenia la tecnologia acumulada des de feia vint-i-cinc anys. La compra va ser per 350 M€, dels quals 10 milions, per cert, em sembla que van anar a parar a la constitució d'un fons cooperatiu de desenvolupament del sector cooperatiu i que dona lloc a la Fundació Seira.

Podríem seguir citant Abacus, Progest, Pere Tarrés o Grup Clade. Després sentirem a parlar del Grup Clade, que com a grup cooperatiu estan facturant en aquest moment 350 M€ l'any. Per tant, sí que és veritat que les reflexions, els dubtes i les discussions són les mateixes, però, efectivament, han passat coses molt significatives. Jo recordo que fa vint-i-cinc anys trobar algun exemple d'aquests era

pràcticament impossible. Un exemple econòmicament consolidat i d'èxit, era impossible. En aquest moment no solament és possible, sinó que comença a ser inclús fàcil.

Per tant, efectivament, aquí hi ha un canvi important que em semblava que quan ho vaig llegir vaig pensar «no solament no estem igual que estàvem, sinó que hi ha fruits d'aquesta història i molt rellevants».

La demanda que jo tenia era comentar una mica sobre concepte i potencialitats del sector de l'economia social. Bàsicament em centraré en això, en quatre reflexions sobre aquests temes: Concepte, em permetré comentar alguna cosa sobre la innovació —encara que no era la demanda que tenia—, escenari i evolució del mercat, i potencialitats i requeriments per a les empreses d'economia social o les organitzacions d'economia social.

Sobre el terme ja he comentat alguna cosa. El terme d'economia social és bàsicament un terme francòfon que té poca repercussió fora del món francòfon. Els anglosaxons no han fet servir mai el concepte d'economia social, han fet servir sempre el de «non profit». Els alemanys fan servir el concepte d'empreses d'interès general, que té una llarguíssima tradició i que està molt vinculat al sindicalisme socioaldemòcrata, a les cooperatives i als habitatges; bàsicament, com una de les polítiques substancials de reconstrucció després de la Segona Guerra Mundial.

Bàsicament, el que intenten definir els factors que acoten el concepte són, en primer lloc, una lògica diferenciació jurídica. Estaríem parlant d'economia social de tot allò que no són empreses mercantils basades en capital, sinó que tenen una formulació jurídica en què es primen altres coses, habitualment, les persones. Com és el cas de les cooperatives, les associacions, les fundacions, les mútues, etc.

Una segona diferenciació podria ser de caràcter econòmica. En aquest cas parlaríem de si la prioritat és la generació de rendes o altres objectius col·lectius, o

la generació i remuneració de capital. En aquest cas, l'objectiu és bàsicament la generació de rendes de treball, combinades amb la consecució d'objectius de desenvolupament personal i desenvolupament col·lectiu —de l'empresa, de l'organització o de la unitat productiva de la qual es tracta.

Jo crec que la diferenciació fonamental és de caràcter subjectiu, que és si prima el capital o prima el treball. En el sector de l'economia social diríem que el que fas primar és el treball per davant del capital. Mentre que l'empresa capitalista convencional primaria el capital per davant del treball, no? Jo aquí ja plantejaria una primera reflexió. Es tracta de substituir una cosa per l'altra o de fer opcions diferenciades? O ja estem en el punt en què hem de començar a pensar en una interacció entre capital i treball com a marc subjectiu del funcionament de les empreses? I ara ja no només diria només de l'economia social, sinó en general a les empreses.

Pel que, en aquest sentit, l'economia social està portant un camí —o almenys un direccionament i una formulació— que en la mesura que comença a tenir èxit empresarial, comença a ser digna de ser tinguda en compte. Mentre només ha sigut un discurs ideològic, un discurs de bones voluntats, era discutible si aquesta vinculació o inclús aquesta prioritització del treball per davant del capital era factible o no. Jo crec que ara és factible i estan començant a sortir casos pràctics que ho demostren. Podem parlar de Mondragon quan vulguem com a cas històric fora de Catalunya. Però en el nostre cas ja hi ha experiències molt consistentes en aquest àmbit.

Jo crec que aquests serien els diferencials claus entre l'empresa convencional, l'empresa mercantil basada en el capital, en propietat del capital, sobre el sector de l'economia social. Insisteixo. Ja no és tant la substitució del capital pel treball o dels diners per les persones, sinó que és en aquests moments ja, una vocació d'integració de capital i treball. Les empreses del sector de l'economia social en aquests moments són molt conscients, en Jordi Rustullet ho apuntava fa un moment, que la capacitat de mobilitzar inversió i finançament són claus per a l'èxit

d'aquestes empreses i, per tant, en aquests moments la lògica de la disponibilitat de capacitat financera, de muscle financer, de muscle inversor, ja és una cosa perfectament assumida pel sector.

Altres elements que diferencien aquestes empreses amb vocació d'integrar producció i consum, les cooperatives de consum com Abacus, per posar un cas, és vincular molt estretament el procés de producció amb el propi procés de consum i convertir els gestors, els protagonistes dels negocis, en persones que al mateix temps que produeixen, garanteixen el consum o el comparteixen amb altres.

Integració dels objectius econòmics i socials. Per al sector de l'economia social la responsabilitat social o empresarial forma part de l'ADN, no és un afegit a la seva vocació de creació de beneficis, com ho és en el cas de l'empresa mercantil convencional, sinó que està en l'ADN del propi disseny i de la pròpia definició de l'empresa. A mi últimament fins i tot em sorprèn una mica que hi ha una certa preocupació en el sector cooperatiu, per exemple, per desenvolupar polítiques de responsabilitat empresarial social. No cal, ja la tenen, ja està en la pròpia naturalesa de l'empresa, aquesta estratègia. Per tant, no acabo d'entendre per què aquesta necessitat. Potser per fer-la més visible, però en tot cas, el que està clar és que forma part de l'ADN del propi disseny organitzatiu.

Una altra característica que a mi em sembla molt substancial en l'àmbit de la cooperació públic-privat i de la cooperació del que ja és la política social pública, és la vinculació territorial i social d'aquest tipus d'empreses. Aquest tipus d'empreses es caracteritzen habitualment per un vincle molt fort amb el territori, amb el lloc on han nascut, amb el lloc on han crescut i amb el lloc on s'han desenvolupat. Un clar exemple important d'èxit és La Fageda, en el cas de la indústria làctia. És una empresa indeslocalitzable. No hi ha forma humana de deslocalitzar-la, entre altres coses perquè tots els seus treballadors són persones amb disminució psíquica d'aquell territori i perquè, a més a més, La Fageda no té sentit si no està a La Fageda. Per tant, hi ha un grau de vinculació al territori en moltes d'aquestes ocasions que tenen un potencial importantíssim, sobretot en un moment on el vincle

territorial de l'empresa s'està perdent per moments en la lògica de la globalització. I cada cop els territoris estan més indefensos respecte el seu propi teixit productiu, que pot desaparèixer en qualsevol moment, com està succeint en aquest moment d'una manera dramàtica en alguns llocs de Catalunya. El cas de Lear, per exemple, un lloc on no hi ha res més. Per tant, perdre això és perdre-ho tot.

Així doncs, hi ha uns certs valors propis, sent-ne un altre la democratització en la governança de l'empresa. Parlem d'organitzacions amb una clara organització democràtica, una implicació forta dels treballadors, no sé si en la gestió, però sí en la governança. En la gestió no estic segur que sigui bo que s'impliquin gaire, ja que al final els directius necessiten marges de maniobra per poder fer la feina, però, evidentment, sí en la governança de la societat.

Finalment valors propis, que es desprenen d'aquests elements «caracteriològics»: implicació amb el territori i amb la societat, capacitat de resistència, arrelament territorial, fiabilitat —sempre i quan siguin bons. Passaria a comentar aquesta segona qüestió.

Hi ha un problema greu en l'economia social: sovint no són bons. Sovint no són bons productors de valor o de creació d'activitat econòmica. Hi ha una tendència perillosa que ha estat present i ho segueix estant en masses entorns de l'economia social, que és que la legitimitat de l'organització ve més del discurs que de la seva actuació i del seu resultat real. Això és una distorsió que està fora de lloc. Si l'economia social té algun valor és que fa les coses millor, més ben fetes, amb més capacitat de respondre i a més objectius que una empresa ordinària. Si l'única cosa que fa és fer el discurs de bones voluntats i després a la pràctica la seva capacitat de ser eficient, de ser competitiva, de ser eficaç o de ser fiable és molt baixa i l'únic refugi que té és el seu discurs de legitimació ideològica, això no funciona.

És a dir, l'economia social ha de ser capaç d'aportar més valor, no menys o diferent, sinó més, amb tot. I això, per desgràcia, no és exactament el que està pas-

sant en l'àmbit de l'economia social. Hi ha aquesta demanda front el mercat que té l'economia social que jo crec que és un mal enfoc. Ho veurem al final.

Bé, és evident que hi ha dificultats objectives que probablement requereixen d'un esforç addicional, com per exemple la complexitat de la governança. Una governança democràtica en una empresa genera uns costos de transacció amb els treballadors, amb l'organització i demés que no són fàcils de manejar. Consumeixen un temps i una energia que en una empresa privada amb un amo clar estan orientades a la producció.

Per tant, quin seria el valor afegit? Que amb aquesta governança s'impliqui millor als treballadors i es doni més capacitat, i que la pròpia companyia tingui més sol·lència. Per tant, aquest seria l'objectiu, no un altre.

Prioritzar en un sistema complex d'objectius és difícil quan l'objectiu no és només guanyar diners, sinó a més a més guanyar-los d'una manera concreta, afavorint una determinada forma de distribució d'aquests diners, potenciant el desenvolupament social de les persones que tens a l'organització, etc. Tot això planteja una ordenació d'objectius on és fàcil acabar prioritzant una cosa que no és sostenible en el temps, com, per exemple, la remuneració salarial per davant de l'excedent empresarial. No, no, volem guanyar diners encara que l'empresa en perdi. Això pot ser socialment positiu, però és evidentment empresarialment ineficient i condemna a mort l'organització.

Per tant, en aquest sentit, cal una bona ordenació dels objectius, deixant clar que si ets una empresa i ets una unitat productiva en primer lloc has de generar excedent i després una altra cosa és què fas amb aquest excedent. Com el vincules, com el relaciones i com el gesticiones. Però ordenar una mica bé aquests elements és una qüestió clau en el cas de l'economia social sense les quals és difícil que això pugui tenir resultat.

Finalment, una certa confusió en els dissenys organitzatius. Per mi que ens hem fet una mica d'embolic entre la part productiva de l'economia social, bàsicament

el cooperativisme i la part més social pròpiament dita, el que serien les fundacions, associacions, etc. Jo crec que en aquest moment present hi ha alguns embolics conceptuals en el nostre país que convindria aclarir una mica, fonamentalment en l'àmbit de l'associacionisme i les fundacions. Aquests dos instruments són fonamentalment per retornar recursos a la societat o per aportar valor a la societat des de la capacitat dels patrons per generar en el cas de les fundacions, o per mobilitzar, organitzar i articular la societat civil en el cas de les associacions.

Vull parlar d'aquesta deriva que algun sector associatiu ha fet cap a la producció econòmica, i fins i tot algunes fundacions que actuen com a mecanismes per gestionar recursos sense l'existència del patró, per dir-ho d'alguna manera. Sé que estic entrant en un terreny molt relliscós, però és que si no vinc a fer això, no sé a què vinc. Si hi ha alguna discussió, després la podrem tenir.

Jo crec que hem pervertit una mica aquests instruments. A l'empresa s'està facturant fonamentalment en termes de mercat o en termes de cooperació amb el sector públic molts milions de les antigues pessetes, però també milions dels actuals euros, que tinguin estructures de governança basades en quinze socis d'una associació sense cap compromís de capital, sense renovació democràtica dels òrgans, etc. em sembla que és un mal assumpte. Perquè l'associacionisme no hauria de servir per a això, hauria de servir per articular la societat civil, fonamentalment. No vol dir que no pugui produir béns, però, en tot cas, no amb una orientació tan empresarialitzada. Perquè això els acaba creant problemes a tothom. Inclús als propis gestors de l'organització, que al final no saben a qui responen o què fan.

O, per exemple, les fundacions en les que el patró enlloc de ser un aportador de recursos a la societat i de fer aquesta cosa que fan les fundacions de retornar recursos a la societat perquè la vida els ha anat molt bé —tipus Bill Gates o Warren Buffet— el que fan és muntar una associació perquè la societat encara els enlauri més a ells. Per exemple, no acabo d'entendre les fundacions culturals, no acabo d'entendre que s'estiguin finançant institucions com, diré noms, tinc el dia descarat, com per exemple la Fundació Tàpies o la Fundació Miró. Vull dir que no

entenc que això requereixi de recurs públic. O hi ha el museu d'art contemporani i aleshores aquests senyors estan allà i aquest és un museu públic, o si hi ha una fundació personal, se suposa que això serveix perquè aquests senyors retornin el que han aconseguit al llarg de la seva vida a la societat creant un escenari on ells fan una aportació cultural al país. Resulta que no, resulta que l'acabem finançant nosaltres i que l'acabem tenint.

No estic qüestionant ni estic proposant res, eh? S'ha de deixar tothom com està. Home, tindriem més ple el MACBA si tot això estigués junt. El MACBA potser tindria algun contingut seriós, però, en tot cas, em preocupa més aquesta dinàmica de fons de no tenir clares per què serveixen les coses i quines són les funcions i les missions que fa cadascú i exactament què pots exigir, què pots esperar de cadascú. Jo crec que en aquest sentit, en l'àmbit de l'economia social tocaria fer alguna cosa rellevant.

Deixo aquí aquesta primera aproximació. Una reflexió sobre innovació. Perquè em sembla que en l'àmbit de l'economia social, i específicament en l'àmbit de l'economia social vinculada al sector dels serveis socials, que és la meva dèria, com sap molt bé el secretari general, hi ha un parell de principis de la innovació —que discutia no fa massa en un programa d'ESADE— que són el principi famós de Schumpeter, schumpeterià, que la innovació bàsicament consisteix en un procés de destrucció constructiva. Plantejava tres mecanismes d'innovar, jo parlaré de dos, de l'incrementalisme i de la innovació disruptiva. L'incrementalisme és en el sentit de la millora contínua. La disruptiva suposa un canvi i un trencament epistemològic amb l'etapa anterior. En els dos casos planteja una condició necessària: abandonar allò vell. Per tant, un cert esforç de trencament. Inclús amb la innovació incrementalista hi ha un abandó d'allò vell i una certa destrucció d'allò vell. Si en la innovació disruptiva l'abandó és total i gairebé violent, en l'incrementalisme l'abandó pot ser parcial, gradual, prudent, tranquil, etc. Però aquesta seria una condició necessària per parlar d'innovació. I jo crec que en el cas del sector social aquest és un missatge important, perquè ens resistim tots massa a aguantar-nos en els principis històrics i en les legitimitats històriques, sent un element que dificulta el canvi.

Una segona reflexió: sens dubte la tecnologia és important i en aquest moment en la nostra part de la història de la humanitat hi ha un element clau que és la informació. Un element clau de la innovació, però jo crec que no és l'únic escenari de la innovació. De fet, en el cas dels serveis socials, per exemple, els escenaris de la innovació, com a mínim, i ho estem treballant, ens surten, a més a més de la tècnica i la tecnologia uns escenaris amb innovar en productes, fer productes nous, productes millors o serveis més adaptats al servei del ciutadà. L'ajut a domicili és una innovació en producte. La tecnologia aplicada a la domòtica és una innovació en producte que jo crec que en aquest sentit també cal treballar des de la lògica del producte i també hi ha marge d'innovació.

Hi ha marge d'innovació en els processos, finalment l'eficiència surt de la innovació en processos. De l'aplicació de tecnologia però també de la innovació en processos productius, com també en processos administratius, en processos organitzatius, etc. Hi ha innovació en el disseny organitzatiu; en Jordi Rustullet en comentava una que a mi em sembla clau per al que són els serveis socials, que són els consorcis territorials dels serveis socials, per exemple. El minifundisme local de Catalunya fa molt difícil governar el sistema sense una innovació organitzativa aquí que ens ajudi a governar el sistema de serveis socials.

Per tant, hi ha escenaris d'innovació que no són estrictament la tecnologia. Confondre innovació en base tecnològica o exclusivament tecnologia és perdre una pila d'oportunitats d'innovar en altres àmbits on la tecnologia pot ajudar, però que no són estrictament en un punt de vista tecnològic, sinó que poden ser un punt de vista de moltes altres dimensions que en aquest moment ens són rellevants.

La posició de l'economia social al mercat en aquest moment. Faig una revisió molt ràpida de l'evolució de l'escenari que em sembla que per l'economia social és molt substancial. Fèiem l'altre dia una discussió al voltant d'una mena d'intent d'explicar la història recent d'Europa des de la Segona Guerra Mundial en tres grans etapes: en primer lloc el que els francesos en diuen «els trenta anys gloriosos de l'estat del benestar» —o sigui, de la reconstrucció europea— que van del 1945 al 1975. Són els anys en els quals la socialdemocràcia i l'estat del benestar, per dir-

ho d'alguna manera, estan aportant valor d'una forma molt significativa i són els protagonistes de la reconstrucció europea. Això és un cicle que es va esgotant i que té el seu límit amb l'aparició de la Margaret Thatcher i les estratègies neoliberals que qüestionen els excessos de l'estat del benestar, la desproporció respecte al sistema productiu i el sistema redistributiu. Aquest és el període situat entre el 1975 i el 2005, i al qual anomeno «la victòria del mercat». Això a més a més ve recolzat per la caiguda del mur de Berlín, la desaparició de la Unió Soviètica, el fracàs de l'estatalisme, etc. Per tant, tot un seguit d'elements que reforcen els missatges Reagan i Thatcher de principis dels anys 1980, sent-ne alguns exemples: «l'estat no és la solució, l'estat és el problema» o «el pitjor que et pot passar a la vida és que et vingui un funcionari i et digui quin problema té que vinc i li arreglo». Un tipus de missatges que en el moment del domini del neoliberalisme van estar presents en el nostre entorn.

El 2005 marca un punt d'inflexió. La caiguda del sistema hipotecari dels Estats Units a través de les subprimes, ja a l'agost del 2005, i després la caiguda en cadena de tot el sistema financer americà i mundial genera una nova etapa en la qual dona la impressió que el que hi ha és una demanda de l'estat «al rescat». L'estat com a rescatador del que es demostra com un declivi o un excés, igual que hi van haver els excessos de l'estat del benestar estan havent-hi els excessos del mercat. O bé estem vivint excessos del mercat que ens han creat una situació que caldria resoldre.

Sembla bastant evident que així com en els anys 1980 es discutia que el millor que podia passar és que l'estat no existís, en aquest moment, per sort, ningú està dient que l'alternativa ara és que el mercat no existeixi. Per sort, tots estem sent prou sensats, almenys alguns estan sent prou sensats, especialment el sector públic, s'ha de dir, com per ser conscients que el mercat és imprescindible i, per tant, fins i tot per ajudar-lo, fins i tot més enllà del que és raonable, perquè seguint el mercat hi hauria hagut d'haver un munt de fallides. El mercat funciona així! Quan algú s'equivoca fa fallida, se'n va al carrer i en ve un altre. Aquesta és la lògica del mercat. La societat i el sector públic han estat prou lúcids com per evitar aquesta animalada i, per tant, garantir que el sistema productiu segueixi actiu i segueixi

en un procés. Però és evident que aquí hi ha d'haver reformes, canvis, fins i tot culturals, profunds. Jo crec que bàsicament de dos tipus; l'economia social hi ha una part on aporta com a mínim valor simbòlic encara que no sigui valor quantitatiu. D'una banda, mercat, estat i tercer sector són tres peces del sistema social i productiu modern que han de treballar conjuntament i que han de conviure i aprofitar-se, han d'aprofitar sinergies.

Estem en aquell moment en què no té sentit pensar en una societat moderna i una societat equilibrada, estable i amb possibilitat de ser sostenible a llarg termini sense mercat, sense estat i sense societat civil! Una societat sense cap d'aquestes tres coses en aquests moments seria Somàlia. És així de fàcil, l'assumpte, no té gaires complicacions analítiques, saber-ho.

I això, de fet, ja és la pràctica. En aquest moment aquelles tres boles famoses del sector social per un costat, el públic per un altre i el mercantil per un altre amb connexions el més febles possibles i sovint confrontades, dóna lloc a una xarxa interactiva de «públic-privat-no lucratiu» absolutament inextricable on tothom depèn de tothom i on la interdependència s'ha convertit en la peça clau. I això cada vegada va a més, cada vegada és més necessari que hi hagi més mercats regulats. El principi que diu que «el mercat s'autoregula» ha fallat masses vegades com per no jugar a la regulació i cada vegada és més impossible que el sector públic faci la seva feina sense comptar amb les empreses. Per tant, aquesta és la dinàmica. Per últim, cada vegada és més difícil que es puguin negociar concerts i acords socials sense que el sector no lucratiu i el sector associatiu donin capacitat de negociació al sistema i permetin articular decisions col·lectives, generació de consensos, etc.

Conseqüentment, hem de pensar en aquests termes, una cosa complexa que té diferents peces organitzatives que permeten articular-la i que totes són imprescindibles les unes amb les altres i interdependents. I gairebé diria que quan més interdependents millor, perquè més ajuda a enriquir-se mútuament i a garantir aquest procés de funcionament, que en aquest sentit doni suport a aquesta manera.

Així doncs, crec que cada vegada més l'evolució és cap a mercats mixtes. És difícil en aquest moment pensar un sol mercat on la relació «públic-privat-no lucratiu» no existeixi. Quan dic un sol mercat vull dir un mercat de producció, els grans mercats, els mercats fonamentals, les utilities. La telefonia, l'energia, l'aigua, etc. Els mercats dels serveis sanitaris, educatius, socials, tot el sistema de benestar, els mercats agrícoles, els mercats primaris, els secundaris, etc. A hores d'ara és impensable un sistema industrial sense el suport públic en el procés innovador, per exemple.

Per tant, en aquest moment imaginar un únic mercat on es pugui dir «no, no, aquí està operant només públic» o «aquí està operant només privat» és impensable. Fins i tot els sistemes de seguretat pública són clarament exercicis d'autoritat pública que es recolzen en el mercat per fer moltes de les coses que fan. Com a mínim per comprar-los béns i serveis i per gestionar part dels processos que necessiten d'aquests sistemes per funcionar: des de la informàtica fins a la creació d'immobles.

Tornant al tema del territori, jo crec que necessàriament ens haurem de plantejar seriosament com vincular les activitats del territori. La deslocalització s'està convertint en una amenaça excessiva i les empreses que es localitzin són empreses que aporten un valor afegit econòmic. L'estabilitat i la sostenibilitat a llarg termini i, per tant, la capacitat de desenvolupar.

Potencialitats des d'aquest punt de vista i en aquest escenari de l'economia social: la integració «capital-treball», la implicació dels treballadors en el procés empresarial, la integració social i econòmica en l'increment de creació de valor, l'emprenedoria com a mecanisme de generació d'activitat empresarial, o sigui, la vocació emprenedora dels ciutadans, etc. Hi ha tota una sèrie de factors que són potencialitats que aporta el sector de l'economia social que, a més a més, tenen una virtut fonamental que és que localitzen. Localitzen l'activitat. Arreen al territori. Perquè combinen una sèrie de factors que fan que aquestes activitats siguin difícilment deslocalitzables i amb dificultats serioses per poder ser efectives en un altre territori que no sigui en el que estan funcionant i en el que estan operant.

Jo crec que en aquest sentit les potencialitats de l'economia social bàsicament serien aquestes tres: vinculació «capital-treball», la capacitat de generar valor no només econòmic, sinó social, i la capacitat d'arrelar territorialment l'activitat empresarial, l'activitat productiva. Aquest em sembla que és, probablement, un dels factors rellevants que porta l'economia social i que la fa en aquest moment interessant.

Insisteixo en un tema: potser mai serà un sector que facturi el 30% del PIB, però és que és igual, sigui quin sigui el percentatge del PIB, aporta un valor d'estructuració de la societat i del sistema productiu —almenys en alguns àmbits— que té una consistència que és significativa pel sistema social en general.

Oportunitats. En aquest moment la capacitat per adaptar-se en l'actual situació crítica, on el joc «capital-treball» és una oportunitat per aprofitar en profunditat. La vinculació al sistema públic i les polítiques públiques que té per naturalesa el sector social de l'economia social em semblen també un bon recurs. En aquest moment ja hi ha una trajectòria i una experiència acumulada, i unes peces clau instal·lades ja en el sistema productiu que són una plataforma important; entre les quals apareix, per exemple, un factor molt rellevant que és la intersectorialitat. A través d'elements com la taula del tercer sector, per exemple, tenen una capacitat de treball intersectorial que els afavoreix molt determinades solucions.

Estava mirant ara el Pere Prat. No sé si ara m'equivocaré, però l'experiència de l'escola bressol de Manlleu integrant capacitat inversora, capacitat constructiva i capacitat per gestionar la pedagogia a través de tres cooperatives, una especialitzada en habitatge, una caixa que fa la funció financera i que aporta recursos financers, i una empresa especialitzada en gestió d'escoles bressol dona un resultat molt àgil que fan molt factible aquest tipus d'experiències.

És un exemple de com els elements comencen a tenir un grau de sofisticació cada cop més rellevant, i des d'aquest punt de vista les oportunitats jo crec que van molt per aquí i que poden fer que sigui un dels elements de futur que poden funcionar millor. Les potencialitats, però, només seran veritat si realment aques-

tes empreses són competitives, de qualitat, fiables econòmicament i productivament, etc.

Aquí volia anar, i tanco amb això, a la discussió famosa del sector sobre si com que són tan bons i fan tant valor i creen tantes coses positives, les empreses d'economia social haurien de tenir avantatges de mercat. La famosa discussió sobre les clàusules socials com a mecanisme protector de la competitivitat d'aquestes empreses en el mercat. Jo crec que és una discussió seriosa a plantejar-se. Personalment, cada vegada ho veig menys clar. Cada vegada entenc menys la lògica de les clàusules socials. Perquè una cooperativa, una associació o una fundació aportin més valor no quantificable perquè necessita la clàusula social per poder competir, no acabo d'entendre molt bé quina és la lògica. O aporten més valor, o no acaba de ser una bona jugada de futur que el valor extra s'hagi de compensar amb una aportació pública perquè realment aquest valor extra existeixi. Jo crec que això té un límit. He sigut gerent públic de l'Ajuntament de Barcelona i allà ho tenia molt clar: necessitava donar el millor servei al millor preu pel ciutadà i aquesta era la meva única prioritat. Després per capítol quatre podem fer el que calgui, però per capítol dos hem de fer el que hem de fer. I, per tant, si n'hi ha un que ho fa millor, m'és igual que hi hagi una ideologia més social.

Jo crec que aquí hi ha una distorsió que a mi personalment em sembla un dels grans debats pendents de resoldre i amb un segon cost, que és que mentre estem discutint si implantem o no les clàusules socials i està tothom invertint una enorme quantitat de temps a negociar la presència de clàusules socials —que d'altra banda la Unió Europea es dedica a prohibir, perquè ataquen la competència i els principis de la lliure competència— no sé si podríem dedicar aquest temps a una cosa més útil, com podria ser millorar l'empresa, guanyar eficiència o capacitar la formació directiva. I, per tant, anar més en aquesta altra direcció i finalment ser més competitiu per guanyar els concursos perquè ets més bo i més fiable, no perquè tinguis un cartell més maco o una marca més excelsa que els altres, diguem-ne.

Per a mi aquest seria el debat pendent, entre molts altres. Això ja es pot plantejar, perquè el gran èxit és que avui moltes empreses de l'economia social poden renunciar a les clàusules socials, guanyar concursos i ser els millors en el seu terreny, o almenys ser igual de bons que qualsevol altra empresa que pugui estar operant en el mateix sector. I en determinats mercats, i en determinat tipus de funcions i en determinat tipus d'activitats la capacitat que tenen per vincular entre objectius socials amb objectius econòmics és més alta que el de l'empresa convencional mercantil perquè no es dedica a això, simplement. I, per tant, depèn de quin sigui l'objectiu que estiguis buscant, sigui al mercat, sigui al sector públic, és probable que algunes empreses d'economia social aportin uns valors afegits que donin més competitivitat, més eficiència i més qualitat, no més bon rotllo. Sinó les tres coses que a mi em semblen que són claus per garantir l'èxit i l'aportació de valor real de l'economia social al nostre desenvolupament i a la nostra societat.

Bé, gràcies per l'atenció. Felicitats per la jornada i que vagi molt bé la resta del dia.

PRESENTACIÓ DE L'ANUARI 2009 DEL TERCER SECTOR SOCIAL DE CATALUNYA

Núria Valls, coordinadora de l'Observatori del Tercer Sector

Isabel Nonell: Reprenem una altra vegada la sessió. I tindrem ara la intervenció de la Núria Valls, que és coordinadora de l'Observatori del Tercer Sector. Endavant.

Núria Valls: Molt bé, moltes gràcies a tots i a totes per ser aquí i especialment a la Fundació Irla per donar-nos l'oportunitat de presentar aquesta recerca que, a part de la presentació oficial, és la primera vegada que la presentem a altres llocs. Per això ens fa especial il·lusió i, a més, molts de vosaltres no devíeu poder venir a la presentació oficial.

Intentaré ser breu, perquè el temps no és molt i si hi ha algunes preguntes que vulgueu fer després en el temps de debat les podem respondre. A mi el que m'han demanat avui és que us presenti com està el tercer sector social de Catalunya, bàsicament a partir de l'estudi que hem fet, que us l'han repartit. És aquest llibre, que ha estat una recerca important i amb molt d'esforç, i que ens ha donat una visió sobre com està el tercer sector en aquests moments.

Sense més preàmbul començo. Us explicaré breument des d'on parteix aquesta iniciativa, com s'ha fet, el creixement del sector, com són les organitzacions que

en formen part, les persones que hi participen, el finançament i alguns reptes de futur.

Perquè entengueu una mica des d'on surt cal saber que l'anuari s'ha fet des de dues entitats: la Taula d'entitats del Tercer Sector social, que abans ha sortit, i l'Observatori del Tercer Sector, que és d'on vinc jo i després us explicaré qui som. O sigui, és una iniciativa que sorgeix del propi sector, però que no s'hagués pogut fer sense el suport del Departament d'Acció Social i Ciutadania, el Departament de Governació i Administracions Públiques, la Diputació de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona i l'Obra Social de la Caixa. O sigui, veieu que és una recerca que es fa amb aquesta col·laboració que en alguns moments parlàvem de diferents àmbits.

Per contextualitzar breument, la Taula sorgeix en el 2003/2004 i és la plataforma que agrupa el conjunt de les entitats catalanes no lucratives que actuen per a la plena inclusió dels col·lectius i les persones que pateixen algun tipus de vulnerabilitat social. És a dir, és una entitat de tercer nivell que aplega coordinadores, fundacions, federacions, etc. En aquests moments és qui aplega la majoria, per no dir pràcticament el 100% del sector. S'ha fet un gran esforç d'estructuració i de treball conjunt per ser una veu única. Per tant, aquí dintre trobem gent que treballa amb discapacitats, però també amb joves, amb immigració, amb gent gran, amb drogoaddiccions, amb malalts mentals, etc. És a dir, realment hi ha hagut aquest esforç per treballar conjuntament i això realment ha tingut un impacte en el sector molt important.

L'altre entitat que hem impulsat això, que és d'on vinc jo, és l'Observatori del Tercer Sector. Som un centre de recerca, especialitzats en el sector. Som una associació petita, sense ànim de lucre, independent —no depenem de ningú— però no vol dir que treballem sols, sinó que treballem conjuntament amb el sector. Bàsicament la Taula d'entitats i l'Observatori sortim en un mateix moment, però no som el mateix. Compartim local, jo sempre dic que som cosins germans, per dir-ho d'alguna manera, però nosaltres ens dediquem a fer recerca, sobretot aplicada, però no

només en el tercer sector social. També en el de cooperació, en el mediambiental, en el cultural, etc. Però sí que és veritat que tenim molts objectius comuns.

Molt bé, la realització de l'anuari. Ha sigut un any i mig de feina, o sigui, és una recerca important. Que es va presentar el 9 de juliol i es va començar el març del 2008 amb participació de moltes persones i que una de les innovacions que té, o característiques importants, és que no vol ser una recerca que es presenti i ja està, sinó que té continuïtat en el temps. La

nostra idea és —i en això estem treballant amb un compromís ferm amb el sector— que aquesta recerca tindrà continuïtat cada dos anys i, per tant, tindrem per primera vegada dades evolutives. És a dir, podrem comparar el que ha passat i quines són les tendències, les coses que van amunt i avall. Això és molt important i a altres països és habitual, aquí ens falta encara una mica aquesta cultura de tenir dades evolutives. Alguns de vosaltres coneixeu també el Congrés del Tercer Sector social —n'hem fet també dos i anem pel tercer—, també serà un espai de debat de tota aquesta recerca.

A l'equip realment han participat moltes persones, més de vint-i-quatre persones, hi ha hagut un comitè científic, i realment la participació ha estat un element clau. Perquè us en feu una idea: han participat més de mil entitats, molts ajuntaments, administracions públiques i personal de recerca. Realment pràcticament tota Ca-

talunya s'ha assabentat d'aquesta recerca, perquè hem sigut molt pesats, també ho hem de dir, recollint les dades.

Però el valor d'aportació d'aquesta recerca és aquest, que no només han participat les entitats grans, sinó que han participat entitats grans, petites, mitjanes, del món local, del nivell nacional, més comarcal; i realment és una foto. En aquests moments és una foto, però volem que més endavant sigui un vídeo, per aquesta evolució de les dades sobre el sector que volem seguir recollint.

Molt bé, explicar-vos també quan parlem de tercer sector social. Abans l'Albert també parlava d'economia social, i ell explicava molt bé que són termes que moltes vegades tenen uns límits una mica confosos. Nosaltres per fer aquesta recerca ens vam posar d'acord en fer servir el que és tercer sector social, on incloem entitats sense afany de lucre, que treballen per la promoció de la persona i especialment amb cura dels col·lectius més vulnerables. També hem considerat com tercer sector social les cooperatives d'iniciativa social, és a dir, cooperatives que els seus socis també formen part d'entitats sense afany de lucre.

Si voleu aquest és un debat que tenim els de recerca de l'economia social del tercer sector, però, en tot cas, perquè ens entenem: és el sector sense afany de lucre, per dir-ho d'alguna manera.

El 2003 partíem del Llibre blanc del tercer sector cívico-social, que va fer el govern. A partir d'aquesta iniciativa i del treball conjunt va sortir la Taula d'entitats del Tercer Sector social i l'Observatori del Tercer Sector social. Per tant, va ser un impacte. Però des del 2003 fins al 2009 no s'havia tornat a fer recerca. Tot i així, nosaltres estem usant aquesta comparativa perquè sí que ens dóna una idea de «durant aquests cinc anys què ha passat». En el 2003 érem aproximadament 5.500 entitats, ara estem al voltant de 7.500.

Persones usuàries. Això és molt complex de mesurar, perquè inclou la persona que està fent un servei a llarg temps, però també la persona que participa un cop

a la setmana. Les mesures són diferents, però bàsicament per allò que hem estimat en el 2003 eren aproximadament un milió de persones les que participaven o tenien serveis d'aquestes entitats, i en aquests moments estem a un milió set-centes mil.

El volum econòmic. S'ha dit abans diverses vegades: el creixement del sector actualment representa el 2,8% del PIB català. Estem parlant d'unes dimensions a tenir en compte.

Persones voluntàries. Sabeu que és un sector on la participació de ciutadans i ciutadanes també és voluntària, no solament comptem amb persones treballadores. En aquest moment hi ha 245.000 persones voluntàries. En alguns moments es diu, bé, com que hi ha professionalització, baixa el voluntariat. Veiem que no, que el voluntariat està creixent. Segurament és un altre tipus de voluntariat, però no podem dir que el voluntariat ha baixat. Però com hem dit, el nombre de persones contractades també ha crescut, concretament estem en aproximadament unes 100.000 persones contractades.

Per tant, ha crescut el sector, han crescut els usuaris, els treballadors voluntaris i professionals, i els serveis que es donen. Tot això per què? Què és el que fa el sector? Sobretot està molt centrat en la defensa dels més vulnerables, la lluita contra la pobresa i l'exclusió social —ara veurem en quines activitats i en quins col·lectius—, i el tercer sector social està compromès en el desplegament del sistema de serveis socials. Vol ser conjuntament amb els altres sectors un agent actiu d'aquest desplegament, a la vegada que analitza mobilització social, participació ciutadana i voluntariat. Complex, però en aquests moments és el que hi ha.

Com són les organitzacions que formen aquest tercer sector social? Treballen amb aquests col·lectius: persones amb discapacitats, infància i joventut, gent gran, immigrada, salut, quart món, dones, addiccions, etc. Veiem que el ventall de col·lectius és ampli i que hi ha hagut una estructuració, a partir de la Taula, que ha estat molt important.

Així doncs, es tracta d'un ventall ampli d'activitats, perquè aquí estem parlant de tot tipus d'entitats, des de serveis d'atenció domiciliària a residencials, fins activitats d'informació, sensibilització i incidència. Podem dir que són coses diferents, sí, però tot això està al servei de la societat i amb unes finalitats socials importants.

És un sector format bàsicament per associacions i fundacions, i en menor mesura també tenim cooperatives d'iniciativa social, com us dèiem. Les associacions són el grup més nombrós, representant el 76% del total el 2003, un percentatge que baixa fins al 64% el 2009, però continua sent el grup amb més presència. Les fundacions també són un grup amb molta presència, i durant aquest període han crescut lleument. Aquests canvis en les xifres dels dos grans grups moltes vegades s'expliquen perquè algunes associacions en créixer acaben agafant la fórmula jurídica de fundacions. Veiem també que quan el volum econòmic en milers d'euros és més gran, el tant per cent de fundacions és més gran. Això té a veure amb que en aquests moments el tema de la fórmula jurídica de les fundacions permet més treballar una sèrie de coses fiscals, d'altre tipus. Una altra cosa seria entrar en el debat de per a què serveix una associació i per a què serveix una fundació.

A més a més, ens trobem amb un sector que encara és jove: un 11% de les entitats es van fundar després del 2004 i només un 20% es van fer abans dels anys 1980. Per tant, estem dient que la meitat de les entitats del tercer sector social té menys de quinze anys d'existència.

Així doncs, tenim un creixement molt ràpid i un sector jove, per tant, tenim alguns reptes de conciliació importants.

Tornem a les persones que formen part d'aquestes organitzacions. Un 83% de les entitats tenen persones voluntàries i un 62% en tenen de contractades. El percentatge d'entitats que tenen persones contractades s'ha incrementat des del 2003 del 48% al 62%. S'està professionalitzant el sector, això ja ha sortit, i cada

vegada són més les entitats que tenen personal remunerat. Encara que encara hi ha entitats que són 100% voluntàries. Fent l'organització mitjana en ambdós períodes: el 2003 una entitat mitjana podia tenir 50 persones, 34 de les quals voluntàries i 14 contractades, més 2 col·laboradores. En aquests moments estem dient que una entitat mitjana té 82 persones, de les quals 56 són voluntàries, 23 contractades i 3 col·laboradores. Evidentment hi ha entitats més petites i entitats més grans, però aquesta és la mitjana.

Seguint en la tipologia de treballadors, cal dir que és un sector majoritàriament de dones. S'ha de dir, però, que quan les categories són més altes aquest percentatge és menor, és així. Però també hi ha una dada positiva, en aquest sentit d'equilibri, que és que està augmentant la presència d'homes als equips de voluntariat. I això té a veure bastant amb les persones amb més edat, prejubilades, jubilades, que s'estan incorporant en aquest sector a marxes forçades. L'altre dia estava en una jornada on un ponent parlant sobre voluntariat deia «on són els homes? Què fan? On estan?» Poc a poc va augmentant el tema. En darrer terme parlar de l'edat. El que us deia, un quaranta-un per cent del voluntariat té més de cinquanta anys i, en canvi, un 55% de les persones contractades tenen 35 anys o menys.

Reptes. En tenim molts. Però en relació a les persones cal equilibrar el creixement, perquè s'està donant un creixement molt alt en equips contractats desiguals. Hi ha un repte molt important que és cap a un marc laboral comú per l'acció social. En aquests moments tenim molts convenis diferents que impacten en el sector. De fet, segurament no podem anar a un conveni únic i tampoc és la idea, però sí que hi hagi com un marc comú que reguli les relacions laborals.

Cal mobilitzar i fidelitzar les persones contractades, perquè un tema que hi ha en aquests moments és la rotació, gent molt jove que va canviant, i això també té uns costos. I cal sistematitzar l'avaluació en els equips. Amb el voluntariat també cal impulsar la gestió, clarificar rols, incorporar els nous perfils i pensar noves fórmules de col·laboració. Tots hem anat canviant, la nostra gestió del temps és diferent i, per tant, la forma de fer voluntariat també és diferent.

Les fonts de finançament. Som un sector que depenem de les subvencions públiques, sí. Però també hi ha força diversificació. Hi ha un 21,4% de finançament que té a veure amb les quotes periòdiques, és a dir, socis, persones o que pres-ten el servei o que participen i que fan una aportació. Hi ha contractació de ser-veis que comporta un 18,6%. És veritat que aquesta contractació de serveis és moltes vegades pública, però no és el mateix, no té la mateixa filosofia una sub-vençió que una contractació de serveis. Pel que fa a les donacions privades i els convenis cal dir que es va incrementant, una dada important. En darrer terme les subvencions públiques són un 32,8%. Per tant, no podem dir que el 100% són subvencions públiques.

El pressupost mitjà. Si en el 2003 partíem de 380.000 euros, en aquests mo-ments pràcticament hem doblat. És veritat que s'ha augmentat molt el tema del pressupost, però encara estem amb estructures febles, a nivell de finançament. Hi ha molt poc finançament que no sigui per a projectes per fer coses. I és ve-ritat que hi ha tota una sèrie de costos que encara són febles. A més, hi ha una mancança de recursos financers per temes d'inversions. No hi ha suport en aquest nivell.

Per acabar parlaré de les millores de funcionament i relacionals. Queda molt camí a recórrer, però les entitats del tercer sector social han fet un esforç molt gran per millorar durant tot aquest temps. Per exemple: un 55% d'entitats tenen un pla es-tratègic, un 71% d'entitats compten amb un sistema d'avaluació de les activitats, i un 61% d'entitats d'entre un i dos milions d'euros té un sistema de control de qualitat. A més, les entitats més grans, siguin associacions, fundacions o coope-ratives, s'auditen totes. Aquest és un tema també important.

Les TIC han tingut un impacte brutal en el sector, igual que en altres llocs: un 71% d'entitats fan servir les TIC en la relaxació de les activitats i un 68% les fan servir per l'àrea econòmico-financera.

La transparència i la rendició de comptes és un tema en aquests moments clau en el sector —més enllà dels temes mediàtics—, s'està debatent molt i s'està fent

formació. Nosaltres hem fet diverses publicacions i realment és molt important. La informació sobre l'estat de comptes es dona a persones i entitats sòcies en un 50% i els finançadors amb un 42%. Hi ha camí a recórrer, però realment és un tema en el qual les entitats s'estan posant molt les piles.

L'estructuració en l'organització en segon i tercer nivell. Això ha sigut clau per a aquestes millores i un 79% de les entitats participen en una entitat de segon nivell. És a dir, treballen en xarxa amb altres entitats. Això vol dir temps, també, però està clar que sense aquest treball en xarxa no es podria fer.

La coresponsabilitat amb les administracions públiques: un 80% de les entitats té relació i s'incrementa la participació en òrgans consultius i de participació. És molt important, ja no solament la relació amb l'administració pública com a receptora de subvencions, sinó també com a coresponsables en aquest diàleg social. Un 19% d'entitats accedeixen a la contractació pública.

Cap a un nou paradigma. Això és també en aquests moments pressionar el sector per trobar quina és la relació que es vol tenir amb l'administració pública. Es vol dialogar, es vol pensar, es vol participar? Planificar rols i responsabilitats, avançar. Amb el reconeixement del valor afegit. Realment estem en un període de maduració i de millora en que queda encara molt camí per fer, però que aquesta és la situació que surt d'aquesta investigació de l'anuari del tercer sector de Catalunya. Ho deixaríem aquí, moltes gràcies per la vostra atenció.

ANUARI DEL TERCER SECTOR SOCIAL DE CATALUNYA

Diapositives de la intervenció de Núria Valls

**Anuari 2009
del Tercer Sector
Social de Catalunya**

I. Les entitats impulsores de l'Anuari

Anuari 2009
del Tercer Sector
Social de Catalunya

Les entitats impulsores

La Taula d'entitats del Tercer Sector Social i l'Observatori del Tercer Sector són les dues entitats que han impulsat l'elaboració de l'Anuari 2009 del Tercer Sector Social a Catalunya.

Aquesta iniciativa ha tingut el suport de:

- Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya
- Departament de Governació i Administracions Públiques, Generalitat de Catalunya
- Diputació de Barcelona
- Ajuntament de Barcelona

I el suport en l'edició de:

- Obra Social de "la Caixa"

4

Anuari 2009
del Tercer Sector
Social de Catalunya

La Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

És la plataforma que agrupa el conjunt de les entitats catalanes no lucratives que actuen per la plena inclusió dels col·lectius i les persones que pateixen algun tipus de vulnerabilitat social.

Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Va néixer al 2003 amb una doble missió: aconseguir més i millors polítiques socials, i vertebrar i enfortir el propi sector

5

Anuari 2009
del Tercer Sector
Social de Catalunya

L'Observatori del Tercer Sector

És un centre de recerca especialitzat en el tercer sector, sense ànim de lucre i independent amb la finalitat d'aprofundir i incrementar el coneixement sobre aquest sector i treballar per a la millora en el funcionament de les organitzacions no lucratives

Observatori del Tercer Sector
www.observatoriertercersector.org

6

 Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

II. La realització de l'Anuari

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya
 Un any i mig de feina

9 de juliol de 2009

I. Planificació i definició **II. Treball de camp** **III. Anàlisi** **IV. Redacció**

Març 2008 Maig 2008 Gener 2009 Abril 2009

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya
 Un projecte de continuïtat

Difusió Anuari 2009 **Jornades de treball Anuari 2009** **Inici Anuari 2011** **Publicació Anuari 2011** **3r. Congrés TSS**

Juliol 2009 Tardor 2009 Gener 2010 Abril 2011 Març 2011

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya
 L'equip

Coordinació i direcció

Equip de treball

Un ampli equip: Han participat 24 persones

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

Comitè Científic

Taula d'entitats

Carles Barba	Salvador Maneu
Toni Codina	Eulàlia Mas
Teresa Crespo	Francesc Pérez
Adolf Diaz	Rafa Ruiz de Gauna
João Lobo	

Recerca i experts en Tercer Sector

Victor Bayarri	Teresa Montagut	Rosa Suñol
Àngel Castiñeira	Isabel Montraveta	Ricard Valls
Carme Gómez	Júlia Montserrat	Núria Valls
Laia Grabulosa	Josep Maria Pascual	Pau Vidal
Oriol Homs	Joan Subirats	Ana Villa

11

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

La participació: un element clau

12

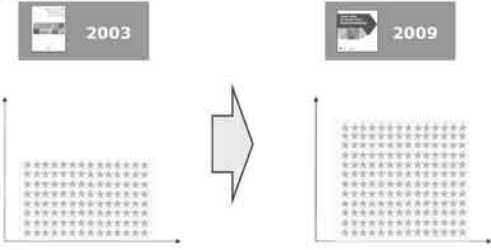

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

III. El creixement del tercer sector social: 2003-2009

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

Nombre d'organitzacions

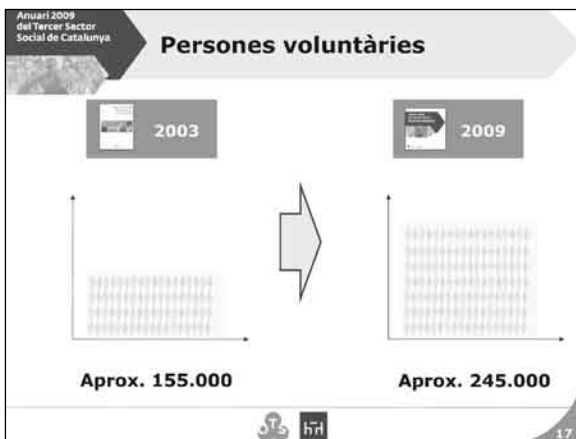
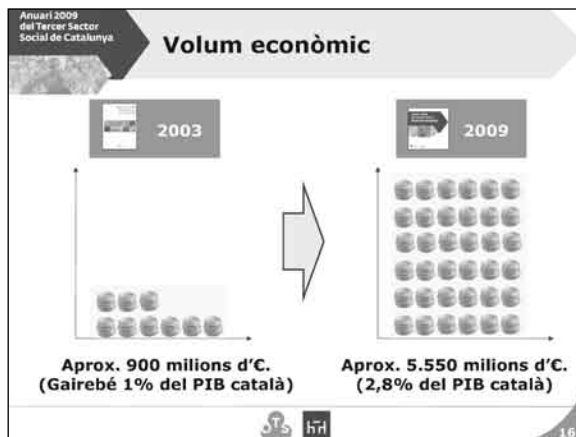
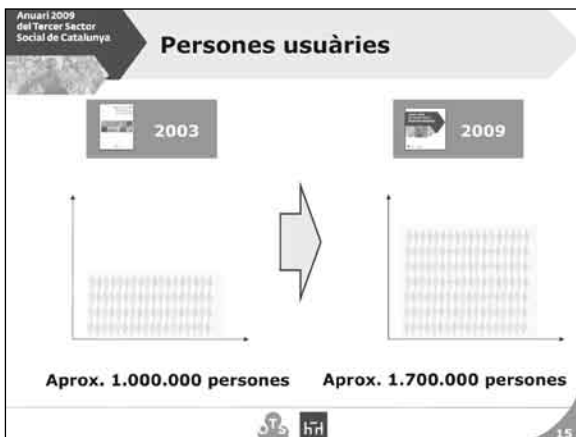

Aprox. 5.600

Aprox. 7.500

14

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

Funcions

- El tercer sector defensa els més vulnerables i lluita contra la pobresa i l'exclusió social
- El tercer sector està compromès amb el desplegament del sistema dels serveis socials.
- El tercer sector canalitza mobilització social, participació ciutadana i voluntariat.

19

Observatori del Tercer Sector

Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

IV. Les organitzacions del tercer sector social

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

Treballant amb els col·lectius en risc d'exclusió

-Compromís amb els col·lectius més vulnerables de la societat.

-Diversitat i globalitat

Col·lectiu	Porcentatge
Persones amb discapacitat	26%
Infància i joventut	20%
Gent gran	12%
General i altres	10%
Persones immigrades	9%
Salut	8%
Quart món	7%
Dones	6%
Addiccions	2%

n=869

21

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

Un ventall ampli d'activitats

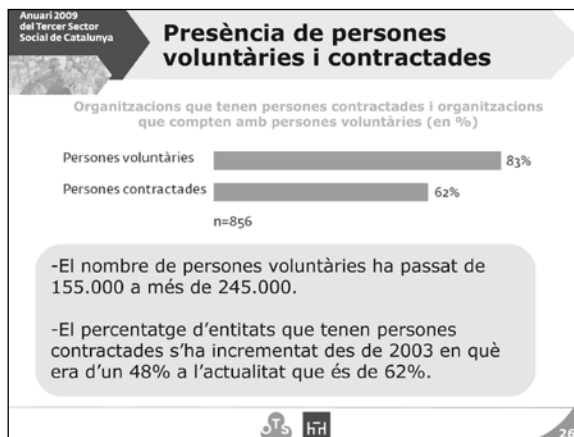
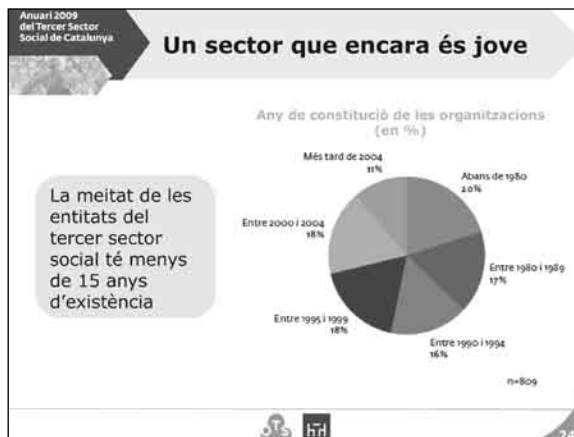
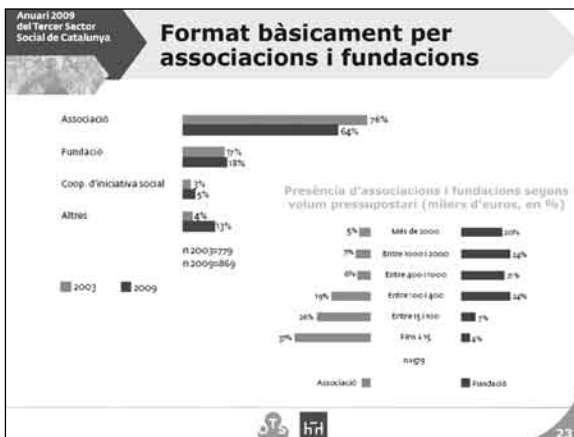
-Al servei de la societat

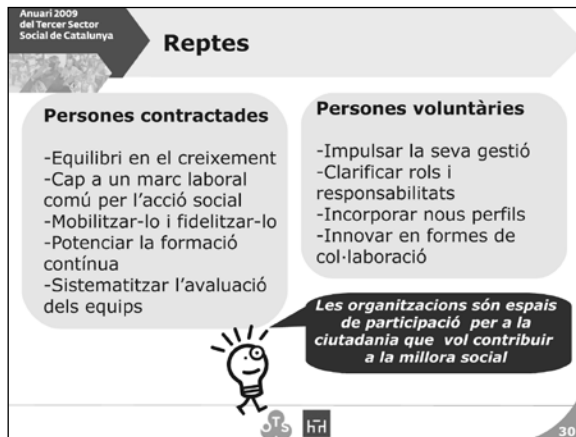
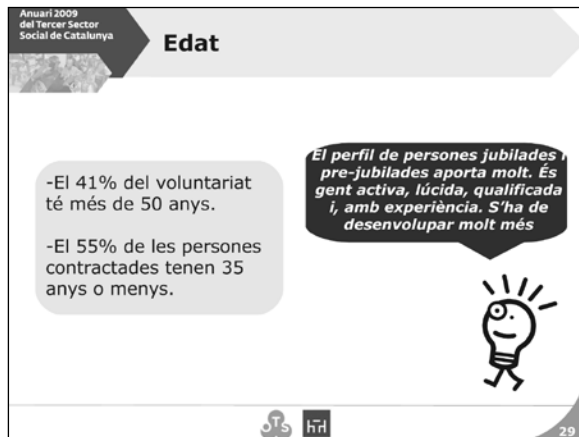
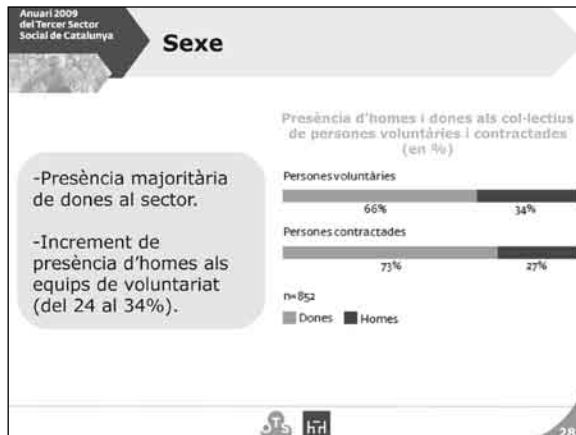
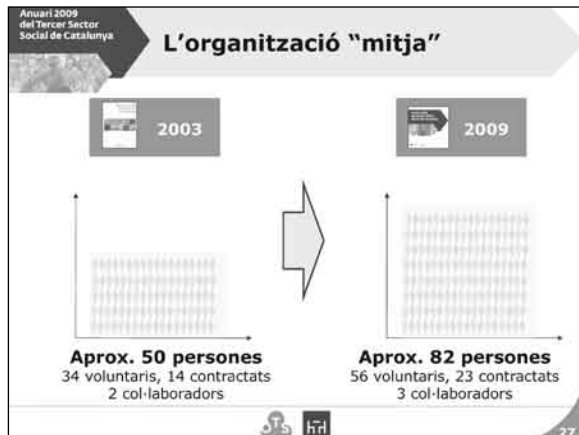
-Des de serveis d'atenció domiciliària a residencials fins activitats d'informació, sensibilització i incidència

Activitat	Porcentatge
Informació i orientació	65%
Educació i formació	12%
Educació en afiliats	23%
Sensibilització de l'opinió pública	21%
Assistència relatiu a la inserció laboral	21%
Promoció del voluntariat social	25%
Assistència psicosocial	7%
Assessorament jurídic i/o tramitació legal	22%
Alimentació	11%
Ajuda a domèstic	19%
Atenció diürna o centres de dia	17%
Ajuts econòmics individuals	17%
Atenció residencial permanent	16%
Assistència mèdica	14%
Ajuda o subvencions a institucions d'atenció social	8%
Altres	21%

n=84

22

Observatori del Tercer Sector

Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

VI. El finançament

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

Les fonts de finançament

Procedència dels ingressos al Tercer Sector Social (en %)

- Bon grau de diversificació
- S'ha incrementat la contractació de serveis i convenis
- Donatius i quotes de socis i col·laboradors representen un terç

Font de finançament	Porcentatge (%)
Subvencions públiques	32,8%
Contractació de serveis	18,6%
Donacions privades	12,2%
Convenis	9,8%
Quotes periòdiques (socis, etc)	21,4%
Altres	5,1%

32

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

El pressupost mig

2003

2009

Aprox. 380.000

Aprox. 766.000

33

Anuari 2009 del Tercer Sector Social de Catalunya

Necessitat de finançament adequat i estable

- S'ha d'augmentar el finançament no finalista per les estructures
- Falta de recursos financers per inversions

34

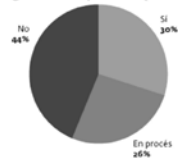
Anuari 2009
del Tercer Sector
Social de Catalunya

VII. Millores de funcionament
i relacionals

Plans estratègics i gestió de qualitat

- Un 55% d'entitats té pla estratègic
- Un 71% d'entitats compta amb sistema d'avaluació d'activitats
- Un 61% d'entitats entre 1 i 2 milions d'euros té un sistema de gestió de qualitat

Grau d'implantació de sistema de gestió de qualitat (en %)

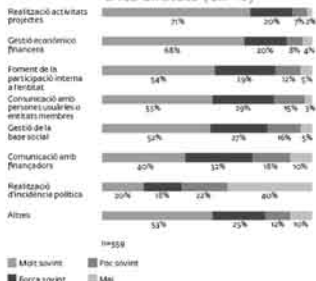

"Jo faria tres cercles concèntrics de valor al voltant de la cultura de qualitat. El primer seria la qualitat que li pots oferir a la persona. El segon seria respecte els serveis i el tercer seria en relació a les organitzacions."

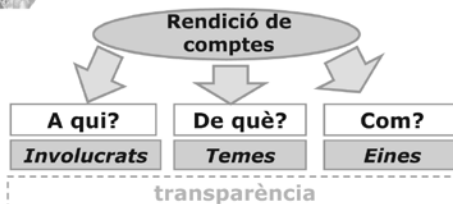
Impacte de les TIC

- Un 67% fa servir el web com a principal eina de comunicació
- Un 71% fa servir les TIC en la realització d'activitats
- Un 68% en fa ús a l'àrea econòmic-financera

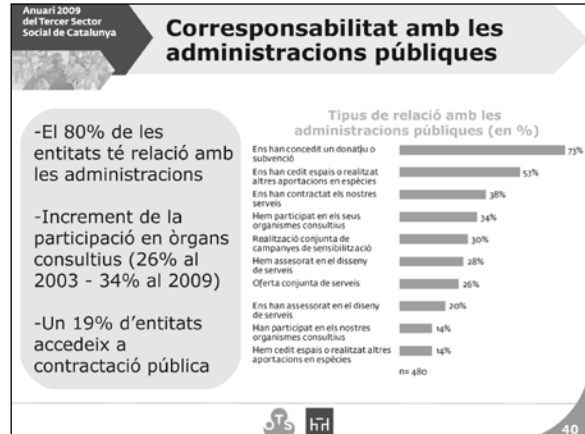
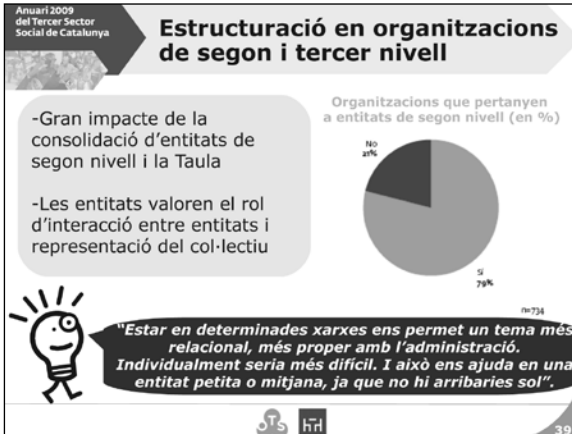
Àmbit i freqüència d'ús de les TIC a les entitats (en %)

Transparència i rendició de comptes

- Elements claus per aconseguir legitimitat i confiança social
- Informació sobre l'estat de comptes es dona a persones o entitats sòcies (50%) i finançadors (42%)

Propers passos

- Informes específics per federacions
- Difusió de l'Anuari 2009
- Planificació i calendari de l'Anuari 2011
- Explotació de dades des del món de la recerca

TAULA RODONA

LES EXPERIÈNCIES DE LES POTENCIALITATS DE L'ECONOMIA SOCIAL, DEL TERCER SECTOR I DE LA RESPONSABILITAT SOCIAL

La responsabilitat social integrada a l'empresa

Carles Grau, director general de Microsoft a Catalunya

Mutualitats, empresa i universitat treballen per la millora de l'autonomia de les persones dependents

Antonio López, Centre de Vida Independent

El cooperativisme com a model d'empresa i la seva aplicació en les empreses de serveis d'atenció a les persones

Xavier López, director general del Grup Clade

Són compatibles la iniciativa privada i el sector social?

Cinta Pascual, directora general de L'Onada Serveis

Un ajuntament com a exemple d'operador en serveis socials

Pere Prat, alcalde de Manlleu

Moderada i closa per **Jordi Rustullet**, secretari general d'Acció Social i Ciutadania

Jordi Rustullet: Bon dia de nou. Ara us presento la taula rodona, que porta per títol «Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social». Els ponents d'aquesta taula són, per ordre alfabè-

tic: Carles Grau, director general de Microsoft a Catalunya; Antonio López, com a portaveu del Centre de Vida Independent; Xavier López, director general del Grup Clade; Cinta Pascual, directora general de L'Onada Serveis; i Pere Prat, alcalde de Manlleu. En primer lloc donem la paraula a Antonio López.

Mutualitats, empresa i universitat treballen per la millora de l'autonomia de les persones dependents

Antonio López

Vull començar parlant de Mutual Médica, que té una assegurança de dependència des de fa molt temps, que el que fa és donar una renda econòmica a les persones, als mutualistes que esdevenen dependents. Doncs bé, el consell d'administració de Mutual Médica i de les altres mutualitats que participen en el projecte, van veure que estava molt bé treballar per donar un recurs econòmic a una persona que tingués dependència perquè pogués contractar a una tercera persona que fes coses que ella ja no podia fer.

Però s'havia de treballar també perquè la persona per si mateixa pogués fer més coses. És a dir, que fos més independent. I d'aquí el projecte i també el nom del projecte: Centre de Vida Independent. A Mutual Médica i Mutuam, que van ser els pioners, els que van tenir la idea, se'ls van sumar dues mutualitats molt importants en el nostre país, l'Aliança i Agrupació Mútua. Gràcies a aquesta col·laboració es va poder inaugurar el Centre de Vida Independent el 2 de juny de 2008. I vam tenir l'honor que vingués a inaugurar-lo no un, sinó dos consellers: la consellera

d'Acció Social i Ciutadania, Carme Capdevila i el conseller Huguet, del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

Per què ve el conseller Huguet a inaugurar un centre assistencial? Doncs per aquesta peculiaritat que té el Centre de Vida Independent: la innovació, que en aquest centre assistencial juga un paper molt important. Ara ho veurem.

I per què? Per què la innovació hi juga un paper molt important? El juga des del començament. El que es fa, com hem dit, és intentar que les persones que es troben en situació de dependència o discapacitat puguin fer més coses de les que feien abans. I això s'aconsegueix a través del Centre de Vida Independent amb la prescripció a l'usuari d'ajudes tècniques i noves tecnologies. I com funciona això? Doncs el centre, que hem dit que és un centre assistencial, és una mica especial. És un centre físic, que existeix i es pot visitar —us convido a que el visiteu, perquè és molt espectacular— reproduint un habitatge normal.

Per què ho fem així? Perquè el que intentem és reproduir l'espai on la persona en situació de dependència passa la major part de les seves hores. On desenvolupa les seves activitats bàsiques de la vida diària. En aquest centre tenim una cuina, tenim el bany, tenim una sala, tenim l'habitació, etc. Quan entres ho veus normal, però darrera hi ha molta tecnologia. Allò a que aquest matí el conseller s'ha referit com a pis domòtic. El pis domòtic és aquest.

Per què el tenim, per què ho fem això? Doncs per poder portar a terme tot el procés de valoració. Com vèiem en aquesta transparència¹, aquest centre està destinat a pensar en persones que estan en situació de dependència pel motiu que sigui: edat, accident, malaltia, etc. Aquestes persones que tenen alguna dificultat a l'hora de desenvolupar alguna activitat bàsica en la vida diària vénen al centre i fan l'activitat allà. La fan en un espai que reproduceix el que es troba cada dia, i sota la supervisió d'un equip multidisciplinar, un equip de professionals amb molta

¹ Es refereix a la 6a diapositiva de la seva presentació (4a imatge de la pàgina 109).

experiència que valora les dificultats que troba la persona a l'hora de fer l'activitat. D'aquesta manera es detecten aquells punts que impedeixen que la persona pugui fer l'activitat fins al final, i amb l'experiència que tenen, i amb els coneixements sobre tecnologies i les ajudes tècniques que hi ha al mercat, proveeixen a l'usuari de l'ajut que necessita per finalment acabar fent l'activitat.

Aquesta és la part assistencial i això és el que intentem, que les persones puguin fer més coses de les que feien abans. Però hi ha vegades que ens trobem amb que l'usuari no pot arribar a fer l'activitat i que els professionals no troben ajudes que possibilitin que la persona acabi fent l'activitat. Això, per a nosaltres, per a aquest Centre de Vida Independent, és molt important, perquè detectar que hi ha necessitats d'usuaris reals interactuant amb un entorn real, que hi ha necessitats no satisfetes, és molt valuós. I el que fem és intentar detectar aquestes necessitats no cobertes, i que serveixen com a idea seminal per fer treballs de recerca amb les universitats, treballs de desenvolupament i d'innovació i de recerca aplicada per a empreses.

Ho intentem plasmar en aquest quadre², on veiem com de la interacció entre l'usuari i l'espai real —que és el Centre de Vida Independent— sota la supervisió de l'equip multidisciplinari, surten solucions per a l'usuari en concret. Però també surten idees per trobar noves solucions que ara mateix no estan en el mercat, que serveixen per portar a terme recerca bàsica a la universitat, i també perquè les empreses facin innovació i desenvolupament perquè nous ajuts arribin al mercat. Com veiem, aquí intervé molta gent: el centre, l'usuari, i l'equip, però també les universitats i les empreses.

El Centre de Vida Independent té una xarxa muntada. Treballem en clúster, com ens agrada dir, i tenim un acord marc i diversos acords específics amb la Universitat Politècnica de Catalunya. També tenim acords amb altres universitats que treballen amb nosaltres i també col·laboren en aquest projecte algunes entitats,

² 8a diapositiva de la presentació (2a imatge de la pàgina 110).

destacant marques conegudes com: Vodafone, Fagor, Roca, Logitec o Alcatel. Són empreses que han demostrat la seva intenció, la seva voluntat i comparteixen la idea del Centre de Vida Independent de modificar productes que ja estan al mercat i fer que serveixin per cobrir necessitats de persones amb dependència.

L'equip del Centre de Vida Independent, les persones contractades pel centre, és un equip interdisciplinari, com hem dit, on hi ha un fisioterapeuta, un terapeuta ocupacional, logopedes, treballadores socials, informàtics i enginyers. A part d'això l'equip té diverses col·laboracions amb metges, amb un neuròleg que és el responsable mèdic del Centre de Vida Independent, i també amb altres empreses. Perquè la idea és que la persona pugui fer coses que abans no podia fer, no que s'emporti un paperet amb una prescripció que aquest ajut tècnic li va bé, sinó que pugui disposar d'aquest ajut a casa seva. Per tant, també treballem en xarxa amb altres col·laboradors que el que fan és instal·lar les ajudes, si és necessari, a l'habitatge de la persona, de l'usuari en concret.

Com em queden només tres minuts, parlaré sobretot de la innovació i del tema de la financiació, que és un tema que s'ha tractat al llarg de la jornada. El tema de la innovació ja l'hem vist: innovem en el procés de valoració i en el procés de donar solucions, però també generem idees perquè les empreses i les universitats innovin.

Pel que fa al finançament, és una cosa que hem de tenir present sempre, perquè això és molt car. Bé, aquest és un servei que és car perquè és molt extensiu amb professionals molt qualificats i treballem amb un equip interdisciplinari de 5/6 professionals. Com es financia tot aquest servei? En part per l'aportació de les mutualitats que cobreix el 50% de les visites efectives que fa el Centre de Vida Independent. Per a l'altre 50% busquem ajuts d'altres entitats, una part la paga l'usuari, i altres fonts de finançament com serveis contractats per les administracions públiques i altres fonts d'ingressos provinents de cursos de postgrau, formació, etc. Hi ha molts professionals que estan interessats en reconduir la seva activitat professional a l'àmbit de l'assistència i fem cursos, màsters i tallers per a usuaris que ho necessiten.

Us convido a que visiteu la plana web del Centre de Vida Independent, perquè hi ha un vídeo que mostra totes les ajudes tècniques: quan s'entra es veu un habitatge normal i es poden trobar ajudes molt senzilles com aixecadors de cadires o caminadors, però també n'hi ha de més sofisticats que són els que més criden l'atenció i per això diem que és el pis domòtic, perquè es pot controlar tot l'ambient amb la veu, amb polsadors, etc. Us convido a que el visiteu.

Gràcies i si hi ha alguna pregunta, crec que després tindrem torn de preguntes.

Jordi Rustullet: Molt bé, moltes gràcies. Passaríem ara la paraula a Xavier López, director general del Grup Clade.

El cooperativisme com a model d'empresa i la seva aplicació en les empreses de serveis d'atenció a les persones

Xavier López

Bon dia a tothom. Un dels objectius que intentaré marcar-me amb els companys de la taula és que hi hagi debat i comentar aspectes més enllà del que us puguem explicar. A veure, jo no els explicaré tant detall ni què és el Grup Clade, ni què és Suara Cooperativa —de la qual a més a més aquí ens acompanya la seva directora general que en pot parlar molt més bé que jo—, sinó que parlaré d'alguns elements que a nosaltres ens han fet fer algunes de les coses que estem fent. Potser aquests elements i aquesta anàlisi que hem fet poden ajudar a altres a seguir nous camins.

Haig de dir que el conseller Huguet a mi m'agrada per una cosa, explica les coses com són, no com ens agradaria que fossin —jo també em sento bastant com ell. Això no és ser optimista, però després, òbviament, té un discurs optimista, en el sentit de dir «escolta, podem fer coses». Però les coses, evidentment, són com són.

I després, en el cas de la ponència anterior, l'Albert, diguem que m'ha trepitjat algunes de les coses que volia dir. Però jo crec que això no és casualitat, perquè estem construint un discurs i aquest discurs no el construïm tancats en un laboratori, sinó a partir de la interacció amb ell, amb ESADE, amb nosaltres, etc. És a dir, gent que pensa, que estan a la pràctica. D'aquesta manera i mica en mica es va generant un cos doctrinal, no en el sentit tancat, sinó flexible, i fa que ell digui coses amb les quals jo em sento molt d'acord i em sembla que en algunes de les que fem nosaltres també.

Primer de tot una pinzellada no sobre què passa al món, perquè seria llarg i tots ho sabem, però sí sobre alguns elements que a mi em semblen destacables per les coses que fem. La famosa crisi. Què passarà després d'aquesta? Jo no ho sé, però sí que hi ha algunes coses on crec que estem bastant segurs: les coses no seran més fàcils sinó més complicades, el nivell de competitivitat a les empreses no disminuirà sinó que s'incrementarà, i els nostres competidors seran molt més grans, per exemple. Aquestes coses no ens agrada escoltar-les, però les hem de saber. La mida, per exemple, sí que és cabdal en molts sectors d'activitat i ho serà encara més; i el tema financer és una limitació molt bèstia.

Això ja existia abans? Sí. El que passa és que ara augmentarà. Aquesta és la situació i l'espai on estem treballant. Com diu l'Antonio Cancelo, que és l'antic ex-president de Mondragon: «el primer que hem de fer és prendre consciència de com són les coses, després tenir la modèstia d'acceptar que nosaltres això no ho podem canviar, i finalment tenir el coratge per prendre les decisions que facin falta perquè ens puguem adaptar en aquest entorn.» I això justament li vaig escoltar a l'Antonio Cancelo el dia de l'acte de presentació de Suara Cooperativa,

que és l'operador de serveis socials que abans ja s'ha anomenat, i l'Antonio Cancelo, que ha estat al costat del projecte des del començament, va dir això en un vídeo. Ostres, és que això és tant de sentit comú! El que passa és que després, a vegades, no ho fem.

Aprofito també aquest acte per comentar un altre aspecte que a mi em sembla molt destacable. En aquest acte una de les coses que es va fer va ser una taula de debat en la qual hi participaven la directora general de Suara Cooperativa, una persona de Mango i el Carles Grau de Microsoft. Escoltant-los a ells hi havia elements comuns molt potents. Algú pot dir «home, és que era un acte on tothom volia quedar bé». Però hem de tenir en compte que hi havia una multinacional com Microsoft, hi havia una empresa com Mango i hi havia una cooperativa com Suara. I, en canvi, hi havia elements en comú. Això ve a col·lació perquè jo crec que a vegades els armaris ens els fem nosaltres, i diem el tercer sector no lucratiu, el sector lucratiu, el no sé què, etc. Sí, això ens ajuda, però el món no és així. El món no és així perquè al final hem de mirar les coses des de la perspectiva del client i de l'usuari. I l'usuari pot decidir ser client d'una empresa que guanya molts diners però és superfantàstica amb la precisió dels seus serveis, en com tracta els seus treballadors i en com es mou en el seu entorn. Jo penso que això és perfectament legítim i lloable.

És a dir, estem parlant de les formes jurídiques, que l'únic que fan és complicar la vida, però el món és així. Des d'aquest punt de vista dir que nosaltres tenim un model cooperatiu, però aquest model cooperatiu no vol dir que totes les cooperatives per la forma jurídica que tenen són iguals, com tampoc ho són totes les societats anònimes, ni totes les fundacions, ni totes les associacions. Amb això vull dir que hi haurà associacions, fundacions i societats anònimes amb les quals ens entendrem, i d'altres que no.

I això té a veure amb dos dels aspectes que a nosaltres ens sembla que són cabdals en aquest entorn que dèiem que és com és el món i com serà. Una mica dir «bé, si el tema financer és una trava i el tema de dimensions també, què podem fer per poder-ho tirar endavant?»

Jo crec que hi ha dos elements que són claus. Un seria el tema de les persones, que és un tema molt suat. Les paraules, desgraciadament, quan s'utilitzen tant sense contingut al final arriba un moment que sap fins i tot greu d'utilitzar-les. Perquè tothom diu que les persones són el primer de les empreses; el problema no és dir això, sinó que el problema és actuar en conseqüència. Jo crec que serà un tema absolutament cabdal. Perquè amb igualtat de condicions financeres, amb igualtat de condicions tecnològiques, amb igualtat de condicions de mitjans, la única diferència que hi ha és la massa gris que tingui una empresa o la que tingui l'altra. Això que és tan evident ha d'aflorar.

Ara bé, cal tenir en compte que per més que aflori això no serà suficient si no tens la resta. Aquelles organitzacions que siguem capaces de posar les persones al centre de veritat de les organitzacions, jo penso que podem tenir un avantatge competitiu. I aquí sí que crec que les cooperatives tenim un avantatge competitiu molt destacable perquè hi ha un element que és essencial en el model, som societats de persones. Ara bé, ho hem de fer bé. No és allò de dir «com que som cooperatives ja ho tenim guanyat», cal fer-ho bé.

I el segon element és la cooperació empresarial. Bé, també s'ha dit. Com deia l'Albert aquest matí, durant anys els discursos són els mateixos, però hi ha una diferència molt gran, i és que estem en temps de descompte i cada vegada tenim menys capacitat per poder fer el que hem de fer.

Fusions? Sí. No val dir «es que...» Escolta, si no ens fusionem és perquè no volem. I ja està. És una decisió que és de cadascú, però no val dir «no, és que ens costa...» Escolta, hem de tenir una estratègia empresarial i hem de decidir si les aliances ens poden ajudar a aconseguir allò que no podem fer sols. Aliances entre els que teòricament són més semblants a tu? Bé, poden ser més senzilles. Aparentment poden semblar més senzilles, però aliances amb tothom, aliances entre l'empresa cooperativa i l'empresa pública, l'empresa pública i la privada, etc. És a dir, de tothom amb tothom. Aquests escenaris complexos jo crec que són el futur. Clar, si som organitzacions que tenim en els gens una propensió a cooperar i fer coses amb els altres, doncs tenim avantatges, i aquestes entitats que tinguem aquesta

capacitat —una capacitat demostrada, no capacitat sobre el paper— jo penso que tenim moltes coses a fer.

I, finalment, perquè se m'acaba el temps, exemples pràctics de tot això: el Grup Clade és un exemple de cooperació empresarial multisectorial. Un grup de cooperatives, però no som integristes de dir «és que han de ser cooperatives». No, han de ser determinades cooperatives, però també poden ser no cooperatives. Nosaltres tenim una societat mercantil que és una societat anònima, que és l'Institut de Ciència i Tecnologia, que és una societat anònima, però és que el capital és una part de la cooperativa, una altra dels treballadors. Us asseguro que m'agradaria molt que la mitjana de cooperatives d'aquest país estigués en el seu nivell d'implicació i cooperativització.

Per a què serveix un grup cooperatiu? Jo crec que per a moltes coses, però us en posaré un exemple. Un exemple que jo penso que és molt concret i inqüestionable. Nosaltres pensem, com he dit al començament, que el tema financer és una limitació —a les cooperatives, en el conjunt i fins i tot a la petita empresa— i hem de buscar eines que ens permetin una capitalització. Doncs bé, hem promogut i creat una societat d'inversions que es diu Cicop, que està formada per l'Institut Català de Finances, per caixes d'estalvis com Caixa Catalunya i hem aconseguit convèncer a agents financers que posin diners per demanar projectes que desenvolupem nosaltres. Què hem fet nosaltres? Home, posar un milió d'euros. Déu n'hi do! Quants n'hem aconseguit? Quinze. O sigui, no hem fet u i u igual a dos, sinó que hem fet u per quinze igual a quinze. Això cap de les cooperatives que hi ha al grup ho hagués pogut aconseguir sola. També és veritat que si haguéssim tingut molta més potència i més capacitat encara ens hagués sigut més fàcil.

Un segon exemple, i ara sí que em queda un minut. Com que s'ha parlat de Suara, i a més a més parlant d'empreses d'atenció a les persones, crec que Suara és l'exemple més clar del missatge del Grup Clade. Quan nosaltres parlem de creixement, redimensionament, al final has de dir: tot això com es menja? Doncs mira, en el Grup Clade hi havia dues cooperatives que es dedicaven a l'atenció a les persones. Quan es van integrar en el grup, lògicament el primer que van plantejar

va ser cooperar, col·laborar. Bé, doncs es va fer una anàlisi estratègica del mercat, dels clients, dels competidors, etc. El resultat: aquestes dues cooperatives, més una que no estava en el grup, finalment es van fusionar. Per què ha estat possible aquesta fusió? Suposo que per molts motius, però n'hi ha un que és clau: la visió. Ser capaç de veure el que passa i tenir aquest coratge per fer les coses que no són les més fàcils, perquè us asseguro que fusionar tres cooperatives no és de les coses més senzilles que hi ha.

I afegiré una cosa: sense ajuts públics. Perquè moltes vegades es diu que hi ha determinats sectors que quan es fusionen reben subvencions públiques. És més, a vegades no es fusionen si no és així. Haig de dir que nosaltres tant de bo n'haguéssim tingut, però com que no n'hem tingut, hem de dir que ho hem fet per convicció.

En resum i per acabar. Hi ha un temps per al debat, per a l'anàlisi. I després hi ha un temps per a l'acció. Jo crec que hi ha determinades coses que no cal discutir més ni donar-hi més tómb, cal passar a l'acció. I, segurament, no passar a l'acció d'una manera indiscriminada, però sí prenent decisions molt més de pressa del que les hem pres fins ara. Si una cosa està canviant cada cop més és que les coses passen molt més de pressa. Moltes gràcies.

Jordi Rustullet: Gràcies pel compliment estricte del temps. Ara passaríem la paraula al director general de Microsoft a Catalunya, Carles Grau. Endavant, si et plau.

La responsabilitat social integrada a l'empresa

Carles Grau

Gràcies a la vicepresidenta de la Fundació Josep Irla, Isabel, per haver-me convidat a aquesta taula i la veritat que crec que tenim una taula molt variada, multisector en totes les òrbites. Jo, home, no sóc un expert en el tercer sector, però

sí que parlaré una mica des de l'òrbita de l'experiència d'una companyia que en aquests moments crec que té moltes coses a millorar, però probablement el tema de la responsabilitat social sí que l'estem integrant una mica en el dia a dia de la nostra forma de treball.

Ja no hi ha uns quants empleats que es dediquen a guanyar diners i a fer negoci i uns altres a fer unes memòries corporatives magnífiques. Parlaré de la meua experiència i de la meua visió sobre aquests moments, on combinar responsabilitat social, ètica i eficàcia per sortir de la crisi, ens posa davant d'una fórmula que és francament interessant pel sector empresarial i per tots.

Com ho estem fent a Microsoft i què és el que hem trobat per afavorir que totes aquestes línies de col·laboració amb el tercer sector siguin possibles, i perquè la responsabilitat social estigui integrada? Doncs jo crec que una de les claus és treballar la base dels valors i les bones pràctiques de conducta dintre de l'empresa. Aquest ha sigut un dels eixos principals, valors que lògicament passen per processos de selecció, per crear un clima, un entorn que afavoreixi una determinada forma de treball; on honestat, respecte a la diversitat, rigor amb els compromisos, ambició amb els objectius i que siguin il·lusionants formen part d'una cultura, d'una forma de fer. Passió per les coses que fem, passió per la tecnologia, passió pels clients, passió pels projectes, etc. Forma part d'un tarannà, d'un estil, que ens ha ajudat moltíssim a crear aquest clima.

Després un entorn on les bones pràctiques en conducta són bàsiques. Nosaltres en aquest sentit no sé si anem més enllà, però sí que en aquests moments, que hi ha una certa pèrdua de confiança, el tema de bones pràctiques i ètica l'hem integrat en el dia a dia de la formació i dels objectius de la nostra gent. Tenim prop d'una dotzena de cursos online per fer anualment per part dels nostres empleats, nosaltres en diem «píndoles de formació». Algunes són de productes, però moltes altres són de valors i són de bones pràctiques.

I en aquest sentit la corporació està anant bastant lluny en aquest detall de bones pràctiques. Quina és la diferència entre tenir un detall amb un client o un pro-

veïdor i un possible suborn o tràfic d'influència? Doncs això està molt clar en el nostre llibre de conducta. Què has de fer quan pots tenir un conflicte d'interessos en una situació de decisió d'un procés de compra, o d'un procés d'adjudicació? Doncs també està molt clar en el nostre llibre de conducta: has d'aixecar-te i deixar-ho en mans de tercers això? Com afavorir un marc de lliure competència, on de cap manera puguis impulsar o regular preus de venda de productes i deixis que el canal afavoreixi i comparteixi d'una manera directe? Formen part d'uns codis ètics amb els que intentem assegurar una forma de treball, un entorn. Jo crec que d'alguna manera contribueix a aquest clima.

I per altra banda una política de recursos humans, orientada a donar flexibilitat i conciliació, però alhora també afavorir activitats cap al tercer sector. Tres dies laborables a l'any que dona la companyia a qualsevol empleat que vol en un moment determinat dedicar temps del seu horari laboral a tasques amb el tercer sector d'una manera directa. Facilitant conciliació, facilitant teletreball, perquè la gent que vulgui contribuir en aquest entorn tingui marc flexible.

Una altra cosa que estem fent és ser selectius. Jo sé que a vegades això no agrada, però crec que en aquests moments de crisi probablement el que hem de fer és dir què no farem o en què deixarem d'invertir per decidir realment en quines coses selectives ho farem. I nosaltres amb la política d'RSC estem sent bastant selectius en aquest tema. Amb respecte a totes les companyies o entitats que inverteixen en patrocini i mecenatge en el món de la cultura, a l'art, a l'esport, música, etc. Nosaltres hem decidit concentrar tots els nostres esforços de responsabilitat social bàsicament en tres eixos, que són molt senzills. Són el món de l'educació, el món de la formació digital —que és com m'agrada anomenar-ho a mi, a diferència de com en diuen: al-

fabetització, perquè tots som una mica analfabets digitals— sobretot a col·lectius amb risc d'exclusió i, per últim, els esforços del món de l'accessibilitat a les tecnologies, les eines, els entorns cap al món de la discapacitat, i cap a persones en aquests moments amb dependència.

Aquests són els tres eixos on estem posant tota la nostra política i tota la nostra inversió i el nostre esforç en RSC i crec que és el que toca: en aquests moments cal tenir polítiques selectives, tenir polítiques molt ajustades, amb un full de ruta clar amb el qual s'aconsegueixi que tota l'energia, tota la capacitat de recerca, tota la capacitat d'innovació i tot el dinamisme vagi enfocat cap a aquestes tres àrees.

Haureu vist també pels mitjans de comunicació que estem treballant molt en Educació, en el projecte de substitució gradual de llibres en paper per llibres digitals, tant a Catalunya com a l'Estat espanyol per ajudar a reduir costos i millorar. Perquè creiem que és millor treballar de manera directa els resultats de la formació amb un acompanyament de professors i amb un acompanyament cap a les indústries editorials per buscar un nou model de negoci.

Amb el món de la formació digital hem fet una aposta concentrada a través de la Fundació Catalana de l'Esplai per arribar a prop de vuitanta ONG a tota Espanya amb el tema de donar formació a col·lectius amb risc d'exclusió al món digital. Més de la meitat del nostre pressupost de responsabilitat social va dirigit cap a aquesta iniciativa. Crec que portem més de dues-cents quaranta mil persones formades en els darrers tres anys, a l'Estat espanyol. Amb un programa que és un referent a l'estat i a Llatinoamèrica, entre altres. Ha sigut un esforç de concentrar-se en continguts, concentrar-se en metodologia i serveis, que ens està ajudant molt i en el món de l'accessibilitat mantenim acords amb l'ONCE i amb altres entitats. Es força la línia que les tecnologies siguin cada vegada més accessibles a col·lectius amb més risc d'exclusió des del punt de vista de, per exemple, integrar tecnologies de reconeixement de veu o tecnologies tàctils de base en els sistemes.

Un altre tema que estem fent és promoure d'una manera molt dinàmica el voluntariat dintre de la nostra organització. És difícil, però hem aconseguit que gairebé el trenta per cent de la nostra plantilla siguin voluntaris en determinats programes. Això només es fa si aconsegueixes que els programes vagin molt alineats amb l'esperit de l'empresa, amb aquesta cultura, amb aquests valors, i empaquetes o flexibilitzes molt les activitats d'RSC.

Jo crec que és l'única fórmula, la nostra gent està tan ocupada com molts altres professionals i només quan ho trobes senzill, fàcil i empaquetat pots fer tasques d'aquest tipus. Ara estem amb dues, principalment. Una col·laborant amb Esplai com a dinamitzadors d'alguna de les aules que tenim amb Connecta't. L'altra estem fent un portal que es diu «protegeatushijos.com», que bàsicament estem fent amb l'Associació Espanyola de Pediatria, donant cursos a pares, nois i associacions de professors al voltant de bones pràctiques de conducta amb les xarxes socials. Aquest és un tema que en aquests moments provoca una altíssima preocupació a l'entorn dels adolescents, amb els problemes de suplantació d'identitat, per exemple. Actualment no sempre hi ha bones pràctiques en la utilització de les xarxes socials.

No es necessita ser cap expert informàtic per fer cap d'aquestes coses. De fet, jo no ho sóc, sóc un simple usuari. Però quan trobes programes d'aquests, senzills, empaquetats, adaptats a tu i que pots dedicar dos o tres hores per setmana, resulta bastant senzill.

Una altra cosa que estem fent és innovar. Innovant amb tecnologies que poden tenir impacte en el tercer sector. Crec que en aquests moments som la companyia que més està invertint en recerca i desenvolupament en el sector tecnològic, amb uns 9.500 M\$ l'any. Molta d'aquesta tecnologia canviarà les nostres vides els propers anys, però la canviarà a millor i pot ajudar també molt a millorar el tercer sector.

Quines poden ser les revolucions que vénen els propers anys en aquest entorn? Una i molt clara és el desplegament d'interfícies naturals: la tecnologia, els sistemes o els dispositius on la veu i els sistemes tàctils —dos ditets o simplement parlar— serà la forma amb que interactuarem, enlloc de tenir un ratolí o un teclat. Això ho estem veient d'una manera clara, de base, d'una forma evident. Ja les últimes versions del nostre sistema operatiu Vista tenien capacitats. La darrera que hem llançat, Windows 7, porta el reconeixement de veu integrat en el sistema i de manera optimitzada. Això es farà massiu i es farà de baix cost. De fet, ja hi ha netbooks amb Windows 7 per 140/150 euros. Serà una tecnologia massiva.

Reconèixer veu, convertir veu a text o text a veu serà una cosa habitual. I estem a punt també de llençar innovacions com és el cas del Projecte Natal —si accediu a Internet ho podeu veure. El Projecte Natal serà, crec jo, una revolució en el món de l'oci i l'entreteniment l'any que ve. Una nova videoconsola que interactua sense comandaments, que reconeix els cinquanta punts clau del cos humà i amb la qual pots interactuar purament amb el moviment de la cara, dels ulls, de la mà, dels dits, etc. Això començarà en un món d'oci i entreteniment per jugar, per córrer i per fer curses; però pot acabar amb milers d'aplicacions per rehabilitació o per obrir un món d'aplicacions que fins ara mateix desconeixem. Creiem que aquestes interfícies naturals aproximaran d'una forma molt directa la tecnologia a una nova forma de treball, i també afavoriran una nova indústria.

Abans ho parlava el conseller, nosaltres som una companyia de plataforma de tecnologia de base, que per cada euro que generem es generen uns dotze euros a la indústria en gent que fa màquines, com és aquesta (senyala el netbook que té a les mans), que és una màquina que s'ha fet a casa nostra —s'ha fet a Cerdanyola i s'ha muntat per Diode. O que posa programari, o que posa software o que posa continguts, com les cinquanta hores de vídeo que ha posat TV3 en aquest dispositiu amb continguts digitals. Amb la qual cosa el que afavorim moltes vegades és indústria. Aquestes tecnologies que parlem, de nous sistemes que reconeixen veu, com són les que interactuen sense comandament, afavoriran una indústria de dispositius d'aplicacions de continguts amb els que podrem treballar. No hi ha

res en aquests moments que t'impedeixi que molts d'aquests desenvolupaments i dispositius es facin aquí, a Catalunya.

Jo per últim, com a empresari i com a voluntari de la Fundació Catalana de l'Espai no puc parlar més que per agrair l'oportunitat que em van donar de ser voluntari a l'aula de l'espai del 22@, que és on som nosaltres a Sant Martí. La veritat és que va ser per a mi una experiència molt enriquidora, gràcies a que estava molt empaquetada: durant tres mesos vaig estar dos tardes a la setmana un parell d'hores col·laborant com a dinamitzador a Sant Martí i va ser magnífic.

Home, sabeu que aquell és un barri que ha tingut uns canvis brutals, el fòrum i el districte tecnològic s'ha barrejat amb la Mina i el districte antic del 22@. Ajuntar els nous, que érem nosaltres, amb els existents del barri i treballar junts, era interessant. El que a nosaltres ens semblen coses trivials i òbvies, no us podeu imaginar el que suposa per a aquestes persones quan, jo que sé, surten a una excursió, fan quatre fotos i les carreguen a l'ordinador i les comparteixen amb els seus amics. No pots imaginar-te com se'ls obren els ulls.

O quan una persona no ha tingut accés fins a aquell dia a un compte de correu electrònic o una missatgeria instantània, n'obre un i comença a parlar amb els seus familiars de Bolívia o de Perú. Hauríeu de veure-li la cara i hauríeu de veure l'impacte que té quan es fan coses d'aquest tipus. La veritat és que agraeixo l'experiència que l'Espai em va donar i de fet hi estic animant contínuament als meus empleats. No som una empresa del tercer sector, som multinacional i fem els nostres beneficis, però intentem col·laborar amb el territori on estem i ajudar amb tot el possible. Crec que podem ser si no un referent, en molts temes sí un punt d'inspiració i d'idees de programes per a moltes altres companyies. Estic absolutament obert a compartir-ho després durant el debat.

Jordi Rustullet: Molt bé, moltes gràcies. Seguiríem ara amb Cinta Pascual, el títol de la seva intervenció és «Són compatibles la iniciativa privada i el sector social?»

Són compatibles la iniciativa privada i el sector social?

Cinta Pascual

Bé, bon dia. En primer lloc agrair per suposat a la Fundació Josep Irla l'oportunitat d'aquest debat, perquè jo crec que la jornada «Les potencialitats econòmiques de la innovació en l'àmbit social» ja ho diu tot. Bàsicament ens permet a tota la gent que portem anys vivint i treballant intensament amb molta il·lusió en aquest àmbit, avui tinguem l'oportunitat de poder tots junts posar una mica més de coneixement i d'idees.

En primer lloc vull presentar una mica qui som nosaltres: som una organització que vam néixer l'any 1995 —ara tenim quinze anys— amb una idea clara, que era sobretot crear unes expectatives dins del món dels nostres usuaris de donar la màxima qualitat de vida sempre tenint en compte les seves potencialitats.

Avui en dia tenim deu centres i, a més a més, des de la nostra associació, l'escola de formació per serveis socials, som a València, Badajoz, a la Catalunya, i a diferents altres punts de tot l'Estat espanyol. Sobretot, evidentment som una organització que vam néixer a les terres de l'Ebre, i com sempre m'ha agradat molt dir a mi, és el nostre territori i allà ens hem fet grans i hem pogut treure aquest model a la resta de Catalunya i, fins i tot, a l'Estat espanyol.

En aquests quinze anys: fa deu anys que treballem el model FQM de qualitat, fa cinc anys que tenim la certificació ISO, tres premis ACRA de sis edicions que

s'han fet en el món de gent gran, i els premis CEPTA l'any passat pel premi de la responsabilitat social. Hi ha una frase que a L'Onada la diem moltíssim, que és «la felicitat plena no existeix, sinó que són els petits i els grans moments els que la fan possible».

Aquesta és la nostra missió. Jo crec que això defineix molt el món dels serveis socials. És un món molt marcat pels estereotips i que, per tant, és complicadíssim viure el món dels serveis socials d'una forma, jo diria, al més normalitzada possible. Què vull dir amb això? Per exemple, en aquest cas el sector que nosaltres més representem, que és el de la gent gran, quan quedar-se en una residència sigui el més normal perquè sigui el procés lògic de la seva vida, jo crec que tots haurem aconseguit un gran repte, que és normalitzar la nostra feina. Perquè si no, hi ha tants estereotips que fins i tot no ens deixa avançar amb el ritme amb que ho hauríem de fer.

Nosaltres creiem que el nostre projecte ha d'estar molt basat en la responsabilitat a la comunitat, però sobretot en aquesta idea de normalitat, que el procés sigui al més normal possible. Per això hem creat els premis Maior —per intentar que una persona gran que hagi tingut una trajectòria sigui premiada—, un programa de televisió, plataformes d'informació a tots els punts on nosaltres tenim serveis, les OlimpiOnades de gent gran —que l'any que ve s'obren a tot Catalunya—, participem a la Marató de TV3 —cada any estem recaptant més diners per a aquest acte benèfic—, on estan els nostres serveis i els nostres centres estem proporcionant que la gent al Nadal tingui un àpat, o bé venint als centres o a casa seva, i properament crearem un centre especial de treball.

En quinze anys hem passat d'un servei a vint-i-cinc serveis, d'un centre a deu. Tenim més de dos mil hores d'atenció domiciliària i una escola de formació per on aquest any passat van passar més de 1.500 alumnes. Com us deia abans, tenim molt clar que la base és la innovació. Quan fa quinze anys em deien des de la patronal que represento —que és la majoritària del sector i on actualment sóc vicepresidenta— «com és que inverteix en temes d'imatge?» o «com és que...?» Jo

sempre deia el mateix: hem de crear, hem d'intentar estar normalitzats, i això vol dir que la gent que estem a les organitzacions hem de tenir clar que una inversió per tots aquests aspectes de la comunitat són bàsics per aconseguir aquests punts de normalitat. Un tema molt innovador, que nosaltres creiem molt innovador per part nostra, és que tenim un programa informàtic en el qual tenim a temps real la informació de tots els nostres centres, i fins i tot les famílies hi tenen accés des del seu domicili. És a dir, una família pot saber perfectament què ha menjat l'usuari, en quines activitats ha participat, etc. Té connexió i a més a més hi participa com un tècnic més, que en aquest cas no és un tècnic, sinó que és un familiar dins del pla d'atenció individualitzada de l'usuari. Això què ens dona? Transparència.

Transparència és una paraula que s'ha dit aquí, que s'ha dit en altres conferències. Necessitem normalitat i necessitem innovació, per tant, aquest punt de crear sistemes de treball, en aquest cas, evidentment basat en les noves tecnologies, és importantíssim a l'hora que les famílies s'hi involucrin. Crec que ha sigut el conseller Huguet, si no m'equivoco, que ha dit textualment «necessitem la responsabilitat de les famílies». Això és un element que nosaltres portem i posem damunt la taula, perquè quan està l'usuari en el món institucional hi hagi responsabilitat de les famílies. Hem de fer entre tots petites aportacions, petits grans de sorra perquè això sigui així. Tenim diferents serveis que inclouen també ajudes tècniques, assessoraments, supressió de barreres arquitectòniques, residències, estades temporals, centres de dia, serveis d'atenció a domicili, assistència, serveis amb la comunitat, etc. Bé, tot el que realment és necessari per la dependència.

L'any passat vam ser premiats amb el premi «El valor dels valors», que és un premi que el que intenta fer és que la comunitat, en aquest cas els nens, entrin als serveis residencials amb la màxima normalitat possible. Per exemple, nens entrant i dient «on és el meu avi?» I no té res a veure amb la família d'aquest usuari. El nen pot viure d'una forma realment molt normal una cadira de rodes, una demència o un tercer grau. Per tant, a vegades els tabús els tenim més els adults que no pas els propis nens.

Bé, quant a la jornada a mi m'agradaria que féssim una mica d'història a les dades, perquè avui s'han dit coses molt interessants i això de ser pràcticament els últims ens dóna certs beneficis. Quant al servei català de la gent gran, a mi m'agradaria dir que hi ha 77.338 places a Catalunya de residències, centres de dia, llar de residència, etc. En aquest moment el 59% són places de residència assistida. Per tant, el sector que jo represento, tot i que també tenim llars d'infants, és un sector molt majoritari dins del pressupost dels serveis socials. D'aquesta part la majoria de serveis són gestionats per companyies privades.

Quan em van convidar a la xerrada vaig veure que el tercer sector hi sortia moltíssim, que ha fet una trajectòria i una feina molt important aquests últims anys, però jo crec que a vegades ens deixem de banda que el sector realment majoritari a Catalunya és el sector privat. Aquest és el que ha invertit, i és el que ha tingut les fonts de finançament, o la capacitat d'inversió.

Crec que la gent que ens dediquem a aquest sector hem d'intentar avançar i parlar d'empresa. Cosa que estic encantada perquè avui n'hem parlat tots, absolutament tots en el mateix sentit —tercer sector, entitats privades, etc. Per tant, hem de tenir clar que és un sector majoritari en aquests moments. Fins i tot el 63% amb dades del 2005, era la iniciativa mercantil, licitació pública, licitació social, déu n'hi do el pes en aquest cas que té.

I abans parlàvem d'un sector atomitzat. El 48% de les residències eren de 25 places. Això és un gran problema a Catalunya i un gran problema per a l'evolució del món residencial a Catalunya, perquè evidentment no només està atomitzat, sinó que amb les noves acreditacions possiblement seran fins i tot inviables. Es crearan un gran nombre de places que serà realment un gran projecte d'innovació veure com ho fem.

El gran creixement és evident, hi ha hagut un gran corba, i el pes, en aquest cas la patronal que jo represento, és el 52% de totes aquestes places. Per tant, en l'àmbit social també s'ha de parlar de la tipologia d'empreses, que és una assignatura

bàsica per a l'evolució —iniciativa social, iniciativa mercantil, etc.— per tal d'iniciar tots plegats una nova etapa on l'eficàcia, l'eficiència, la innovació i, sobretot, la qualitat de serveis siguin els únics paràmetres de valoració empresarial. Jo crec que estarem tots d'acord, però bàsicament és un punt a tenir en compte i crec que avui se n'ha parlat molt. Els companys deien tenir en compte la perspectiva de l'usuari, per suposat, per suposat és el gran èxit.

A partir d'aquí, quins són els avantatges del sector? Nosaltres tenim uns ratis de personal molt alt, del 50 al 100%. Per tant, és evident que tenim un nombre de treballadors, tant directes com indirectes, impressionant. No deslocalitzem. És a dir, a pesar del gran problema que en aquests moments tenim a Catalunya i a la resta de l'Estat espanyol, nosaltres aquí continuem, seguim sent organitzacions que evidentment aquí estarem. Els llocs de treball són bàsicament femenins, per tant, hem fet grans aportacions a les economies familiars i a l'evolució de la dona cap al lloc de treball.

Les infraestructures de serveis socials descongestionem en gran mesura les xarxes bàsiques. Els vaig a posar un exemple amb la grip A: ens han considerat, a les 77.000 places, com a malalts de risc; per tant, ens hem de vacunar tots. No per ser gent gran, sinó perquè, evidentment, tots són asmàtics o tenen problemes de cor, etc. Cal tenir en compte que són 77.000 persones que, evidentment, no utilitzen les xarxes bàsiques, no han anat als CAP a vacunar-se.

Inconvenients del sector: manca de confiança en els proveïdors, sistemes de gestió amb poc marge d'actuació, poc marge de decisió del propi client, tots som iguals sigui quina sigui la qualitat del servei, poca inversió pública i, sobretot, manca d'estudis del sector. Ara bé, tenim molta capacitat per millorar, com deia abans el secretari general, s'estan fent coses molt interessants i, per tant, podem créixer tots plegats. Però fixin-se que l'any 2007 en serveis socials es van invertir 127 M€, gairebé el mateix que a cultura, per cert. En canvi salut disposava de 1.247M€. Per tant, és evident que hem de fer una clara aposta.

Per acabar m'agradaria simplement dir que hi ha un tema important de cara als proveïdors: hem de tenir en compte que estem en uns moments importants on ja s'ha creat la xarxa, però que s'està tenyint tota la xarxa privada d'utilització pública i tenim grans reptes, molts grans reptes. No s'estan tenint en compte les amortitzacions, i això és un concepte empresarial de tot tipus, és a dir, els qui invertim hem de tenir als comptes d'explotació clarament reflectides les amortitzacions. En aquests moments no ho estem fent. Per tant, hi ha una planificació territorial increïblement necessària, però sí que és cert que tots hem de fer una aposta perquè aquesta planificació es respecti.

Ja per acabar, i ara sí, dir que realment crec que ens hem d'innovar: hem de presentar models diferents als actuals, tenint en compte que tant la llei de serveis socials com la llei de la dependència ens crea un canvi de perfils i, per tant, hem de ser capaços d'innovar, de crear plataformes de serveis clares, mancomunat serveis. Aquí tenim un alcalde a la taula, però jo recordo que vaig intentar mancomunat serveis amb cinc municipis i va ser fantàstica la idea inicial, però després, acte seguit, els cinc alcaldes em van trucar i em van dir: «sí, però la infraestructura a casa meva.» Per tant, hem de créixer amb això, hem d'intentar no tenir tan clar que sigui important tenir el totxo a un o altre domicili.

En darrer terme deixeu-me fer un apunt sobre el copagament, també ho ha dit el conseller Huguet: hem de fer un clar estudi cap al copagament. Així doncs, tenim molta feina: projectes de normalització, estudis, tecnologia, dependència, etc. Això es tradueix en reptes. Innovar és una assignatura pendent, però en primer lloc també considerem que hem de tenir clar que hi ha un dia a dia, unes activitats bàsiques, i que les hem de respectar. Gràcies i perdoneu per l'extensió del temps.

Jordi Rustullet: Molt bé, si us sembla passariem ja per acabar amb Pere Prat, alcalde de l'Ajuntament de Manlleu. El títol de la seva intervenció és «Un ajuntament com a exemple d'operador en serveis socials».

Un ajuntament com a exemple d'operador en serveis socials

Pere Prat

Moltes gràcies Jordi. Moltes gràcies a la Fundació Josep Irla, i a la Isabel per convidar-me a aquest acte. Sóc alcalde, els asseguro que no vinc de Soto del Real, com la majoria d'alcaldes i alcaldesses, de regidors i de regidores, vinc del meu domicili i al vespre arribaré al meu domicili cansat, però satisfet per la feina que hem fet. Vinc d'una ciutat, de la ciutat de Manlleu, que és una ciutat amb cinquanta-tres nacionalitats diferents, d'una ciutat amb 20.600 habitants i d'una ciutat on som innovadors des de fa molt temps en molts aspectes socials.

Per fer una mica de referència al mot esquiroi, quan un salta una vaga i va a treballar en diuen esquiroi. A finals del segle XIX aquest terme surt de la ciutat de Manlleu perquè els treballadors, els habitants d'un poble que es diu Santa Maria del Corcó o l'Esquiroi, baixen a Manlleu a cobrir les vagues que feien la gent de la ciutat. El model PIC que es coneix en el món de l'educació, surt de Manlleu a principis dels anys noranta. Però Vic és la capital de la comarca i sempre esperem moltes coses, però hem de sumar i no ens hem de barallar, ara bé, el model és el model Manlleu.

L'Oficina de Promoció Econòmica és una oficina de referència a tot el país, perquè arran de la crisi dels voltants de 1992, la gran oportunitat d'aquella crisi va ser fer créixer l'Oficina de Promoció Econòmica, que ens està donant uns grans resultats.

O el servei d'atenció domiciliària, que els explicaré més endavant. O per exemple, crec que som transparents en aquests moments, per tant la transparència al món

local que hem portat als pressupostos. Les liquidacions les hem dut als bars, a les perruqueries, als forns de pa, etc., perquè la gent sàpiga els diners que es mouen a la ciutat de Manlleu. Oh, i ho deixo per l'últim, en temes d'immigració crec que Manlleu té una gran activitat, té un gran passat i un gran treball fet. I els puc dir i els faig una confessió: un dels meus mestres en temes d'immigració i que ens ha ajudat amb la ciutat de Manlleu és l'Albert Serra, que sempre ens ha donat un cop de mà.

Com es pot veure podem dir que Manlleu és una ciutat innovadora, però tot i que els alcaldes hem d'aprofitar aquests fòrums per vendre la nostra ciutat, aquí se m'ha convidat perquè expliqui l'exemple de Manlleu en temes d'operador de serveis socials. La meva intervenció, consistirà en dues vessants. Una és fer una mica de reflexió, una mica desordenada, si volen vostès, però crec que és important en els moments que estem vivint. I l'altra és explicar què hem fet concretament la ciutat de Manlleu en temes de serveis socials.

En aquests moments, en què no quadrem els pressupostos dels ajuntaments, en que és molt difícil de quadrar els pressupostos, ens han baixat els ingressos, les despeses ens han pujat i hem creat molts serveis, lògicament hem de repensar els serveis que estem fent. Jo crec que una manera de repensar els serveis que estem fent és mirant què hem de fer nosaltres directament i quines coses no hem de fer nosaltres sinó que les han de fer altres empreses, empreses o mancomunitats, tal i com ens deia la Cinta. Crec que als ajuntaments, als alcaldes no ens ha de fer por perdre poder. El que ens ha de fer por és no donar resultats a la nostra ciutadania, això sí que ens ha de fer por. Però jo crec que de perdre poder, estigui el totxo aquí o estigui allà, hem de passar. Hem fet un pas més endavant, els campanars estan molt bé i són una referència de les nostres ciutats, però les guerres de campanars crec que ja han passat a la història i avui hem de sumar.

Per això més que un exemple d'operador, crec que hem de ser la suma, mancomunitats, consorcis o convenis. La suma crec que és el nostre camí per donar respostes a l'àmbit dels serveis socials, per donar resposta a aquest quart pilar que

és la societat del benestar. A Manlleu, com els deia, som cinquanta-tres nacionalitats diferents, —déu n'hi do!—, i crec que hem d'augmentar la professionalització dels gestors de serveis socials i també hem d'incrementar més els recursos per poder produir més polítiques socials. O sigui, hem d'intentar sumar aquests esforços que els deia en consorcis, sumar Manlleu, Vic, Torelló i Roda, per exemple en el cas nostre. Perquè si no cadascú tenim la nostra estructura burocràtica: comptable, gerents, recursos humans, etc. Aquesta estructura té un cost, que ens treu recursos importants per donar resposta a la finalitat, a l'activitat que hem de fer. Per això jo crec que hem de sumar, no ens ha de fer por perdre poder i hem de ser generosos perquè hem d'intentar donar resposta. Tenim cinquanta-tres nacionalitats dintre de la ciutat de Manlleu, això és molt difícil de gestionar i lògicament si sabem sumar jo crec que és molt important.

Un dels temes que hem de fer en la relació entre públic i privat és el tema dels consorcis. Nosaltres estem seguint, molt conjuntament amb la ciutat de Vic, amb la capital de la comarca, crear un consorci a la nostra comarca, a Osona, i hi estem treballant. Sabem que el projecte no és fàcil, sabem que hi ha algunes poblacions —amb els seus motius, que no discuteixo—, però que tenen les seves pors, tal i com dèiem abans. Però jo crec que aquest és el camí. Hem de saber sumar. No pot ser que cadascú tingui el seu xiringuito —i perdó per aquesta paraula—, que tots anem mantenint la nostra estructura. Són diners que no dediquem a la finalitat per a la qual hem de donar resposta. Jo crec, doncs, que un dels temes importants és saber sumar esforços tots plegats, tal com estem fent des de Manlleu i la ciutat de Vic. Un esforç que pretén aconseguir un consorci que ja hi ha a altres comarques, sobretot a les comarques de Girona, que estan funcionant i bé. Hem de saber fer aquest consorci i sumar esforços.

Què fem o hem fet a la ciutat de Manlleu? Abans els he parlat, com a tema innovador, sobre el servei d'atenció domiciliària. Va ser als anys 2002/2003 quan vam crear aquest servei. No és un servei típic, perquè jo crec que a Manlleu som innovadors en aquesta qüestió perquè, a més de sumar l'Ajuntament i l'Àrea Bàsica de Salut, vàrem sumar l'Oficina de Promoció Econòmica. O sigui, vàrem introduir un

altre element que és el treball, que és la creació d'empreses. Vostès saben que el servei d'atenció domiciliària normalment està molt desorganitzat, molta gent que no està assegurada, hi ha molta gent que va a fer feines a les cases sense cap seguretat per quan sigui gran. El que vam fer des de l'Oficina de Promoció Econòmica és que també es creessin empreses, vull dir, cooperatives de persones que feien aquest servei varen crear i varen fer la seva cooperativa, o varen fer la seva petita empresa per donar resposta al servei d'atenció domiciliària. Ara és un servei que surt de l'àmbit territorial original i va a parar a un altre àmbit que és el consell comarcal, a nivell de tota la comarca d'Osona.

Un dels temes sobre els quals estem molt contents és Suara, o sigui, torno a parlar jo també de la cooperativa Suara. Manlleu va fer una aposta per una segona escola bressol, no teníem recursos; teníem moltes necessitats, teníem moltes prioritats, però no teníem recursos. Vàrem estar estudiant com es podia fer i vam parlar amb l'alcalde d'Alella, que el tenim també a la sala. Ell ens va explicar la seva iniciativa, i crec que a nosaltres ens ha donat molt resultat: gràcies a aquesta cooperació en gestió pública amb l'ajuntament de Manlleu i Suara, aquest setembre hem inaugurat una magnífica escola bressol —que suposo que la pagarem d'una manera o altra, vull dir que no pateixi la gent de Suara— que està donant resposta a un servei amb una necessitat de la nostra societat de Manlleu. Si no ho haguéssim fet així no haguéssim donat resposta, no haguéssim tirat endavant això. El que deia, que és molt important consorciar els serveis primaris municipals.

Un altre dels temes que estem treballant conjuntament per sumar esforços és que com a Fundació Hospital de Sant Jaume —de la qual l'alcalde o alcaldessa de Manlleu sempre en serà el president— estem col·laborant amb la Fundació de l'Hospital de la Santa Creu de Vic per fer una unió dels dos hospitals per donar resposta a aquest món del servei a l'atenció domiciliària, dels centres de dies, etc. O sigui, sumar. En aquest cas sumar dues administracions o dues entitats privades —però on els ajuntaments tenim el nostre paper— per també donar resposta. Crec que és molt important.

O també dins d'aquesta col·laboració de l'Ajuntament amb l'Hospital de Sant Jaume i gràcies també a la conselleria d'Acció Social i Ciutadania, que ens han ajudat, obrirem un centre de dia de malalts d'Alzheimer a qui malauradament l'hospital de dia ja no els pot donar resposta i, en canvi, el centre de dia pot donar resposta a ells i als seus familiars. Una altra vegada és la suma, en aquest cas de l'Ajuntament i de la Fundació.

O, per exemple, ahir o abans d'ahir va ser molt important firmar un contracte amb Mares Món, una associació que neix d'una escola de monges de Manlleu i que ens ajuden amb el tema de la primera acollida que fan als immigrants. Firmar aquest conveni amb un col·lectiu que neix de l'associació de pares crec que també és un tema molt important per a nosaltres.

O per exemple, en el tema dels animals hem arribat a un acord amb una associació com és la Plataforma Animalista perquè ells siguin els que facin la gestió. Un altre cop la suma d'administració pública amb entitat, associació o empresa privada.

Altres temes importats de coses que hem fet: doncs el Pla de Recepció i Acollida Municipal, vinculada a temes d'immigració, en que diverses entitats, inclòs el col·lectiu Mares Món del qual us acabo de parlar, participen en aquesta recepció i aquesta acollida. O estem en un procés d'alguna entitat que vulgui encarregar-se del transport adaptat de la ciutat de Manlleu.

I tampoc voldria oblidar-me la feina que fem en temes de serveis municipals com poden ser de jardineria o vigilància de zones blaves, on en un concurs que vam treure el va guanyar l'empresa Tac-Osona de serveis socials de la nostra ciutat.

Tal com deia l'Albert en la seva intervenció, hem de primar el treball enlloc del capital, amb aquest concepte que ens ha fet ell sobre l'economia social. Pels ajuntaments és un bon moment per repensar els serveis municipals, la crisi ens dóna aquesta oportunitat i ho hem de fer aprofundint en aquestes col·laboracions. Els

ajuntaments hem de repensar quins són els serveis que hem de fer nosaltres directament i quins són aquells on hem de posar les idees, però l'execució ha de correspondre a una altra empresa o a una altra associació.

Però sobretot vull recuperar una reflexió que ha fet al final l'Albert Serra i que pensava que tindria més debat: la renúncia a les clàusules socials. Hem de fer aquesta feina perquè les empreses socials, perquè el tercer sector o digueu-li com vulgueu, portem qualitat i sabem fer-ho bé. Perquè en política, tal i com ha dit l'Albert, nosaltres el que volem són resultats, volem que el servei, tal com ens ho demanen els ciutadans i ciutadanes, surti al màxim de bé.

Per la qual cosa crec que tercer sector o economia social no vol dir allò d'ajudar o fer caritat, no. Jo crec que és un camp molt important i amb la professionalització crec que hem de poder donar resposta. I com ja no em queda més temps, només em queda agrair-los la seva atenció i aquesta reflexió que he fet una mica desordenada, però amb la qual he volgut explicar què hem fet a Manlleu amb coses concretes, coses reals, i he fet algunes reflexions que suposo que des del món local en aquests moments estem obligats a fer. Moltes gràcies.

Jordi Rustullet: Molt bé, gràcies a tots. La disciplina en el temps és la que havíem acordat, això ens permet, abans d'entrar en un cert intent de síntesi com a cloenda, donar pas, tal com estava previst a precís i a preguntes per part del públic. En tot cas, com el temps ha estat molt ajustat, si algú de la taula vol afegir alguna cosa o contrastar o comparar entre els mateixos de la taula, també ens queda temps. Per tant, si per part del públic hi hagués alguna pregunta, alguna reflexió o alguna aportació és el vostre torn.

Carles Grau: Si em permets, m'ha agradat molt el tema que ha presentat l'Antoni López. Agafant una mica el fil del que comentava el conseller, que a vegades tenim moltes iniciatives fragmentades pel territori —de grups de treball, de grups de recerca, etc.— que s'haurien d'identificar dintre del que havíem analitzat en aquest

entorn a prop de quaranta petits grups a Catalunya que estaven treballant sobre això: Estan algun d'ells integrats en la iniciativa que esteu impulsant d'aquest Centre de Vida Independent? Heu vinculat les universitats? O com l'esteu treballant, aquest tema?

Antoni López: De fet, les universitats hi estan involucrades des del començament, des del disseny del projecte, perquè per fer el Centre de Vida Independent, que és previ a posar-ho en marxa, fer aquest edifici, aquest habitatge digital o domotitzat, va participar la Universitat Politècnica de Catalunya. A més, a través de la càtedra d'accessibilitat de la UPC estem coordinats amb tots els grups de treball i de recerca que hi ha dintre de la Universitat Politècnica de Catalunya. A part d'això, dintre dels promotors/col·laboradors del projecte està la Fundació IdesCat, que també treballa o integra. Aquesta Fundació fa clústers assistencials, que integren aquests grups de recerca i intentem estar coordinats amb tots els grups de recerca que hi ha en aquesta línia.

Bé, el que tenim molt clar és que jo crec que el Centre de Vida Independent que hem presentat és un exemple que recull moltes de les coses que hem dit. Des del punt de vista de finançament no tenim subvencions de l'administració, el servei que donem està en base a copagament, l'usuari està pagant part de la visita que fa, és una iniciativa que ve del sector privat i, a més, intentem treballar en clúster i en xarxa. No només amb gent d'aquí sinó que estem coordinats amb entitats europees, agafem idees d'Europa, d'altres centres que estan funcionant i intentem anar eixamplant aquesta xarxa. També és veritat que en el moment que estem, costa. Això funciona i funciona bé, i va amb velocitat de creuer si les empreses aposten, i vosaltres heu dit que esteu invertint. Però hi ha altres empreses que diuen que fan responsabilitat social, i fan actives les seves aportacions a projectes de responsabilitat social, però en moments de crisi hem notat que és el primer que flaqueja dintre de les entitats. Aquesta és una reflexió per obrir-la a l'Administració i al sector privat.

Carles Grau: Al sector privat hi ha un cert debat sobre aquest tema. I a vegades es barregen idees: Què és responsabilitat social? Què és ètica? I quin toc de responsabilitat social hem de donar a les memòries corporatives? Veig que aquest és un tema que està a la taula a totes les agendes de pràcticament quasi tots els consells d'administració de les companyies grans i mitjanes al nostre país. El tema de com som capaços d'impulsar una economia sostenible en un moment en que s'ha de contribuir en el territori precisament amb temes com els que estem parlant. Crec que és clau i forma part de l'agenda, i probablement algunes de les dificultats del teixit empresarial és ser selectius i seleccionar en quines invertir i de quina forma. Perquè al final, el volum d'oportunitats, de patrocini i mecenatge que rebem tots és enorme, i moltes vegades el tema és en quines coses et centres i com ets capaç de definir una estratègia que et permeti concentrar en això. Probablement aquesta és una de les dificultats, ara mateix.

EL CENTRE DE VIDA INDEPENDENT (CVI). QUÈ ÉS?

Diapositives de la intervenció d'Antonio López

CVI

El Centre de Vida Independent (CVI). Què és?

El Centre de Vida Independent (CVI) és un espai real de valoració, configurat com una llar digital accessible, on un equip humà interdisciplinari dona assistència personalitzada a persones dependents o discapacitades i on es duen a terme activitats de recerca per a trobar noves solucions que permetin millorar la independència d'aquestes persones.

És un servei creat per a resoldre les dificultats que la autonomia personal ha de fer front en situacions concretes de dependència o discapacitat.

CVI

El Centre de Vida Independent (CVI)

Promotors

Mutual Médica és una mutualitat de previsió social, sense afany de lucre, que des de l'any 1920 dona cobertura als metges. Té una llarga experiència en el món assegurador i una àmplia implantació a Catalunya.

Mutuam és una entitat de referència per a la tercera edat. És una mutualitat de previsió social, sense afany de lucre, amb més de 60 anys de experiència i una àmplia presència a Catalunya.

Ambdues mutualitats porten més de 10 anys col·laborant per donar suport a les persones grans. Per oferir un nou servei a les persones dependents o discapacitades, han creat l' **Associació per a la Vida Independent**, una associació, sense afany de lucre, que té com a finalitat:

"Promoure y millorar la autonomia personal i la qualitat de vida de les persones en situació de dependència i/o discapacitat".

Associació per la Vida Independent (AVI)

El primer projecte que ha fet l'Associació per la vida independent és el Centre de Vida Independent

El conseller d'Innovació, Universitats i Empresa, Josep Huguet, i la consellera d'Acció Social i Ciutadania, Carme Capdevila, van inaugurar el 2 de juny 2008, el Centre de Vida Independent.

L'1 de juliol de 2009 s'han incorporat com a socis de l'Associació per la Vida Independent per impulsar el projecte.

aliança
Grup

 agrupació mútua

El Centre de Vida Independent (CVI) Finalitat

Té com a objectiu principal fomentar i afavorir la millora de l'autonomia de les persones dependents o discapacitades, a través de l'utilització dels ajuts tècnics i les noves tecnologies.

El Centre de Vida Independent (CVI) Un centre polifacètic

AREA D'HABITATGE

El CVI reproduceix, en un espai real, les característiques i necessitats d'un habitatge, amb els seus espais i diferents ambients:

- Zones d'estar
- Zones de descans
- Zones d'higiene
- Zones de servei

totes equipades amb les darreres tecnologies i els avanços tècnics més emergents, per a fomentar potenciar al màxim l'autonomia des de la pròpia llar.

El Centre de Vida Independent (CVI) A qui va adreçat?

El servei del Centre de Vida Independent va adreçat a:

- **Persones grans** amb un qualsevol grau de dependència: lleu, moderada o severa.
- **Persones en situació de discapacitat**, bé sigui congènita o adquirida.
- **Persones** que presentin una **discapacitat transitòria**.

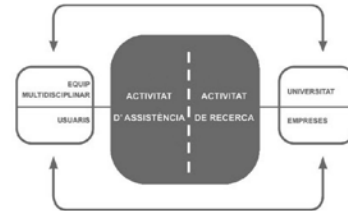
El Centre de Vida Independent (CVI) L'equip del CVI

El CVI és un centre on conflueixen l'assistència i la recerca, liderat per un equip de experts professionals en l'atenció de persones amb dificultats d'autonomia.

Un equip interdisciplinari de professionals, format per un fisioterapeuta, un terapeuta ocupacional, un logopeda, un informàtic i un treballador social, garanteix en tot el procés la valoració més precisa de l'ajut tècnic i de les adaptacions del habitatge.

El Centre de Vida Independent (CVI) Model Investigació + Desenvolupament + Innovació

CVI col·labora amb la UPC en l'activitat de I+D+I per millorar i aplicar les tecnologies actives a l'entorn domèstic que dotin d'autonomia a les persones amb dependència. El CVI ofereix les seves instal·lacions per valorar prototips que estan en desenvolupament a la Universitat i trasllada a n'aquesta aquelles idees i projectes sobre els que és necessària una investigació aplicada.

El Centre de Vida Independent (CVI) Col·laboració amb empreses

AREA I + D + I

El CVI també ha establert acords amb un conjunt d'empreses amb l'objectiu d'innovar en productes de mercat que assumeixin les necessitats de les persones dependents.

El CVI ofereix a les empreses una plataforma on aquestes poden validar els seus productes amb usuaris amb dificultats d'autonomia.

El Centre de Vida Independent (CVI) L'equip del CVI - Fisioterapeuta

El fisioterapeuta controla i adequa la sedestació, els desplaçaments i les transferències, segons el nivell motriu de la persona i ajuda als professionals en el suport ortopèdic que necessita l'usuari.

El Centre de Vida Independent (CVI)

L'equip del CVI – Terapeuta ocupacional

El terapeuta ocupacional valora els nivells de dependència i autonomia en les activitats de la vida diària, indicant en cas necessari l'ajuda tècnica o l'adaptació apropiada, així com la funció i el control manual, l'accés a l'ordinador i al control de l'entorn.

El Centre de Vida Independent (CVI)

L'equip del CVI – Logopeda

El logopeda valora els aspectes relacionats amb la comunicació, el llenguatge i la parla, incidint en l'ús de sistemes alternatius de comunicació i ajudes tècniques i valora també recursos informàtics per l'adaptació de la comunicació i del llenguatge escrit.

El Centre de Vida Independent (CVI)

L'equip del CVI – Treballador social

El treballador social exerceix de nexa d'unió entre la família i l'equip de professionals, valora les necessitats de la persona i la seva família i informa i gestiona les ajudes que ofereixen les diferents administracions.

El Centre de Vida Independent (CVI)

L'equip del CVI – Informàtic

L'informàtic configura i adapta el material, recurs o sistema informàtic que l'equip de valoració consideri oportú i busca noves solucions que permetin oferir les funcions requerides, facilitant la personalització.

El Centre de Vida Independent (CVI) El equip del CVI – Col·laboradors

A l'equip del CVI col·labora un metge neuròleg per assessorar l'equip assistencial.

També col·labora un arquitecte expert en accessibilitat.

El Centre de Vida Independent (CVI) Assistència

PRIMERA VISITA
EN EL CVI

INFORME TÈCNIC

VISITA A
DOMICILI

MILLORA REAL DE
L' AUTONOMIA
PERSONAL

EXPLORACIONS
COMPLEMENTÀRIES

SEGUIMENT

APRENENTATGE

MILLORA REAL DE L' AUTONOMIA PERSONAL

Tot el procés està orientat a la millora de l'autonomia i la independència de la persona en situació de dependència o discapacitats.

El Centre de Vida Independent (CVI) Cost visita

	Preu	Preu amb descompte per Associacions	Preu amb descompte per a les mútues promotores
Visita orientativa familiar	22,00€		
Visita diagnòstica assistencial + informe	86,00€ / hora	60,00€	43,00 €
Visita al domicili	99,00 € / hora	70,00 €	50,00€
Visita aprenentatge i/o seguiment dels productes de suport	48,00€ / hora		

El Centre de Vida Independent (CVI) Docència

El CVI col·labora amb diverses Universitats i centres docents per formació de:

- Cursos de postgrau
- Formació continuada
- Masters
- Cicles formatius

També es realitza formació específica per als col·lectius relacionats amb l'atenció a persones dependents:

- Professionals
- Cuidadors
- Familiars

El Centre de Vida Independent (CVI)

Tallers

El CVI també organitza tallers de formació pràctica de les activitats relacionades amb la patologia de cada persona, com per exemple:

- Activitats de la vida diària
- Mobilitat i transferències
- Comunicació i sistemes alternatius
- Informàtica
- Oci
- Control d'entorn

INNOVANT EN L'ÀMBIT SOCIAL, POTENCIALITATS ECONÒMIQUES

Diapositives de la intervenció de Cinta Pascual

JORNADA

**Innovant en l'àmbit social,
potencialitats econòmiques**

Les experiències de les potencialitats de l'economia social,
del tercer sector i de la responsabilitat social

L'Onada

Innovant en l'àmbit social, potencialitats econòmiques Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

**PRESENTACIÓ L'ONADA
SERVEIS**

 L'Onada

Innovant en l'àmbit social, potenciant les econòmiques
Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

Missió

Satisfer les necessitats del col·lectiu de gent gran i de les seves famílies, durant les diferents etapes de la vellesa, potenciant en tot moment les capacitats personals de cada usuari

Visió

Tenir a finals del 2010 una xarxa de serveis d'atenció a la dependència de qualitat amb més de 10 punts de venda

Valors

- Honestat i serietat
- Imatge i comunicació
- Treball en equip i bon ambient laboral
- Dinamisme i innovació
- Ànim de servei

IS *L'Onada*

Innovant en l'àmbit social, potenciant les econòmiques
Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

L'Onada Serveis [Organigrama]

IS *L'Onada*

Innovant en l'àmbit social, potenciant les econòmiques
Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

La Qualitat la nostra filosofia

"La felicitat plena no existeix son els petits o grans moments els que la fan possible. La nostra missió és aconseguir-la dia rere dia".

- 10 anys amb el mod.EFQM**
- 5 anys amb Certificació ISO 9001:2000**
- 3 Premis ACRA (6 edicions)**
- Premis CEPTA Tarragona (premi a la Responsabilitat Social)**

IS *L'Onada*

Innovant en l'àmbit social, potenciant les econòmiques
Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

Responsabilitat en la Comunitat

- Premis Maiors**
- Programa de televisió MAIORS**
- Plataformes de informació**
- OlimpiNades de gent gran**
- Marató de TV3**
- Cap avi sol a Nadal**
- Properament creació d'un centre Especial de Treball**

IS *L'Onada*

Innovant en l'Àmbit social, potencialitats econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

15 Anys al servei de les persones de:

- 25 places a 1000 places
- 1 Servei a 25 serveis
- 1 centre a 10
- + 2000 hores de SAD
- + 1500 alumnes

15

L'Orada

Innovant en l'Àmbit social, potencialitats econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

PAI accés a les famílies

Pla d'atenció individualitzat

15

L'Orada

Innovant en l'Àmbit social, potencialitats econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

Els Nostres Serveis: Atenció a l'entorn

Abastament i Venda d'ajuts tècnics

Lloger d'ajuts tècnics

Supressió de barres antigraïniques

15

L'Orada

Innovant en l'Àmbit social, potencialitats econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

Els Nostres Serveis: Atenció a la Gent Gran [Prestats al centre]

Llar residencial

Estada temporal

Centre de dia

DGTU

Centre d'acolliment diürn

Servei de menjador

Fisioteràpia

Transport

Blugateria

Serveis d'atenció personal (higiene)

15

L'Orada

Innovant en l'àmbit social, potencialitats econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

Els Nostres Serveis: Atenció a la Gent Gran [Prestats al domicili]

Servei d'Atenció a Domicili

Telefarmàcia /
Teleassistència

Arranjament de
la llar

15è

L'Qnada

Innovant en l'àmbit social, potencialitats econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

Els nostres Serveis: Atenció a la comunitat

Participació en activitats culturals i lúdiques

Servei de voluntariat

Ciudad d'infraestructura

Servei d'acompanyament

Servei de formació

15è

L'Qnada

JORNADA

Innovant en l'àmbit social, potencialitats econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social,
del tercer sector i de la responsabilitat social

L'Qnada

15è

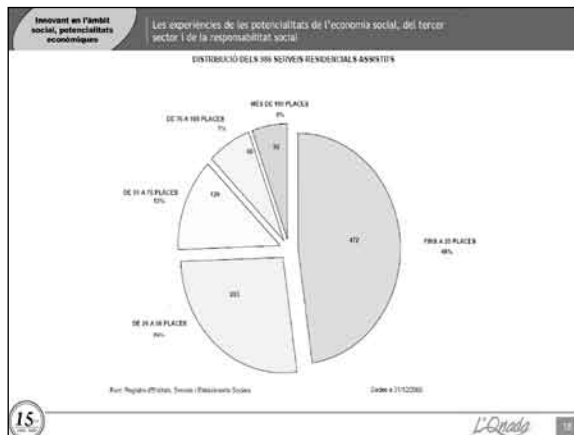
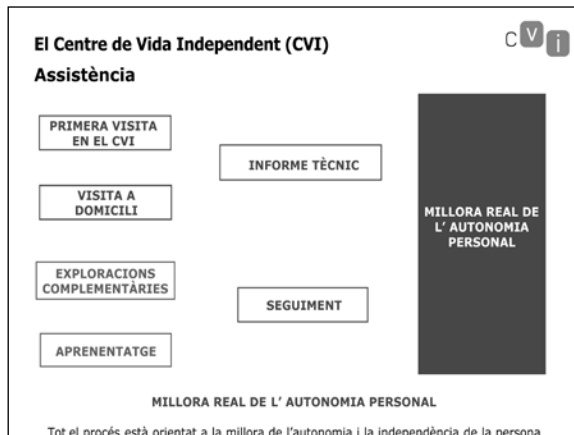
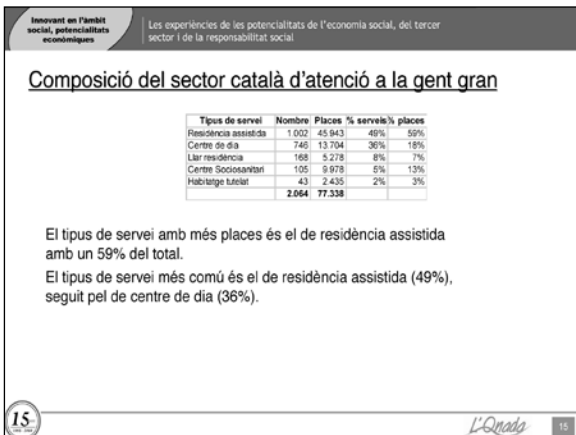
Innovant en l'àmbit social, potencialitats econòmiques

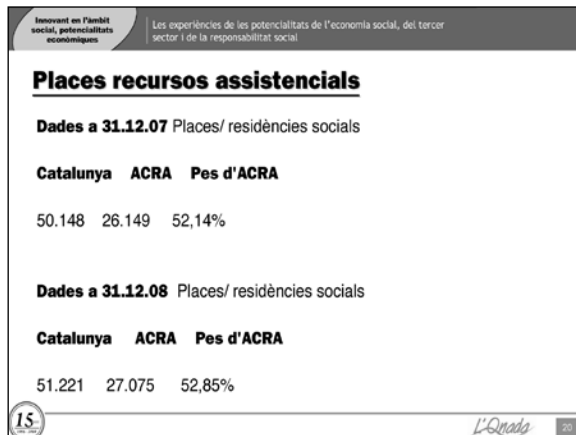
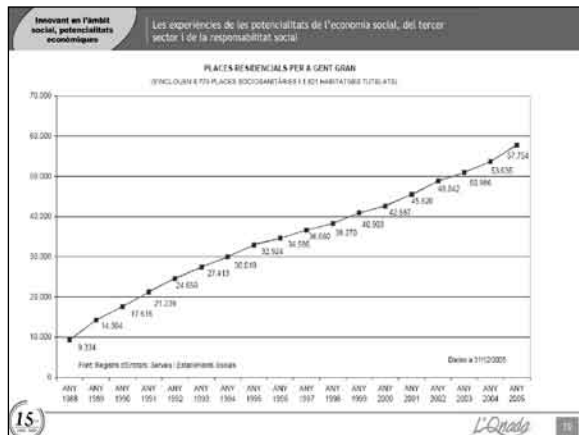
Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

DADES DEL SECTOR DE GENT GRAN DE CATALUNYA

15è

L'Qnada

Innovant en l'àmbit social, potencialitats econòmiques Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

En l'àmbit social hem de deixar de parlar de la tipologia d'empresa (Iniciativa social – Iniciativa mercantil), per tal d'iniciar tots plegats una nova etapa on l'eficàcia, l'eficiència, l'innovació i sobretot la qualitat de servei siguin els únics paràmetres de valoració empresarial.

IS *L'Orada* 23

- Innovant en l'àmbit social, potencialitats econòmiques** Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social
- AVANTATGES DEL SECTOR SOCIAL**
-
- RATIS DE PERSONAL DIRECTES MOLT ALT S (50% AL 100%)
 - ALT NOMBRE DE LLOCS DE TREBALL INDIRECTES
 - NO ENS DESLOCALITZEM
 - LLOC DE TREBALL BÀSICAMENT FEMENÍ (FACILITAR LA INCORPORACIÓ DE LA DONA AL MOLT LABORAL)
 - LES INFRAESTRUCTURES DE SERVEIS SOCIALS ESPECÍFIQUES DECONGESTIONEN EN GRAN MESURA LES XARXES BÀSIQUES: SALUT I SERVEIS SOCIALS
- IS** *L'Orada* 24

Innovant en l'àmbit social, potencialitats econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

INCONVENIENTS DELS SECTOR

- MANCA DE CONFIANÇA AMB ELS PROVEIDORS
- SISTEMA DE GESTIÓ AMB POC MARGE D'ACTUACIÓ
- POC MARGE DE DECISIÓ PEL PROPI CLIENT
- POC INCENTIU PER INNOVAR
- TOTS SOM IGUALS SIGUI QUINA SIGUI LA QUALITAT EL SERVEI
- Poca inversió pública en relació a altres sectors
- MANCA D'ESTUDIS DEL SECTOR (NO ES CREA CONEIXEMENT), NO SOM UN SECTOR ATRACTIU PER LES UNIVERSITATS

15 *L'Onada* 23

Innovant en l'àmbit social, potencialitats econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

POCA INVERSIÓ PÚBLICA EN RELACIÓ A ALTRES SECTORS

Inversions en equipaments socials

Àmbits de destí dels equipaments	Obres en curs o acabades en el darrer nou mesos	M€
Justícia	41	666,1
Comissaries i parets de bombers	44	224,4
Salut	181	1.249,4
Educació	335	646,3
Serveis socials	323	127,6
Esport	173	75,6
Cultura	179	107,8
Total	1.276	3.097,2

Font: infoCatalunya, informació d'interès ciutadà. Núm 12, Oct. 2007
<http://www.gencat.cat/govern/interes/ciutadans/govern/infocatalunya>

15 *L'Onada* 24

Innovant en l'àmbit social, potencialitats econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

Dades dependència maig 2008.

TIPUS DE PRESTACIÓ	%
Vinculada a Residència	13.50
Vinculada a Centre de dia	0.92
Vinculada al servei d'ajuda a domicili	1.25
Assistent personal	0.13
Cuidador no professional	72.50
SERVEIS	11.70
TOTAL (prestacions econòmiques + serveis)	100

72.83%
27.37%

Dades 16 Febrer 2009: 51.614 Prestacions Cuidador no professional
 Amb un 50% rati de professional: Aproximadament 25.000 llocs de treball

15 *L'Onada* 25

Innovant en l'àmbit social, potencialitats econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

Concert amb els proveïdors privats

- Necessitat d'una xarxa privada d'utilització pública. Serveis acreditats, prioritat de la llei
- Serveis bàsicament privats
- Falta conèixer per part dels proveïdors de la planificació territorial
- La tarifa del servei esta per baix del cost real:
 - En el preu de la tarifa no esta inclosa l'amortització
 - No es paga el cost sanitari (Model francès o Anglosaxó)
- Conveni col·lectiu amb una diferència del 35-40% en relació al sanitari
- Concert no garantista
- Model de funcionament que no permet flexibilitat

15 *L'Onada* 26

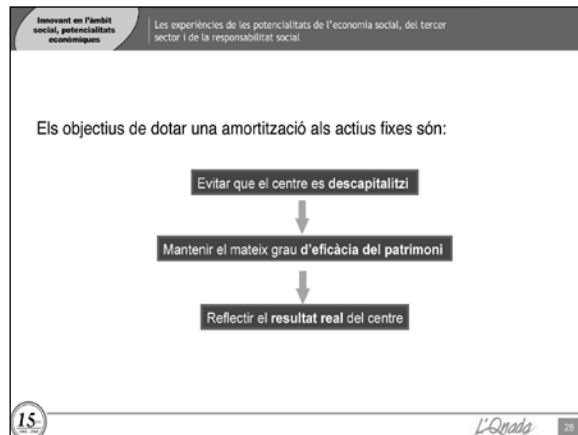
Innovant en l'àmbit social, potenciant les econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

Costos alta dependència

Concepte	Miça ent. Sòcio-Sanitari	Miça ent. Privades	Càlcul ICASS
Alimentació	5,18	6,96	7,61
Neteja i higiene	0,13	0,78	1,50
Assegurances	0,07	0,08	0,00
Altres aprovisionaments	1,45	1,07	0,00
Despeses financeres	0,22	0,30	0,00
Subministraments	0,77	1,03	0,00
Altres despeses	1,70	2,55	1,22
Reparacions i conservacions	0,00	0,00	0,35
Amortitzacions	0,97	1,31	0,00
Total altres despeses	10,48	14,06	11,08
Pensional directe	31,00	19,84	21,35
Pensional indirecte	7,96	4,58	2,97
Major rebuïció personal	0,00	1,22	0,00
Absentisme	2,62	1,96	0,63
Total Pensional	40,58	27,60	24,95
Total preu net	51,07	41,66	36,03
IVA	3,58	2,52	1,77
Total amb IVA inclòs	54,75	44,18	37,80
Marge empresarial	4,38	3,57	2,88
TOTAL	59,13	48,18	40,68

15 L'Orada 27

Innovant en l'àmbit social, potenciant les econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

PROGRAMACIÓ TERRITORIAL 2008-2012

EN RELACIÓ RESIDÈNCIES DE GENT GRAN:

PLACES EN DESENVOLUPAMENT: 6.028

PLACES A PROMOURE: 3.422

A Barcelona ciutat 2.229

Resta Catalunya 1.193

En canvi es parla de 5.000 places buides

15 L'Orada 29

- Innovant en l'àmbit social, potenciant les econòmiques
- Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social
- ### INNOVAR
- **PRESENTAR MODELS DIFERENTS ALS ACTUALS** (Tenim en compte que la llei de la dependència ha provocat un canvi de perfils dels usuaris)
 - **PLATAFORMES DE SERVEIS:** (Fer conviure diferents serveis dintre d'una mateixa infraestructura)
 - **MANCOMUNAR SERVEIS** (Resoldria gran parts dels problemes de Catalunya)
 - **UN ESTUDI COMPLERT DEL COPAGAMENT**
 - **PROJECTE DE NORMALITZACIÓ DEL SERVEIS ESPECIALITZATS** (Programes comunitaris)
 - **ESTUDIS DE TECNOLOGIA I DEPENDÈNCIA**
 -
- 15 L'Orada 30

Innovant en l'àmbit social, potencialitats econòmiques

Les experiències de les potencialitats de l'economia social, del tercer sector i de la responsabilitat social

INNOVAR UNA SIGNATURA PENDENT, I BÀSICA PER L'EVOLUCIÓ DE SERVEIS SOCIALS, PERÒ...

PRIMER HEM DE RESOLDRE ELS PROBLEMES DEL DIA A DIA

15

L'Onada

JORNADA

**Innovant en l'àmbit social,
potencialitats econòmiques**

GRÀCIES PER LA SEVA ATENCIÓ

L'Onada

PREGUNTES DEL PÚBLIC ALS MEMBRES DE LA TAULA RODONA

PREGUNTA 1

Jo voldria fer una petita reflexió. Totes les ponències han estat molt interessants i crec que hi ha un gran esforç per part de moltes entitats. N'hem vist la llista quan abans s'ha presentat el llibre. Potser estem massa atomitzats i hauríem —com ha explicat molt bé el segon ponent— d'anar creant idees de fusió d'aproximació, perquè si no queda tot molt diluït. Però jo faig una reflexió una mica diferent: hi ha un gran esforç per part de la gent que està involucrada, però a part de la societat no arriba la necessitat de treballar en aquest sentit.

Jo vull parlar d'educació. L'alcalde ha explicat que fan moltíssimes coses dintre de l'ajuntament, però a la vegada la ciutadania ho veu com que això m'ho han de fer. O sigui, vivim en una societat del benestar que ens està donant moltes coses que ja vénen donades, i quan hi ha el problema, aleshores sort que hi ha molta gent voluntària, molta gent que ho prepara, molta gent que treballa, gent que fa una gran tasca. Però jo crec que hi ha una falta —i no només a l'administració, sinó que és un tema social—: hem de transmetre d'alguna manera que és un tema de responsabilitat social que fan les entitats i empreses com Microsoft, però crec que manca molt tot això. És una reflexió que volia fer perquè aquí hem tingut un ventall d'entitats que estan fent coses molt interessants, però que queda una mica un món que «ja ens ho fan, ja ens ho arreglen». De manera que la gent no té aquesta percepció d'esforç o que algun dia ho necessitarà. Per això crec que cal parlar de temes com el copagament. Res més.

Cinta Pascual: Jo crec que és cert que s'han dit coses molt interessants, però sobretot que la societat en general no té assumida la necessitat dels serveis socials. Així com la sanitat o altres serveis els hem tingut molt clars, la societat en si estem avançant poc a poc cap als serveis socials, i quan ens trobem busquem la solució i poca cosa més. I, en canvi, és una reflexió de normalitat. És a dir, el moment en que això no sigui normal i no fóssim tots capaços d'intentar transmetre això, evidentment no ho superarem, i si no superem això, difícilment serem capaços d'unir-nos les organitzacions.

Jo crec que avui s'han dit coses de coneixement i d'innovació, però estem atomitzats i no estem suficientment units en aquest cas. Crec que des dels òrgans polítics ens han de donar l'empenta que necessitem, perquè aquests aproximadament vint-i-cinc anys que portem hem anat tots una mica perduts. Tot i que hem anat fent coses, al final cal saber cap a on anar. Abans deia el secretari que estan treballant en l'estudi del 2030, això és el que realment cal, un full de ruta clar, on totes les inversions que fem des de tot tipus d'entitats vagin cap a un objectiu comú. I possiblement, amb la nostra unió d'organitzacions que treballem en això, aconseguirem que la societat ens segueixi, també. Aconseguirem demostrar que som un mercat completament necessari, com deïem abans, que, a més a més, crea moltíssims llocs de treball. I sobretot hem de tenir clar que tenim una gran responsabilitat social que permet que la gent pugui fer la vida amb normalitat. És a dir, són tan necessàries que si això no funciona hi haurà moltes altres coses darrere que no funcionaran.

Hem d'avançar, però sobretot com a organitzacions ens falta estar més units en això i tenir més objectius comuns que possiblement ens falten. Jo sempre dic que això no ha passat perquè estem tan focalitzats en la supervivència del dia a dia com a organitzacions que no ens permet mirar més enllà. Dies com avui, en que reflexionem tots plegats, els necessitem com a sector, des de les administracions, les organitzacions necessitem veure que és un camí que hem de recórrer tots junts i que és necessari. Sobretot perquè si no, no convencerem de cap manera la societat civil, que som tots, no?

Pere Prat: Jo també m'he fet aquesta reflexió. Des de les administracions, amb l'empenta de la societat, hem dit a la gent «escolti, tranquil que ja ho fem tot nosaltres i vostè no pensi». Jo crec que aquí ens hem equivocat i en aquests moments és insostenible, no podem mantenir-ho.

Recordo abans que quan venia la Festa Major la gent deia «ja he comprat l'abonament per tenir totes les festes de l'envelat». La gent estava acostumada a pagar. Ara, avui en dia, agafes per exemple Manlleu, contractes l'orquestra Meravella —t'agradarà o no t'agradarà, però és de les més cares que hi ha al país— el dia 16 d'agost —que és el dia més car per contractar una orquestra—, poses dues mil cadires, sense pagar-ne ni cinc i la gent a vegades s'enfada perquè han faltat cinc cadires per seure. En això ens hem equivocat.

Perdoneu aquest exemple, però jo crec que és un exemple que dóna referència que hem donat molts serveis i moltes coses. I és culpa nostra dir «Escolti, no, tranquil, no pensi, que nosaltres ja...» Aquí ens hem equivocat i ara estem obligats per aquesta tendència, però això és insostenible, ha de canviar. Que serà difícil, perquè ve un any 2010 on hi hauran molts conflictes a les nostres poblacions i a les nostres ciutats, però hem de canviar aquest model. I aquest és el moment, la gent ha de visualitzar-ho amb el que es fa. Abans no hi havia serveis

socials, si ara sabéssiu la feina que estem fent des de serveis socials, les ajudes que estem fent, etc. I encara la gent rondina i rondina molt.

Escolta, hem fet un gran salt, hi ha molts exemples que podria posar, i ara hem de dir «sí, jo pagaré potser el 90%, però tu has de pagar el 10%» o «això ho fem conjuntament vosaltres i nosaltres». Jo crec que és la gran oportunitat i el gran repte que tenim en aquests moments que estem vivint.

Carles Grau: Si em permets crec que és el moment ideal, perquè benvinguda la crisi. Jo crec que la crisi que tenim en aquests moments, ho deia el conseller, farà que dintre d'uns anys tinguem un món molt diferent del que tenim ara, i una societat molt diferent de la que tenim ara.

Crec que aquesta crisi, que a més és una crisi global, està generant unes oportunitats enormes. I probablement el que ens està mancant una mica és que al final mobilitzem la societat. La societat encara està una mica amb aquesta onada d'aquesta etapa de benestar que hem estat vivint i costa moltíssim mobilitzar. Però crec que és fonamental que ho fem, perquè en aquests moments, també al nostre país, el que vulguem que sigui els propers anys no dependrà simplement de decisions de la pròpia administració, dependrà de tota la societat i de que trobem complicitats entre els diferents agents.

Aquests són els moments on hem de mobilitzar-nos, moments en que hi ha crisi econòmica i determinats marcs de confiança. I ara és precisament el moment on podem crear les companyies que tinguin èxit els propers cinc, deu anys. Són els moments de crisi, abans ho parlàvem amb l'exemple d'Abacus i la seva expansió, quan cal fer-ho. I és el moment en què moltes companyies han de plantejar-se inversions i desinversions estratègiques.

PREGUNTA 2

Vull fer una reflexió sobre la dimensió de les empreses. Abans s'ha dit que hi ha un gran gruix de residències que tenen menys de vint-i-cinc places. La preocupa-

ció en aquests casos és que si aquell mes se'ls han mort dues persones, han de buscar diners en algun lloc per poder pagar les despeses del seu personal i dels seus subministres. Contrasta una mica amb la decisió de si inverteixo diners amb sponsoring o amb altres tipologies de mecenatge, no? I ho dic perquè està molt bé parlar d'innovació, jo crec que avui me'n vaig d'aquí amb una sensació molt positiva, però me'n vaig preocupat, perquè jo no veig possibilitat que aquestes petites empreses arribin a alguna fórmula de fusió, que és la seva única salvació.

Clar, el conseller ens diu: «hi ha un perill». I és cert que hi ha un perill. També diu: «vénen grups que el que faran és aglutinar». Però no aniran a buscar residències de vint-i-cinc places. És a dir, a Catalunya en aquests moments hi ha un problema damunt de la taula. I jo sé que aquestes residències possiblement s'han de tancar, però és molt difícil reconvertir un equip que ha dedicat tota la seva vida a tirar endavant una empresa i que ara veuran que el seu projecte de vida —perquè acaba sent un projecte de vida més que un projecte empresarial— se'n va en orris. I aquí jo crec que l'administració té una feina de, no sé com, buscar la fórmula que això no sigui un drama.

Xavier López: Clar, podria ser ara molt dur, i tu mateix ho has dit, dir que hi ha negocis que han de tancar. Hi ha moltíssims negocis en aquest país tipus la botiga de la senyora Maria ja no existeixen, i si existeixen és perquè s'han especialitzat, etc. El tema és com fer això. I com fer-ho de la manera menys dramàtica possible, sobretot quan en aquests moments encara el sistema se sosté en que hi hagi aquests equipaments.

Però, i insistiré una mica en el que deia abans, les economies d'escala són un fet molt gran. Per exemple, nosaltres en el tema d'escoles bressol que comentàvem abans dèiem: «bé, què és millor, que hi hagi una cooperativa o una no cooperativa, qui sigui, que gestioni deu escoles bressol o que hi hagi deu empreses que gestionen una escola bressol cadascuna?» Indiscutiblement, hem d'anar als models on hi ha una escala, que no sé si ha de ser 10, 15 o 20, però hem d'anar a l'escala. Pensant sobretot en l'usuari, li dóna moltes més garanties de qualitat i de servei a l'alcalde de Manlleu, als seus usuaris, que Suara en gestioni 15, que si només

en gestionés una. Ho dic perquè al final els fets són molt tossuts i les coses són com són. Una altra cosa és que haguem d'anar-hi de la manera menys traumàtica possible, però ha de quedar clar que no hi anirem d'una manera no traumàtica. I evidentment el camí l'escollim cadascú, i pots dir, «escolta, jo tanco el negoci», o «jo em fusiono». Aquestes opcions ens les hem de plantejar.

Vull dir que qui tingui visió empresarial, visió estratègica, ho farà; i qui no en tingui, doncs no ho farà, com succeeix amb moltes activitats. El que passa és que a vegades, el fet que sigui una activitat social, que té un component emocional complementari, ho complica. Però jo crec que hem de ser capaços de fer aquesta funció perquè hi ha possibilitats de fusió, d'integració, etc. Tot i que és molt complicat, eh! Perquè ara estava pensant també en el cas de Suara. Alguna vegada hem comentat en alguna petita cooperativa de poble: «escolta, anem junts al servei d'ajut a domicili perquè conjuntament ho farem bé?». Doncs no hi hem anat perquè la cooperativa petita s'ho plantejava i, al final què ha passat? Que ha vingut un tercer i s'ha endut el servei. Vull dir que al final les coses són com són.

Jordi Rustullet: Bé, de fet el meu paper és de moderador, no sé si hauria de respondre, però per al·lusions. Bàsicament, el paper que sovint es demana a les administracions pot ser aquest, però com a mínim com a departament, tal i com ho hem anat plantejant —i jo mateix ho he explicat aquest matí— tenim tots un problema: fa uns anys va haver-hi un procés de reconversió de la mineria, per dir-ho així, ara hem de fer el mateix amb els serveis socials, però encara no ens hem posat d'acord ni en el diagnòstic ni en les fórmules com resoldre-ho. Des de microresidències, a dificultats amb els convenis laborals, etc. Per tant, que ningú interpreti que tirem la pilota massa enllà, la idea del laboratori Catalunya 2030 no resoldrà el dia a dia, però sí que d'alguna manera, en un escenari més o menys llarg de temps, direm «escolta, hem de començar a tancar coses. Sí, segur i moltes. I moltes. I no només de gent gran, del sector d'infància, del sector de discapacitat, etc.»

Haurem d'avaluar, de regirar, diguéssim, els ciments del sistema català de serveis socials. Ara, segur que l'administració pública, que forma part com a un actor més

d'aquest mercat, no ho farem sols. Regularem, ordenarem, finançarem, etc. però necessitem de la complicitat o de l'aliança estratègica de tothom. Hi havia una paraula demanada.

PREGUNTA 3

És certa la teva reflexió i penso que a més és molt adequada, que ens trobem davant d'un sector que té una realitat, i abans en parlàvem amb la Núria. Però també hem de veure, aterrar i ser molt conscients de quina és la realitat econòmica i del sector, no entès com a empresa, o com a entitat, sinó entès com a sector econòmic que estem vivint i la realitat que té l'administració. I si d'això no en som conscients, després sí que arribarem a un drama, perquè si les entitats i les empreses no són conscients de què ens està demanant el món, l'administració, la gent, després hi ha el que jo en dic «l'agonia anunciada». Quan arribes a «l'agonia anunciada» ja no hi pots fer res, només enterrar les persones.

Però abans es poden fer coses i en aquest cas també, tot es pot fer. Tot es pot fer, però el que passa és que s'ha de ser capaç de renunciar a moltes coses, i s'ha de ser valent i assumir. Tinguem clar que és un sector que tot just es comença a construir i, per tant, si volem repescar tota una trajectòria que evidentment hi és, i d'història llarga en aquest món, ens hem de posar les piles i hem d'avançar, perquè si no anirem cap aquí. Perquè la societat ens està demanant un altre model, ja no és el model més de tipus beneficència —que jo cada vegada que ho dic la gent es posa neguitosa—, però és aquesta la nostra història. Ja no és el model de beneficència, sinó un model de serveis i, per tant, un model econòmic. I a partir d'aquí a la que entrem en un model econòmic hi ha unes regles del joc. I aquestes són les regles del joc, i hem de ser conscients i posar-nos en solfa amb això.

Carles Grau: Jo només un apunt sobre el que deies. Crec que els que esteu al tercer sector i treballant en aquests temes socials hauríeu de tenir alguna oportunitat, perquè en el sector empresarial, en el sector productiu, en aquests moments comença a haver-hi una consciència de la importància de tenir una política, unes pràctiques i unes actuacions de responsabilitat social corporativa, però veig

molts empresaris que no tenen clar què fer. Acabarem amb museus de gas, d'aigua i molts globus a molts equips de bàsquet i de futbol, en aquest país.

Si vols parlem del que s'està invertint en imatge i esport, i respecto moltíssim el món de la cultura, la música, la dansa i tot això, però en aquests moments hi hauria d'haver altres prioritats, perquè estem parlant de gent gran, estem parlant de nouvinguts, estem parlant de les escoles bressol, etc. Crec que teniu una possibilitat enorme de posar sobre la taula del teixit empresarial iniciatives d'impacte clars i mesurables amb integració de gent nouvinguda, en millorar ocupabilitat, en millora assistencial, etc. Entre tu i jo, en aquests moments et convidaria a que agafis les quaranta memòries de responsabilitat social corporativa de les cinquanta principals empreses a Catalunya perquè ens diguis si anem o no anem pel bon camí.

Sincerament, crec que no estem sent selectius, estem fent una miqueta de tot. Popurri. Estem fent allò de museu aquí, equip esportiu allà, quatre cosetes d'educació, etc. Jo crec que en aquest sentit el que toca ara no és això. Toca començar a tenir unes polítiques selectives. Probablement Microsoft s'equivoca amb la política que hem seguit de dir no a determinades coses, és probable, però crec que és el que toca ara, és a dir, coratge i ser selectius. I no veig en aquests moments al teixit empresarial massa clarividència en aquest tema. Moltes ganes de posar en la memòria corporativa que estem fent coses d'RCD, però després a l'hora de mesurar l'impacte hi ha sensibles dificultats.

Ens passa per exemple en el tercer sector on hem tingut dificultats fins i tot d'interlocució, durant molt de temps. Hem parlat amb Esplai cinquanta vegades. Al principi demanar un informe de seguiment de com anava, un quadre de comandament, veure quanta gent formàvem, i si algun d'ells acabava trobant feina, no era fàcil. Al final ho estem aconseguint, estem tots amb uns quadres i objectius i mesurant l'impacte del que estem fent.

Jo no sé si això se soluciona professionalitzant el tercer sector o nosaltres transferint determinats temes, però jo crec que el que toca ara, sincerament, i en aquest sentit sóc crític, és ser molt selectius, dir en què no invertim. Des del tercer

sector teniu una oportunitat magnífica de posar sobre la taula al teixit empresarial iniciatives concretes d'impacte i atreure-les, que en aquests moments se'n van cap a temes més esotèrics i que jo crec que no són els que toquen en aquests moments. I per això sóc crític, tot i que potser ens equivoquem.

Xavier López: Jo afegiria alguna coseta més. El que ha fet Suara i altres experiències que hi ha, cooperatives i no cooperatives, demostren que les coses es poden fer i poden funcionar, no tenen perquè ser una excepció, com a vegades es pretén transmetre.

I lligant una mica amb el que deia el Carles. Ell ho deia des del punt de vista de l'esponsorització, jo vaig una mica més enllà. Ho faig des del punt de vista de la inversió. Crec que empresaris, petits i mitjans, i persones, que poden estar disposats a posar part dels seus estalvis, del seu patrimoni, —una part, evidentment no tot—, a projectes viables, solvents, contrastats i que es puguin tocar. I que a més a més, tinguin un plus de simpatia que és la seva dimensió social. Nosaltres ara ho estem estudiant i crec que es pot explicar perquè a mi em sembla que això ho pot fer qualsevol. Ho pot plantejar tothom.

Clar, el tema financer és una limitació, nosaltres necessitem vehicles financers per poder anar a fer aquestes inversions a les escoles bressol, n'hem fet una, anem per la segona, però si en posen deu damunt la taula, no tenim capacitat. Per tant, necessitem un capital, aquest capital on crec que l'anirem a buscar? —no només per aquest tema, sinó per molts més temes. Hi haurà un cert estalvi que voldrà garanties que siguin projectes contrastats, amb experiència de gestió, volen saber on estan els seus diners i, a més a més, insisteixo, hi ha aquest plus. Això ens afavoreix, en aquests moments, perquè la borsa està com està i la gent no es creu ni el banc.

Això que abans et preguntaven on t'haig de posar els fons d'inversió i eren intocables, ara hi haurà gent que dirà «no escolti, una part dels meus estalvis —perquè a més a més, això són coses que es toquen— aquí, que ho gestiona aquesta empresa, té aquests equipaments i dona un 8% anual.»

Jo crec que aquí hi ha una gran oportunitat per fer aquestes coses. I és una de les possibilitats que tenim per poder captar aquests fons d'estalvi que si no difícilment ens faran possible que creixem en els sectors on estem. L'esponsorització sí, però jo aniria més enllà de l'esponsorització, gent que pugui apostar pels negocis socials. Dic negocis i ho dic expressament, en el bon sentit.

Jordi Rustullet: Hi hauria una darrera resposta i donaríem la darrera paraula a l'Albert Serra tancant el torn de paraules.

Cinta Pascual: Jo diria que el que està dient en aquests moments el Xavier és evident. Nosaltres, tots els sectors, al final qui vulgui invertir el que haurà de mirar és si l'organització està seguint els criteris lògics d'eficiència i eficàcia, com dèiem abans. Però jo crec que hi ha una confusió, i em permetreu que li digui al Carles que diu «els que estem al sector productiu». No Carles, som un sector productiu, nosaltres. És a dir, és una qüestió de la societat en general, nosaltres som un puntal en un moment de crisi. És una qüestió de superar aquesta barrera. Jo em considero un sector molt productiu: donem llocs de treball a moltíssima gent i requerim dels mateixos problemes que teniu vosaltres, com les inversions. Aquí està la gran diferència, que dieu «és que és la inversió», «és que els que estem al sector productiu», és que és la clau, no és per ficar-me amb tu, però és que has donat a la clau. Som un sector productiu i possiblement no només un sector més, sinó un sector estratègic, en aquests moments. Som capaços, com deia el conseller, d'agafar gent del món de la construcció, formar-los i portar-los al nostre sector. Perquè som els que estem generant llocs de treball en aquests moments. Nosaltres, en el pla 2010 generem 250 llocs de treball. Dins del nostre àmbit som molt importants, quan tenim una Lear que s'acaba de marxar a altres països. Som importantíssims. Som un sector productiu, només volia matisar això.

Xavier López: Si et serveix de consol a vegades a les cooperatives ens diuen «és que les cooperatives i les empreses». No escolti, és que nosaltres som empresa, empreses cooperatives.

Cinta Pascual: No em serveix de consol, però gràcies.

Jordi Rustullet: Molt bé.

Albert Serra: Bé, recuperant els fils de la discussió que esteu tenint. Jo crec que és evident que hi ha problemes, requeriments ineludibles, en concret: dimensió productiva i dimensió corporativa. Són dos necessitats estructurals dels processos productius. No poden ser vint-i-cinc places i no pot ser que no tinguis una mínima capacitat d'inversió. Una altra cosa és que les solucions estiguin clares, que jo crec que no ho estan. No és veritat que una alternativa a les vint-i-cinc places siguin cent places. Perquè això a Barcelona és inviable. Si s'han de substituir 4.000 places de Barcelona de 25 per les corresponents en unitats de 100, vol dir expropiar trenta illes de l'Eixample. I expropiar trenta illes de l'Eixample és inviable.

Aquí hi ha una zona d'innovació que és quin producte i amb quines aliances i amb quins processos de producció hem de fer servir, què se'ns estan escapant de les mans. Insisteixo, estan clars els problemes i els requeriments, però no les solucions. Les solucions s'han d'inventar. I no és la mateixa solució per a tothom. Hi ha dues solucions, en aquest cas, una és el Maresme, que abans ho comentàvem amb la Cinta; una altra és un model de gestió d'unitats petites dins de Barcelona, que tingui prou dimensió corporativa com perquè sigui raonable en termes de cost i, sobretot, molt més barat que expropiar trenta illes de l'Eixample.

Vull dir que en aquest sentit, en aquest model d'innovació, en aquest concepte d'innovació, a vegades donem massa coses per ineludibles i hauríem de trencar una mica alguns paradigmes previs que no acaben de ser. Sobretot perquè l'alternativa és inviable, simplement, i aleshores ens quedem enganxats aquí.

Problema de protagonistes. Jo no sé si els operadors de les residències de l'Eixample de vint-i-cinc places tenen la més mínima idea sobre al que s'enfronten

i si estan disposats a seure's junts per mirar de trobar solucions corporatives al problema. Aquí sí que s'hi pot fer alguna cosa. Però la solució no és òbvia, ni en aquest cas ni en molts altres. Una mica simplement insistir en la necessitat que quan ens plantegem els temes donar gaires coses per bones en aquests moments és un mal assumpte, perquè t'encaparres en direccions que tenen poca sortida. Algunes la tenen, per exemple el cas de Suara és obvi que ha trobat una molt bona sortida, però hi ha problemes on la sortida haurà de ser una altra, o altres solucions, o una combinació de sortides.

Jordi Rustullet: Si us sembla jo proposo una darrera resposta per part de la Cinta, perquè anem un quart tard.

Cinta Pascual: Per al·lusions. Jo crec, Albert, que sí que hi ha en aquests moments un pla impulsat per la pròpia conselleria que parla de com reconvertir aquest sector. El que passa que el que sentim tots plegats no ens agrada, però és cert que existeix. És a dir, en aquests moments hi ha un pla real. El que passa és que el volum és tan gran, sobretot per la pròpia acreditació que no fa possible la infraestructura. Tots sabem que el problema ve de Barcelona, on tenen un gran problema de sòl, per la qual cosa si agrupem cinc residències i els diem marxem d'aquí, primer han de tenir el sòl per fer la residència. Sí que estem treballant, sí que hi ha idees damunt de la taula, però el que passa és que no ens agraden aquests pegats, per tant, hem de pensar més, hem de pensar com s'invertiran i on estan aquestes fonts d'inversió i, evidentment, tenim un gran repte per endavant, i un problema en aquests moments.

Jordi Rustullet: Molt bé, doncs, faré allò tan difícil d'intentar cloure tot el que s'ha dit al llarg del dia, sense haver tingut gaire temps de preparar-ho. Jo m'he anat anotant diferents idees que han anat sorgint, no només en un discurs articulat, sinó una mica de flaixos.

Començo per situar el que ja hem dit a primera hora del matí de que avui s'ha parlat tan clar com hem pogut i com hem volgut. L'espai de la Fundació Josep Irla ho

permet i l'Albert Serra en feia referència pel que fa al grau de maduració o d'acostament de posicions perquè tots som interdependents de manera que podem dir més clarament coses que possiblement fa uns anys no haguéssim pogut dir.

En tot cas, hem situat diagnòstic i reptes, tot i que hi ha molts altres reptes i diagnòstic que no han sortit aquí. Breument. M'he anotat els diferents paràmetres històrics als quals l'Albert també ha fet referència: del 1945 al 1975, construcció de l'estat del benestar; del 1975 al 2005, la victòria del mercat i del 2005 fins ara, allà on estem. El món ha canviat i seguirà canviant, el sistema de serveis socials amb ell, continua canviant i canviarà molt més. Estem en ple desenvolupament. Sempre fem una broma que cada vegada que hi ha una nova llei de serveis socials apareix una crisi. Aquesta vegada és una crisi que afecta molts altres sectors i, per tant, conjuntament amb el món també haurem de canviar i evolucionar.

Calen, i així ho hem anat dient, aliances estratègiques, cooperació públicoprivada, cooperació entre tots nosaltres, fusions, etc. Ara hi ha molta més complexitat, molta més globalitat. Els recursos públics, si es mantenen, no podran fer front a noves demandes, per tant haurem de gestionar-ho o governar-ho diferent.

El conseller Huguet ha fet servir un concepte que a mi m'agrada molt que és el concepte «tractor», com a sistema de serveis socials, com economia social, podem ser tractors d'altres sectors que en aquests moments necessiten ajuda.

S'ha introduït un element de pressing temporal —jo el feia servir i ara se m'ha oblidat—, en Xavier López en feia referència: hi ha pressa, hi ha molta pressa. Sí, sí, parlem, però fem-ho. Les fusions... «Escolta, fem-ho.»

S'ha identificat també, a través d'una pregunta d'aquest matí, la idea de com ens podríem alinear més i, per tant, focalitzar més. Jo feia referència al laboratori 2030, que ha de permetre que ja que ens costa trobar-nos o consensuar el present, el dia a dia, com a mínim el 2030 ens ha de ser molt més fàcil. Per tant, d'aquest procés, repeteixo, delineació de focalització per fer-ho molt més sosteni-

ble amb anàlisis. M'agrada l'exemple de la Nestlé sobre tendències del consum.

Poder parlar amb instruments. En Carles en feia referència: quan ens trobem la gent d'una entitat, que puguem parlar el mateix llenguatge des del món de l'empresa i des del món social —quadres de comandaments, balanços, etc.

Han sortit dos grans pactes. Un que és realment un pacte i l'altre que és una llei, la Llei catalana de serveis socials, aprovada per unanimitat, importantíssim perquè vol dir que hi ha llarg recorregut. I el Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació, també fruit del consens i, per tant, del pacte. Això fa que, com deia el conseller Huguet, hi haurà coses que no es tocaran. Són dos instruments que en clau economia social, en clau sistema català de serveis socials ens han de poder fer avançar en desenvolupar o impulsar espais, productes, etc., al voltant de la recerca. No només tecnològica, sinó, ho hem dit, de productes, de processos, de coneixement, de referències a la internacionalització, etc.

Des del públic han fet dues reflexions, i així acabo. Una sobre la vigència de les clàusules socials, aquesta doble feina de proveir a les persones i, a més a més, haver de protegir les empreses que protegeixen les persones enfront a les clàusules d'innovació. Per pensar-hi.

I l'altra, aquesta reflexió final, del paper de la ciutadania, de dir, com ho fem? Som capaços de posar-nos d'acord empreses, sindicats, tercer sector, mercantils, universitats, etc. i la ciutadania? Aquests enormes esforços i energia que invertim no sabem on són, estan absents, estan desconnectats, no? Un altre dels grans reptes. També se n'ha fet referència a un cert procés —em surt la paraula en anglès— sobre el qual se'n parlava fa uns anys de la «devolution»: en clau administració local, durant molts anys hem demanat a l'estat, a l'administració, tot. I ara possiblement ens hem de tornar a situar a dir, escolti tot no ho podem fer, per tant, la responsabilitat de la cura, de la salut, del seu cos, de la seva família, etc., és seva, no és només de l'estat.

I jo res més. He sintetitzat tot el que s'ha dit, m'he deixat coses, disculpeu-me en tot cas. Gràcies per la participació, tant del públic com dels diferents ponents al llarg d'aquesta sessió en aquest espai sense gaires limitacions per pensar, dir i crear. I, en tot cas, agrair també a l'organització molt centrada sempre en temes econòmics, que puguem parlar de potencialitats econòmiques en l'àmbit social com a factor d'innovació. Per tant, moltes gràcies, bon dia i amb la majoria de vosaltres ens continuarem trobant, parlant, reflexionant, i executant. Gràcies.

FUNDACIÓ

JOSEP IRLA

DEBATS SOCIOECONÒMICS 7